

GÜMÜŞHANE KÜLTÜR ROTASI ve TURİZM KEŞİF REHBERİ

'Bu proje 2016 yılı 'Doğrudan Faaliyet Desteği Programı' kapsamında Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından desteklenmektedir. Bu kitabın içeriğinden sadece Gümüşhane Köylere Hizmet Götürme Birliği ve Gümüşhane Valiliği sorumludur ve bu içeriğin herhangi bir şekilde Kalkınma Bakanlığı'nın veya Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın görüş ya da tutumunu yansıttığı mütalaa edilemez.'

YAYIMLAYAN

Gümüşhane Valiliği

PROJE KOORDİNATÖRÜ

Şenol TURAN

(Vali Yardımcısı)

PROJE UYGULAYICISI ve HAZIRLAYAN

Ersin DEMİREL

www.ersindemirel.blogspot.com

PROJE DANIŞMANLARI

Engin DOĞRU, Mustafa AKBULUT, Recep ERGİN, Vehbi YALÇIN

FOTOĞRAFLAR

Ersin DEMİREL, Vehbi YALÇIN

GRAFİK TASARIM

Ali GÖÇMEN

gocmenali@gmail.com

2

Türkçe Birinci Baskı Eylül 2016

Bütün yayın hakları saklıdır. Rehberde yer alan yazılar ve görseller, telif sahibinin izni alınmadan kısmen veya tamamen basılamaz ve çoğaltılamaz. Kaynak gösterilmeden kesinlikle alıntı yapılamaz. Rehber kitapta geçen yürüyüş rotaları mutlaka bölgeyi bilen bir rehber veya alan kılavuzuyla birlikte gezilmelidir. Aksi takdirde oluşabilecek tüm sorumluluklar gezginin kendisine aittir. Yayımlanan GPS koordinatları sadece bilgilendirme amaçlıdır. Uydu sinyalleri ve/veya matbaa hataları sebebiyle oluşabilecek durumlardan yayımcı sorumlu tutulamaz.

İÇİNDEKİLER

5-Önsöz

8-Gümüşhane: Karlı Dağların Avucundaki Saklı Bahçe

9-Coğrafya

14-Tarih

16-Tarih Turları

a.Süleymaniye Mahallesi (Eski Gümüşhane) Turu

b.Satala Antik Kenti

c.Santa Harabeleri

d.Krom Antik Kenti

e.Kaleler Rotası

f.Kiliseler Rotası

g.Tarihi Taş Kemer Köprüler Rotası

h.Türbeler Rotası

42-Kültür Turları

46-Doğaya Yolculuk

a. Artabel Gölleri Tabiat Parkı

b. Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı

c. Karaca Mağarası

d. Kelebek Turu

e. Şelaleler Rotası

f. Limni Gölü Tabiat Parkı

70-Yürüyüş Parkurları

a. Yürüyüşçüler İçin Önemli Uyarılar

b. Yürüyüş Zorluk Dereceleri

c. Gümüşhane Kültür Rotası

152-Bisiklet Parkurları

156-Jip Safari Parkurları

158-Kış Turizmi

160-Diğer Aktiviteler

162-Yerel Lezzetler

163-El Sanatları

164-Ne Nerede?

168-Gümüşhane Festival ve Şenlikleri

169-Ulaşım

170-Konaklama

170-Önemli Telefonlar

170-Bilgi ve Yerel Rehberlik

171-Kaynakça

Canca Kalesi'nden Gümüşhane Şehir Merkezi

ÖNSÖZ

Kaleleri, Süleymaniye Mahallesi, Santa Harabeleri, Krom Antik Kenti, sivil mimari örneği konakları, buzul gölleri, şelaleleri, mağaraları, yaylaları, yöresel tatları ve ürünleriyle Gümüşhanemiz; son yıllarda ulaşım sorununun da büyük oranda giderilmesiyle birlikte, Karadeniz Bölgesi'nde yaşanan turizm hareketliliğinden azami derecede istifade edebilmek adına önemli bir fırsat yakalamıştır.

Temiz ve sakın doğasıyla, şehir hayatının stresinden uzaklaşarak rahat bir nefes almak isteyenler için harika bir liman olma potansiyeline sahip şehrimizin; doğal, tarihî ve kültürel mirasını turizm vitrinine çıkarma hedefiyle profesyonel bir ekip tarafından hazırlanan Gümüşhane Kültür Rotaları rehberinin, tüm gezginlerin ilgisini çekeceğine inanıyorum.

Bu düşünceyle, rehberin hazırlanması sırasında özveriyle çalışan ekibimiz başta olmak üzere, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Okay MEMİŞ
Gümüşhane Valisi

*Gümüşhane:
Karlı Dağların Avucundaki Saklı Bahçe*

6

Doğadaki tüm ezberleri bozan özel alanları ve kendi mucizesini yarattığı özgün coğrafyasıyla Gümüşhane, doğa ananın bir başyapıtı aslında. 2000 metre üzerinde sayısız sarp dağları, devasa birer anıtsal heykel gibi dimdik yükselen yalçın kayalıkları, dağların kuytuluklarında şavkıyan buzul gölleri, sıradağlarda eriyen karların oluşturduğu coşkun akarsu havzaları, milyonlarca yıl aşınarak meydana gelen derin vadileri, insanda hayranlık uyandıran mağaraları, iğne ve geniş yapraklı karışık orman denizi, dört yüze varan yaylası, tarihi taş kemer köprüleri, etnik mozaığının zenginliğini vurgulayan kiliseleri, kadim geçmişini yansıtan ören yerleriyle Gümüşhane; büyüleyici bir turizm merkezi.

Doğanın cömertçe boyadığı tabloya benzeyen Gümüşhane coğrafyası, her mevsim etkileyici görüntüler sunar. Pamuk beyazı bulutları yırtarak göğe yükselen haşmetli dağlar, sonbahar sonunda kar beyazına bürünür. Gümüşhane

Dağları ancak ilkbahar geldiğinde, beyaz örtü eriyip derelere karıştığında silüetlerini gösterir. Yaz aylarında Harşit ve Kelkit vadileri canlanırken kuzeydeki yaylalar sise bulanır. Güz günlerinde ise yamaçları süsleyen ormanlarda, yeryüzündeki tüm tonları yakalayabileceğiniz renklerin peşinden koşabilirsiniz. Haşin doğanın bu sevimli çocuğu, sadece doğal değerleriyle değil tarihi mekanlarıyla da dikkat çeker. Bir tarih kitabının yapraklarını çevirir gibi içinize sindirerek gezmek gerekir Gümüşhane'yi. Satala Antik Kenti, Krom Vadisi, Santa Harabeleri, kiliseler, camiler, türbeler, taş kemer köprüler vb tarihi eserleri turlarken, geçmişin mistik duygusuna bırakabilirsiniz kendinizi.

Doğanın mucizesi Gümüşhane şehrini ziyaret eden herkes; masalların kayıp dünyasına açılan bu coğrafya parçasıyla yüzleşirken, Anadolu yarımadasının şaşırtıcı doğal ve tarihsel zenginliği karşısında bir kez daha saygıyla eğilecektir.

Altınpınar (Limni) Gölü, Torul

COĞRAFYA:

Tepelerle donatılmış geniş bir çanağın içerisine kurulan Gümüşhane'nin ilginç bir topografik yapısı var. Doğu Karadeniz ile Doğu Anadolu'nun geçiş noktasına konumlanan şehir, yüksek dağlarla kuşatılmıştır. Kuzeyde Doğu Karadeniz Dağları'nın üyesi olan Zigana, orta bölgede Gümüşhane, güneyde ise Otlukbeli Dağları uzanır. Denizden 1153 metre rakımda yer alan şehir merkezi, Kuşakkaya ve Alemdar tepeleri arasında yer alır. Genel olarak doğu-batı doğrultusunda sıralanan dorukların en yüksek noktası, 3331 metre ile Abdal Musa (Karagöl) zirvesidir.

İl sınırlarında 2500 metre üzerindeki en yüksek doruklar listesi; Abdal Musa (3331), Artabelinbaşı (3305), Cankurtaran Boğazı (3278), Sofrataşınbaşı (3188), Karadağ (3092), Deveboynu Tepesi (3082), Yedigözelerinbaşı (3039), Sarp (2987), Cambuğul (2972), Yılanlı (2959), Nebisöztaş (2958), Madeninbaşı (2942), Çakırgöl (2924), Harmanlık (2907), Artebel (2876), Gölbaşı (2859), Cinlikaya (2854), Cılaz (2847), Kuzusulağı (2844), Acemboli (2837), Camice (2826), Ziyaret (2824), Murat (2821), Taşkesen (2820), Eşekmeydanı (2813), Kabayalak (2807),

Ardabilbaşı (2796), Taşkesen (2781), Hasan Dağı (2778), Ortadağ (2776), Kuzgun (2772), Maden (2772), İnsulak (2771), Hendüt (2769), Kurtkayası (2769), Karataş (2754), Manador (2728), Küçükyurt (2719), Deveboynu (2717), Fırın (2706), Kuruoba (2704), Kızlarkanı (2693), Dokuzoğlak (2691), Karakaya (2682), Ziyaret (2680), Alıkaya (2679), Halyanlıkaya (2679), Alitaşı (2672), Kırılınitepe (2666), Ketenkaya (2664), Nişan (2660), Kanlıkaya (2654), Büyükdüz (2653), Büyükdağ (2647), Murat (2638), Altıparmak (2634), Öküzyatakbaşı (2624), Düztepe (2621), Teknecikkıranı (2616), Kavruz (2615), Çatal (2606), Kulat (Kolat) (2600), Kopuz (2598), Sıçanyurdu (2597), Büyüşehir (2594), Kangelinbaşı (2589), Tavukkayası (2589), Ayeser (2589), Kurt (2577), Karagöl (2568), İstihkam (2566), Küçükdağ (2553), Çatal (2551), Kurtkayası (2549), Eskiova (2543), Kayabaşı (2538), Lapazlı (2538), Halkalı (2534), Topukdüzü (2528), Oğlaksuyu (2527), Kurtboğazı (2524), Çevirmegöze (2508), Elmalı (2507), Soralımkıranı (2506), Kurtlarçeşme (2506), Karaburun (2501), Kosta (2501) şeklinde sıralanmaktadır.

Zigana Zirvelerinden Gavrur Dağları Silsilesi

10 İl genelinde bu kadar çok yüksek dağın bulunması, güçlü akarsuların varlığının temel nedenidir. Neredeyse yaz sonuna kadar yüksekleri süsleyen kar örtüsü, yavaş yavaş eriyerek irili ufaklı pek çok dere oluşturur. Gümüşhane'nin en önemli iki akarsuyu, Harşit (Kharşut) ve Kelkit (Lykos/Kayl) çaylarıdır. Vavuk Dağları'nın kuzeyinde Sifon Deresi adıyla doğan Harşit; Soryan, Kermut ve Keçi deresini bünyesine katarak güçlenir. Daha sonra Pehlivan taşı, Arzular ve Pirahmet derelerini toplayarak kent merkezinde Gümüşhane Deresi adını alır. Merkez ilçeden sonra Yeşildere, İkisü, Korum, Çit dereleriyle birleşerek Torul ve Kürtün ilçe sınırlarında derin boğazlara girer. Ardından Karanlık, Haşara, Demirkapı, Sümükdere, Gücük, Erikbeli gibi büyük dereleri havzasına alan Harşit Çayı, Giresun ili Tirebolu ilçesinde Karadeniz'e dökülür. Toplam uzunluğu 142 kilometre olan Harşit Çayı'nın il sınırları içindeki yolculuğu, yaklaşık 95 kilometredir.

Şehrin kayda değer diğer akarsuyu olan Kelkit ise, Vavuk Dağları'nın güney yamaçlarından Kale Deresi ismiyle yolculuğuna başlar. Teslim, Spikor ve Çimen dağlarından bazı kolların katılımıyla Köse Ovası'nda Kuşmaşat Deresi adını alır. Daha sonra Aksop, Balahor ve sayısız küçük dereciği yatağına alan Kelkit, Şiran ilçesinden geçerek Gümüşhane sınırlarından çıkar. Erzinçan, Giresun, Sivas, Tokat, Amasya, Samsun illerinden geçerek Karadeniz'e dökülen Yeşilırmak'ın, Çekerek ırmağı ile birlikte en önemli iki kolundan biridir. Gümüşhane ilinde birçok küçük çağlayanın yanı sıra Tomara, Tekke, Halgent, Çağlayandibi (Isıalan), Artabel ve Beşgöller şelaleleri bulunur. Halgent ve Tekke şelalelerine (yaz aylarında kurumaktadırlar), merkez ilçeye yakın olmasından dolayı ulaşım kolaydır.

Üğürtaşı, Torul

Çit Deresi, Torul

Kelkit Çayı, Şiran

Çimenli Yaylası, Kelkit

Çağlayandibi Şelalesi, Kürtün-Örümcek Ormanı yolu üzerinde yer alır. Torul ilçe sınırlarındaki Gülaçar Artabel ve Gümüştüğ Beşgöller şelalelerine ise yürüyerek ulaşılabilir. İl merkezine 114 kilometre uzaklıktaki Tomara Şelalesi, şehrin turizm vitrinini süsleyen doğal mabetlerden biridir. Yaklaşık 25 metreden süzülen şelale, Şiran ilçe sınırlarındadır. Gümüşhane’de buzul, doğal ve baraj gölleri olmak üzere pek çok göl bulunmaktadır. Merkez ilçede Çakırgöl, Dipsiz, Bulanık ve Aygır; Şiran ilçesinde Suyungözü, Akbulak Yıldız 1 ve 2; Torul ilçesinde Adalı (Büyük/Karanlık), Karanlık (Ahtabur), Küçük, İkizgöller (Karagöller), Buzlu, Beşgöller (5 adet), Karagöller (3 adet), Acembol (3 adet), Dağdibi Yıldız, Gölbaşı; Kürtün ilçesinde Karagöl ve Gölönü buzul gölleri yer alır. Ayrıca Torul ilçesinde Limni ve Altınpınar (bu gölde yerel halk tarafından Limni ismiyle anılmaktadır) doğal gölleri ziyaret edilebilir. Akarsu debilerinin gücünden yararlanılarak Torul, Kürtün, Köse, Koruluk, Gökçebel baraj gölleri inşa edilmiştir. Ayrıca il genelinde Akbaba, Aktutan, Aşağıalçılı, Çamur, Örenbel, Sadak, Salyazı, Söğütlü Emek, Taşköprü, Telme, Yağmurdere, Yaydemir, Yeniköy, Yeşilbük (Kızlarkalesi), Yukarı Kulaca, Yuvacık vb sulama göletleri mevcuttur. İl’in en önemli düzlükleri güneye yayılan Kelkit ve Şiran ovalarıdır. Dağlık kesimlerde akarsu havzalarıyla yarılmış Büyükdere, Çit, Demirkapı, Cehennem, Karadere, Sümüklü, Gücük, Yanbolu vb gibi derin vadiler yer alır. Dağların eteklerindeki yüksek kesimlerde ise Merkez ilçede 133, Kelkit’te 27, Köse’de 9, Şiran’da 24, Torul’da 56 ve Kürtün’de 134 olmak üzere toplam 383 yayla bulunur. Erikbeli, Kazıkbeli, Kazmankaya, Kızılağaç, Şehmerlik, Münürlü, Kadırga, Balahor, Taşköprü, Maden vb yaylalar kalabalık nüfuslarıyla ünlüdür. Ancak

giderek yazlığa dönüşen yaylalarda geleneksel doku çoğunlukla bozulmuştur. Alas, Dölek, Dulağa, Eğrisu, Yalınkavak, Yılanlı, Konak gibi çok az sayıdaki yayla ise otantik görünüşleriyle öne çıkarlar. Çimenli Dağlarındaki yaylalarda ise daha çok çadır kurulan obalar yaygındır. 585.868 hektarlık bir alana yayılan Gümüşhane ilinin %52'si step, %28'i orman ve %19'u tarım arazisidir. Bölge nemli ve ılık Doğu Karadeniz ile yüksek ve kurak Doğu Anadolu iklim kuşağında bulunduğundan farklı bitki topluluklarına ev sahipliği yapmaktadır. İl sınırları içerisindeki ormanlar ve ağaç türleri, yayılış bakımından farklılık arz etmektedir. Kuzey kesimlerdeki orman alanları

genelde Doğu Ladini, Doğu Kayını, Sarıçam ve Doğu Karadeniz Göknarı türlerinin hakimiyeti altındadır. Özellikle Kürtün yöresindeki Örümcek Ormanı ile Zigana Dağı'nın kuzey ve güneyinde yer alan ormanlar, bu vejetasyon tipinin en önemli temsilcileri niteliğindedir. Ayrıca kızıl ağaç, karaağaç, ardıç, kestane, gürgen, titrek kavak, meşe, böğürtlen, orman gülü, ısırgan, defne, yabani gül, ayı üzümü, kuzukulağı, menekşe, gelincik, şimşir, sütleğen, dere diken, atkuyruğu, geven, ağaçcık, çayır otları, çalı türleri gibi bitki topluluğu yaygındır. Kelkit ilçe sınırlarında 2012 yılında yapılan bir araştırmada 137 tanesi nadir (endemik) 80 bitki familyasına ait 1010 çeşit

Dulağa Yaylası, Torul

bitki saptanmış olması, Gümüşhane flora zenginliği hakkında doyurucu bir fikir vermektedir.

Gümüşhane'yi kusursuz bir dekorla donatan doğal zenginliği, bazı bölgelerin özel statü kazanmasına vesile olmuştur. Zigana, Çakırgöl ve Süleymaniye Mahallesi Kış Sporları Turizm Merkezleri; Artabel Gölleri, Limni Gölü, Tomara Şelalesi, Çağlayandibi Şelalesi, Karşıyaka ve Köse Tabiat Parkları; Erikbeli Turizm Merkezi, Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı, Şiran ilçesinde Yukarı Kulaca ve Örenkale ile Kelkit ilçesinde Camallı ve Mahmatlı Yaban Hayatı Geliştirme

Sahaları söz konusu özel alanların en önemlileridir. Adı geçen yaban hayatı sahalarında yaban keçisi (Capra aegagrus) popülasyonunun bulunduğunu hatırlatalım.

Elma, vişne, armut, kiraz, ceviz, dut, erik, badem, kuşburnu meyve ağaçlarıyla bezeli köy yollarında keşfedeceğimiz Gümüşhane, genel olarak karasal iklim kuşağındadır. Sert geçen kış ayları, soğuk ve kar yağışlıdır. Yaz ayları ise kurak ve sıcak bir döneme tekabül eder. Gümüşhane'yi ziyaret etmek için en uygun zaman dilimi Mayıs-Ekim arasıdır.

TARİHÇE

İlk yerleşimin yaklaşık 3000 yıl önceye dayandığı bu kadim şehir, her dönem Anadolu halklarının gözdesi olmuştur. Karadeniz'i 'konuk kabul etmeyen hırçın deniz' ismiyle adlandıran Argonatlılardan bölgeyi 'Azzi Hayyaşa Ülkesi' olarak tanımlayan Hititlere, Romalılardan Osmanlı İmparatorluğuna kadar birçok kavim, farklı dönemlerde Gümüşhane'yi mesken tutmuştur. İl geneline yayılan tarihi eserler Asur, Hitit, Urartu, Med, Pers, Makedon, Pontus, Roma, Bizans, Emevi, Selçuklu, İlhanlı, Celayirli, Eratnaoğulları, Karakoyunlu, Akkoyunlu ve Osmanlı medeniyetlerinin varlığını kanıtlamaktadır. Bölgenin altın, gümüş, bakır ve demir madeni açısından zengin yataklara sahip olması, kentin cazibesini arttıran en önemli unsurdur. İsminden anlaşılacağı gibi aslında bir maden kenti olan Gümüşhane, ilk çağlarda 'gümüş' anlamında Argyropolis olarak anılmıştır. Antik dönemde Strabon ve Ksenophon'un eserlerinde bahsedilen maden işletmeciliği, yüzyıllarca devam ederek günümüze kadar ulaşmıştır. Bir dönem bölgeye kurulan darphaneden İmparatorluk hazinesine gümüş sikkeleyle katkı sağlayan kentle ilgili, Osmanlı arşivlerindeki Divan-ı Hümayun defterlerinde fermanlar bulunmaktadır. Katip Çelebi'nin Cihannümd'inde 'azim ve mamur bir kent' olarak söz edilen Gümüşhane, Osmanlı döneminde 'Canca' adını almıştır.

Gümüşhane şehrine gelen tarih meraklıları kaleler (Canca, Kov, Keçi, Torul vb), kaya mezarları (Araköy/Könger, Kadiçayırı ve Özen), Satala Antik Kenti, Santa Harabeleri, Krom Antik Kenti, Süleymaniye Mahallesi, camiler, türbeler ile sayısız kilise ve taş kemer köprüden oluşan tarihi eserleri ziyaret edebilirler.

İmera Manastırı, Merkez İlçe

Erdemli Cami, Torul

Süleymaniye Mahallesi, Merkez İlçe

İmra Manastırı Kompleksine Ait Binalar, Merkez İlçe

TARİH TURLARI

16

Gümüşhane il sınırlarına yayılan tarihi mekânlarda, aşağıda detaylarını aktaracağımız turlarla şehrin geçmişini keşfedebilirsiniz.

Zeki Kadirbeyoğlu Konağı

Süleymaniye Camii

18

Şuâî Münevver Konağı

Metropolitan Kilisesi

a) Süleymaniye Mahallesi (Eski Gümüşhane) Turu

Eski Gümüşhane olarak bilinen Süleymaniye Mahallesi, farklı dinlerin yüzyıllardır kardeşçe yaşadığı bir yerleşim. Cami minareleri, kilise ve manastırların bir arada yükseldiği Süleymaniye Mahallesi, antik dönemden beri insanlığın iskan tuttuğu bir bölge. Binlerce yıldan beri işletilen altın ve gümüş madenlerinin varlığı, yerleşiminin önemini arttırmış. Özellikle Osmanlı Padişahı 4. Murat zamanında en parlak devrini yaşamış. Osmanlı-Rus savaşından sonra asıl yerleşim Harşit Havzası'na taşınmış ve Süleymaniye Mahallesi giderek zamanın yıpratıcı etkisiyle baş başa kalmış.

Günümüzde restorasyon çalışmalarının devam ettiği sit alanı içerisinde sivil mimari örneklerinin yanı sıra pek çok tarihi yapıyı ziyaret edeceğiniz gezi turunun ayrıntıları aşağıdaki gibidir.

3 kilometrelik gezimizin ilk tarihi mekânı olan Zeki Kadirbeyoğlu Konağı (İbrahim Lüfü Paşa), 1861 yılında inşa edilmiştir. Cephe düzenlemesi 19. yüzyıl Türk evi mimarisini yansıtan bina, kare planlı ve iki kat olarak tasarlanmıştır. Bahçesinde Paşa Hamamı bulunmaktadır. Gümüşhane Belediyesi tarafından restore edilen binanın hemen yanında yapımı 1520-1566 yıllarına tarihlenen Süleymaniye Camii yükselir. 1899 yılında restore edilen caminin yanı başında (güneydoğusunda) Eski Mescit-İlkkol Binası'nı görebilirsiniz. 2012 yılında restore edilen tarihi eserin bahçesinde ise Hacı Tahir Türbesi ile Mısırlıoğlu Türbesi bulunur. Camiden çıkıp sağa döndüğünüzde, Sağır mevki olarak adlandırılan yerde Hamam yapısıyla karşılırsınız. 18. yüzyıl Osmanlı hamamlarının tipik özelliğini yansıtan yapı; ılıkılık, soyunmalık, sıcaklık, halvet hücreleri, küllhan, traşlık ve tuvalet gibi bölümlerden oluşmaktadır. Sokağın

köşesinden sola yani batıya dönerek kısa yokuşu tırmandığınızda, 16. yüzyıla tarihlenen kentin ilk Osmanlı yapılarından biri olan Küçük Cami'nin önüne gelirsiniz. Sekizgen bir kubbeye sahip eserin mihrabı kesme taştan yapılmıştır. Şimdi küçük sokaklar arasından ilerleyerek caddeye çıkın. Sağdaki ilk bina, 19. yüzyıl yapımı Ahmet Kaya Evi'dir. İki katlı binanın kapı ve pencere formu dikkat çekicidir. Süleymaniye Mahallesi'ni süsleyen yapılar arasından yokuş yukarı yükselmeye devam ettiğinizde Metropolitan (Hagios Georgios) Kilisesi'yle karşılaşacaksınız. İlk ismi Hagia Tiriada olan kilise, üç nefli ve bazilika tarzında inşa edilmiştir. Devamında hemen sağınızda etkileyici görüntüsüyle Rum Okulu (Metropolitan) bulunmaktadır. Şehrin görkemli geçmişini yansıtan bir diğer eser ise, 100 metre ilerdeki Metropolitan (Yönetim) Binası'dır. Düzgün kesme taştan inşa edilen iki katlı binanın arkasında Hızır İlyas Çeşmesi ve Muammer Daloğlu Konağı yer alır.

Bu noktadan sonra köy evleri arasından geçerek vadinin karşı tarafına doğru yürüyün. İlkbahar aylarında güçlü bir debiye sahip olan küçük çağlayanı ve tarihi Çeşme'yi geçtikten sonra patikanın kılavuzluğunda yerleşim merkezine yönelin. Bu arada sağa ayrılan bir başka patikanın, iki eski konağın yer aldığı Yukarı Mahalle'ye ulaştığını belirtelim. Dere yatağının kıyısında bulunan Kavaklık Hamam'ını geçtikten sonra toprak yola çıkın. Sağ çaprazınızdaki kayalık alanda Panaghia Kaya Kilisesi görüş alanınıza girecektir. Süleymaniye Mahallesi'ne kuzey cepheden hakim bir noktaya konumlanan kilise, küçük bir su kaynağının yanına moloz taş örülerek tek nefli olarak tasarlanmıştır. Karşınızdaki konak Ali Erkan Evi'dir. Çatı katıyla birlikte üç katlı görünümündeki yapı, geniş bir bahçe içine inşa

Metropolitan (Yönetim) Binası

Sivil Mimari Örneği

19

Süleymaniye Mahallesi'nde Kış

Timos Stavros Kilisesi

Ali Erkan Evi

Hagios Ionnas Kaya Manastırı

20

Fahri Gümüşeli Evi

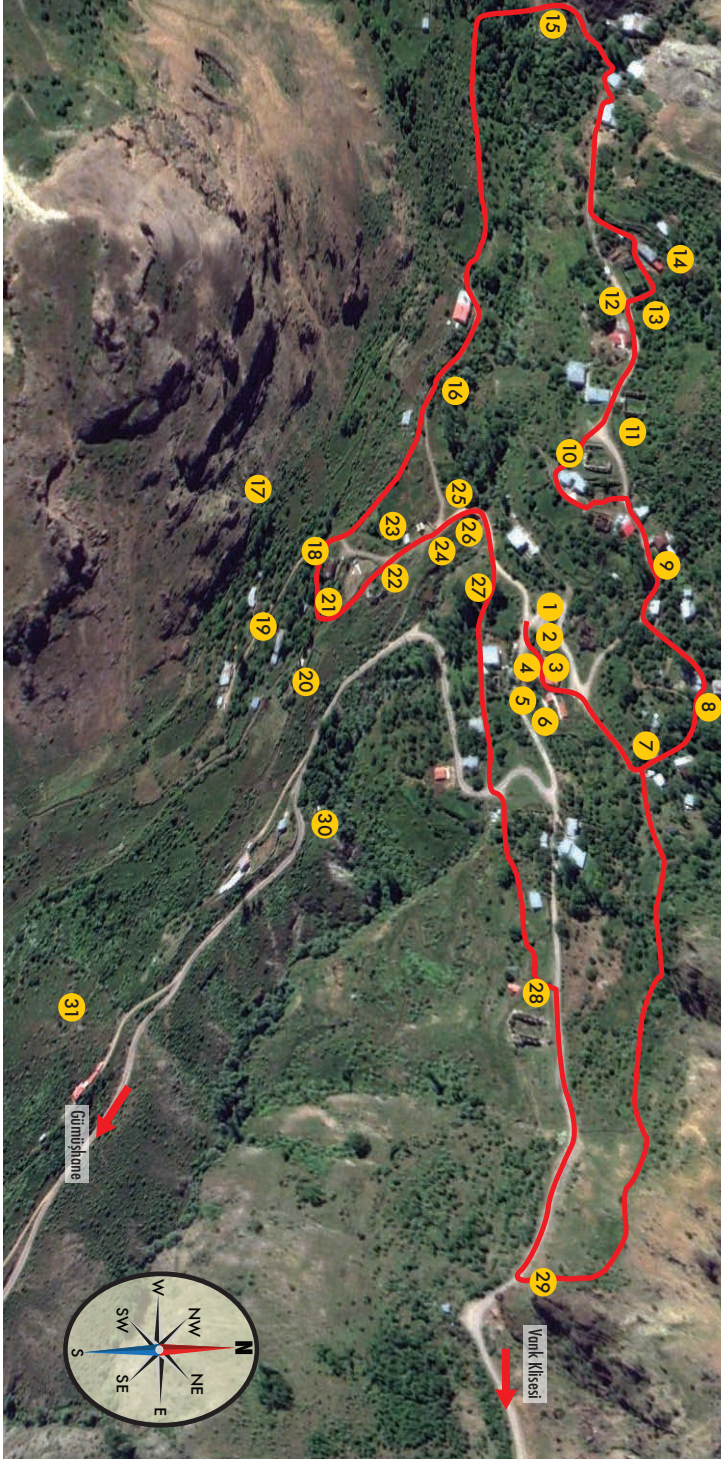
Süleymaniye Mahallesi'nde Sonbahar

edilmiştir. Hemen yanı başında Fahri Gümüşeli Evi yükselmektedir. İkinci kattaki 8 pencere, konağa ayrı bir görsellik katar. İki evin arasından geçen sokağın köşesinde ise Süleymaniye Mahallesi'nin bir başka hamamına rastlayacaksınız. Soyunmalık, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşan Kavaklık Hamamı kompleksinin, restore edilmesi planlanmaktadır. Bir camiden kalan Minare'yi geçtikten sonra sağınızda üç nefli inşa edilen Timos Stavros Kilisesi belirecektir. Bir sonraki tarihi eser, yine bir camiden arta kalan Minare'dir. Kemer Köprü'yü geçtikten sonra yolun her iki yakasında Taş Mağaza 1 ve 2 Binaları'nı göreceksiniz. İlerde sağınızda ise Eski Hükümet Konağı binasından kalan kalıntılar yer almaktadır. Söz konusu tarihi eser, dikdörtgen bir plan üzerine düzgün yontma ve moloz taşlarla inşa edilmiştir. Şimdi Gümüşhane'den gelen asfalttan karşıya geçerek kuzey istikametinde uzanan patıkayı izleyin. Yerleşimin hemen dışına konumlanan Surp Karabet Ermeni Kilisesi, harabe halindeki görüntüsüyle zamana direnmeye çalışmaktadır. Turun son bölümünde asfalt yola çıkmanız ve kuzeye doğru 300 metre ilerlemeniz gerekmektedir. Çatal Kaya Tepesi'nin gövdesine oyularak inşa edilen Hagios Ionnas Kaya Manastırı'nı ziyaret etmek için solunuzda yükselen patıkaya girmek durumundasınız. Bir bölümü yıkık olan kilisenin ön cephesi ayakta. Yapı içerisinde çeşitli konularda freskler yer almaktadır. Manastırın bulunduğu alandan Gümüşhane Kent Merkezi ve Süleymaniye Mahallesi'ni farklı açılardan fotoğraflayabilirsiniz. Manastır çıkışında güneye kıvrılan belirgin patika, sizi başlangıç noktanız olan meydana geri götürecektir.

Bu arada mahallenin kuzeydoğu bölümünde Hagios Theodoros Kilisesi (yerleşimin en eski kilisesi olan yapı madenciler tarafından 1480 yılında inşa edilmiştir) ve vadi içinde başka bir Minare bulunduğunu hatırlatalım.

SÜLEYMANİYE MAHALLESİ GEZİ TURU

- 1- Zeki Kadıbeyoğlu Konağı (İbrahim Lütfü Paşa)
- 2- Paşa Hamamı
- 3- Süleymaniye Cami
- 4- Eski Mescit-İlkököl Binası
- 5- Hacı Tahir Türbesi
- 6- Mısırlıoğlu Türbesi
- 7- Hamam
- 8- Küçük Cami
- 9- Ahmet Kaya Evi
- 10- Metropolitan (Hagios Georgios) Kilisesi
- 11- Rum Okulu (Metropolitan)
- 12- Metropolitan (Yönelim) Binası
- 13- Hızır İlyas Çeşmesi
- 14- Muammer Dalıoğlu Konağı
- 15- Çeşme
- 16- Hamam
- 17- Panaghia Kaya Kilisesi
- 18- Ali Erkan Evi
- 19- Fehri Gümüşeli Evi
- 20- Minare
- 21- Kavaklık Hamamı
- 22- Timos Slavros Kilisesi
- 23- Minare
- 24- Kemer Kapı
- 25- Taş Magaza 1
- 26- Taş Magaza 2
- 27- Eski Hükümet Binası
- 28- Surp Karabet Ermeni Kilisesi
- 29- Hagios Ionnas Kaya Manastırı
- 30- Minare
- 31- Hagios Theodoros Kilisesi

b) Satala Antik Kenti

Anadolu'daki aynı isimli iki antik kentten biri olan (diğeri Lidya bölgesinde Karataş köyünde) Satala Antik Kenti, il merkezine 99 kilometre mesafede yer alıyor. Roma İmparatorluğu'nun Zeugma, Samsat ve Malatya ile birlikte doğudaki en büyük karargahlarından biri olan ören yeri, tugay gücünde yaklaşık 4 bin askere denk düşen Roma Ordusu'nun 15. Lejyon'unun üssüydü aynı zamanda. M.S. 2. yüzyılın başlarında İmparator Titus

Flavius Vespasianus'un bir dönem komuta ettiği 'Güneş Tanrısı Apollan'a Sadık' bu lejyon, Satala'daki varlığını 4. yüzyıla dek sürdürmüştür.

Kelkit ilçesi Sadak köyü sınırlarında bulunan ilkçağ kenti alanında tiyatro, agora ve saray harabeleri bulunmaktadır. Günümüze sadece sukemeri ve Roma havuzu kalıntılarının görülebileceği ören yerinde yapılan yüzey araştırmalarında çeşitli insan ve hayvan figürleri, mühürler, sikkeler, kandiller, çanak çömlek parçaları bulunmuştur. Söz konusu eserler İstanbul, Erzurum ve Trabzon arkeoloji müzelerinde sergilenirken, nadide eserlerden biri olan bronz büst ise Londra British Museum'da teşhir edilmektedir. Bu arada Sadak ile Sökmen köyleri arasında bir kervansaray kalıntısının mevcut olduğunu belirtelim.

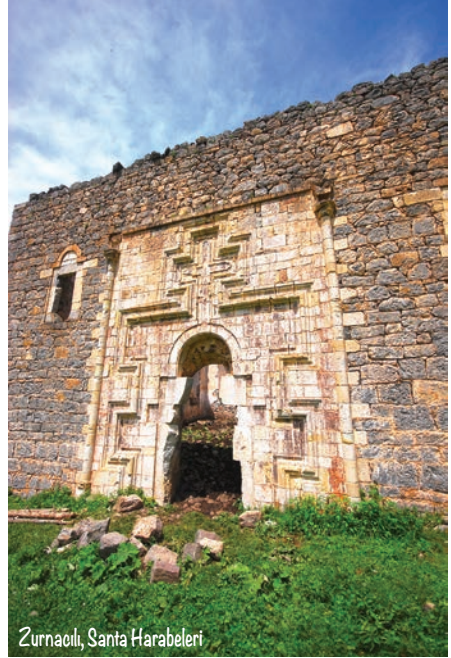

c) Santa Harabeleri

Metruk taş binaları, yıkık kiliseleri ve her daim sisler içindeki silüetiyle Santa, büyüleyici bir atmosfere sahip. Yanbolu Vadisi'nin sonunda, Karadeniz Dağları'nın en ulaşılmaz noktasına konumlanan yerleşim, bir zamanlar bölgenin ticari, kültürel ve dinsel merkeziymiş. Santa Harabeleri; orman sınırının bittiği yükseltiye inşa edilen Binatlı, Çakallı, Çinganlı, Işhanlı, Piştöflu, Terzili ve Zurnacılı isimlerindeki 7 mahalleden oluşuyor. Gümüşhane'den gelişte ilk olarak Piştöflu Mahallesi ile karşılaşsınız. Devamında Yanbolu deresinin sağ tarafında Zurnacılı yer alırken diğer yerleşimler vadinin sol tarafındaki yamaçlara konuşlanmıştır. Her mahallede gösterişli taş kiliseler yükselirken; bütün evler kesme taştan yapılmıştır. Hemen her sokağın başında bir çeşmeye rastlayabilirsiniz. Doğal konumu bağımsız ve korunaklı bir sığınak teşkil etmesinden dolayı bölge, 17. yüzyılda yaşayan Hristiyan toplumunun varlığını sürdürmesinde etkili olmuştur. Özellikle 18. yüzyıl sonu inşa edilen resmi binalar dikkat çekicidir. Çakallı, İlyas Peygamber, Hagios Hristaforos, St Theodor, St. Kiryaki, St. Christoper, St. Konstantinos ve St Petros kiliseleri mutlaka görülmesi gereken tarihi mekanlar arasındadır.

Santa Harabeleri'ne farklı yollardan ulaşmak mümkün. Ancak yüksek bir bölgede olmasından dolayı, kış aylarında yolların kapalı olduğunu belirtelim. 82 kilometrelik Gümüşhane-Arzular-Yağmurdere-Taşköprü rotası, Yağmurdere'ye kadar asfalt olmasından dolayı en çok tercih edilen güzergahdır. Bir diğer seçenek olan 77 kilometrelik Gümüşhane-Krom Vadisi-Olucak (İmera)-Cami Boğazı Yaylası rotası, Olucak köyü sonrası top-
rak yayla yoluna dönüşmesinden ötürü her araca geçit vermeyebilir. Aracına güvenenler (altı yüksek ya da jip), bu

zahmetli fakat bol manzaralı güzergahı sadece yaz aylarında deneyebilirler. Trabzon üzerinden gelmek isteyenler ise 104 kilometrelik Arsin-Araklı-Yanbolu yolunu izlemek durumundalar.

Zurnacılı, Santa Harabeleri

Piştöflu, Santa Harabeleri

Zurnacli, Santa Harabeleri

Işanlı, Santa Harabeleri

Piştöflu, Santa Harabeleri

Terzili, Santa Harabeleri

Binalı, Santa Harabeleri

Piştöflu, Santa Harabeleri

Çakallı, Santa Harabeleri

d) Krom Antik Kenti

Hem tarih hem doğa anlamında ilgi çekici bir vadi. Derin bir koridorda uzanan Cehennem Vadisi, kayalıklarla çevrili sarp vadiler, çıplak yüksek tepeler ve yöreyi yansıtan otantik köyler arasında sıra dışı bir yolculuk. Gümüşhane-Torul yolunun 11. kilometresindeki tabelanın yönlendirmesiyle sağa dönmek ve yaklaşık 27 kilometre yol almak gerekiyor. İlk sapakta Karaca Mağarası tabelasını göreceksiniz. Bir sonraki kavşak noktası sizi sola Cebeli (Harava) köyü Meryemana Manastırı'na yönlendirecek. Yol üzerinde Çengelli ve Kuşçu kiliselerini görebilirsiniz. Manastır ziyareti sonrası tekrar ana yola dönerek Cehennem Vadisi girişine erişeceksiniz. Soldaki küçük vadi, Atalar (Zimera) köyündeki kiliselere yol almaktadır. Fresklerin hala belirgin biçimde günümüze ulaştığı Aydınlar (Muzaras) Kilisesi için fazladan 7 kilometreyi göze almanız gerekmektedir. Görsel açıdan etkileyici Cehennem Vadisi çıkışında, bu kez solunuzda Uğurtaş (İstavri) köyünün bulunduğu

başka bir vadiyle karşılaşacaksınız. Gürül gürül akan dere eşliğindeki yolculuk esnasında Bagava başta olmak üzere kemer köprü ve kiliseleri ziyaret edebilirsiniz. Ana güzergahı izlemek için Uğurtaş sonrası geriye dönmek ve Yağlıdere köyünü geçerek Krom Antik Kenti tabelasından sola yönelmeniz gerekmektedir. Yol epey bozuk, aracınızı dikkatli kullanmanızı tavsiye ederiz. Vadi içinde yer alan 15 kilise ve şapel, iki kemer köprü, kale, iki değirmen ve taş işçiliğine hayranlık duyacağınız eski evlerden oluşan Krom Antik Kenti kalıntıları, zahmetli yolculuğunuza değerlidir. Haritalarda Bulut Yaylası olarak geçen Krom (Şamanlı) bölgesi; Mancandanos, Çayıroğlu (Ulivena), Gavanak, Düzce (Alikinos), Muhara, Sarıoğlu, Evlice (Nanak), Başkapı (Loriya) mahallelerinden oluşmaktadır.

Maden açısından zengin olan bölge, antik dönemden beri insanların ikamet ettiği tarihi göç yolları üzerinde yer alıyor. Osmanlı egemenliği altında 16. yüzyılda Müslüman olan bazı Rum vatandaşlar yaklaşık 200 yüzyıl boyunca, evlerinin altına ibadethane yaparak gizliden gizliye Hristiyan inancını sürdürmüşler. Yunancada Krifi (gizli) ismiyle anılan bu topluluk, 1857 yılında verilen yasal hakları kullanarak tekrar Hristiyan olduklarında ise çok sayıda kilise inşa etme gereğini duymuşlar. Yaklaşık elliye yakın kilise ve şapelin bulunduğu bölge, bir tarihi açık hava müzesi görünümündedir. Birçoğu ıssız tepelerin üzerinde yükselen kiliseler, birbirleriyle göz teması içerisindedir. Hemen hemen hepsinin mimari stilleri ve süsleme tarzları farklıdır.

Yolculuğunuzun sonunda yeniden kavşak noktasına geri dönerek Olucak köyüne kadar gitmenizi ve Gümüşhane il sınırlarındaki en güzel kiliselerden biri olan İmera Manastırı'nı (St. Jhon Prodromus) mutlaka görmenizi öneririz.

Zigana Kayak
Merkezi

Limni Gölü

Saranoy Y.

Aydınlar

Atalar

Çiçekli Y.

Meryemana
Manastırı

Cebeli

Karaca
Mağarası

İkisu

Cehennem
Vadisi

28

Gümüşhane/Trabzon
Karayolu

Tek Dükkan

Maçka

Santa Harabeleri

Cami Boğazı

Kulat Hanları

Uğurtaş

Nanak

e) Kaleler Rotası

Gümüşhane bölgesi, jeopolitik yapısı itibarıyla özellikle askeri ve ticari amaçla kullanılan önemli bir geçiş noktasında yer alıyor. Gerek kuzey-güney gerekse doğu-batı istikametindeki eski Roma yolları üzerindeki bir kavşakta yer alması ve tarihi İpek Yolu Rotası ana güzergahlarından birini oluşturması; güvenlik ve kontrol açısından bölgede kaleler inşa edilmesinin ana nedeni. İl sınırları içerisinde toplam 14 kale ve 8 gözetleme kulesinin varlığı bunu kanıtlıyor.

Kaleler rotasının ana omurgasını Bağlarbaşı semtinde Akçakale (17 km), Harşit Vadisi'ne yüksek bir tepeden bakan Canca (8 km), Dörtkonak köyünde Edre (33 km), Gümüşhane - Bayburt karayolu üzerinde Keçi (20 km),

Gümüşhane - Erzincan yolu üzerinde Kov (28 km), ilçe merkezinin kuzeyinde Övündü (17 km), Dibekli köyünde Kodil (19 km); Kelkit ilçesine 7 kilometre uzaklıktaki Babakonağı Geremez, Kürtün ilçesi Özkürtün beldesinin 4 kilometre kuzeyinde Süme, Şiran ilçesinin 26 kilometre güneydoğusuna konumlanan İntaşı/Balıkhisar, Torul'un 23 kilometre kuzeybatısındaki Demirkapı/Ermük, Torul ilçesine 37 kilometre uzaklıkta Kopuz, 29 kilometre mesafedeki Yalınkavak, sarp bir kaya kütlesi üzerinde Harşit Çayı ve Torul ilçesini gözleyen Torul kaleleri oluşturuyor.

İsteyenler ayrıca Altınpınar, Cebeli, Ey-mür/Bahçelik, Gökçeler, Kalecik, Krom, Olucak, Övündü yerleşimlerindeki gözetleme kulelerini fotoğraflayabilirler.

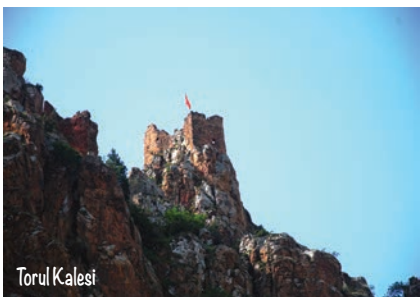
Kov Kalesi, Merkez İlçe

Keçi Kalesi, Merkez İlçe

Canca Kalesi, Merkez İlçe

Torul Kalesi

Kopuz Kelast, Torul

Oluçak Kalesi, Merkez İlçe

Dörtkonak (Edre) Kalesi, Merkez İlçe

İmra Manastırı, Merkez İlçe

f) Kiliseler Rotası

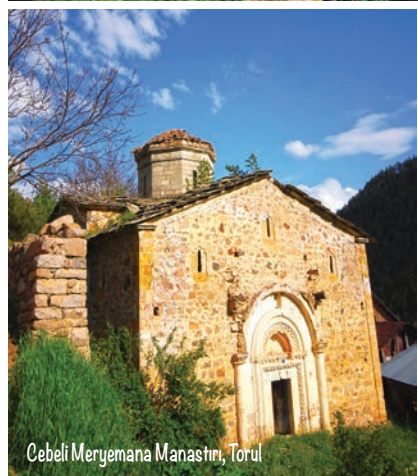
Antik dönemdeki yazarlardan öğrendiğimize göre Yukarı Harşit Havzası, madencilikte ünlü Haldi kavminin yaşadığı Haldiya ülkesi olarak bilinmekteymiş. Pagan geleneğinden gelen bölge halkı, Bizans döneminde Rum dilini ve Hristiyanlığı benimsemişler. Osmanlı İmparatorluğu zamanında 1650 yılında topluca Müslüman olmuşlarsa da uzunca süre adaptasyon zorluğu çekmişler. 1857 yılında çıkan bir yasayla azınlıklara din değiştirme özgürlüğü tanınınca, bir bölümü Hristiyanlığa geri dönmüş. İşte o dönemden kalan pek çok manastır, kilise ve şapel; Türk toplumunun inanç özgürlüğü ve hoşgörüsünün kadim tanıkları olarak Gümüşhane bölgesini süslemektedir. Ne yazık ki birçoğu terk edildiği ve kullanılmadığı için harap vaziyette olan bu tarihi eserler, restore edilerek turizme kazandırılmayı beklemektedir günümüzde.

Yüksek tepelerde yalnız başına veya yerleşim yerlerinde evlerin arasında görebileceğiniz kiliseleri özellikle Krom Vadisi, Santa Harabeleri ve Gümüştuğ (Avliyana) bölgelerinde ziyaret edebilirsiniz. Merkez ilçede Vank, Hagios Ionnas Kaya, İmera (St. John Prodromus), Alikinos, Gavanak, Sarıoğlu, Santa Çakallı, Santa Piştöflü; Şiran ilçesinde Çakırkaya Kaya ve Torul ilçesinde Büyükçit Panagia Meryemana, Aydınlar Muzaras, Cebeli Çengelli, Cebeli Meryemana, Gümüştuğ Başköy, Güzeloluk, Uğurtaş kilise ve manastırlarını mutlaka görmenizi öneririz. Gümüşhane'nin günümüze en iyi durumda kalan tarihi eserlerinden biri olan İmera Manastırı (St. Jhon Prodromus), 1710 yılında kadınlar manastırı olarak kurulmuştur. Olucak köyüne araç yoluyla 2 kilometre (yürüyerek 600 metre) uzaklıktaki yapı, 1845 yılında Rahibe Roksana tarafından restore edilmiştir. Dış bütünselliğini koruyan Atalar köyü

Aydınlar (Muzaras) Kilisesi'nde ise İsa ve havarilerini tasvir eden freskleri görebilirsiniz. Zamanın yıpratıcı etkisine inatla karşı koyan tarihi eserlerden bir diğeri, Cebeli köyü Meryemana Manastırı'dır. Torul ilçesi Büyükçit (Çit-i Kebir) köyündeki Meryemana Panagia Manastırı'nı ziyaret etmek isteyenler, aynı isimli tarihi kemer köprüden karşıya geçip soldaki patikadan bir kilometre kadar tırmanmak zorundalar. Tarihi 9. yüzyıla kadar uzanan görkemli eser, Gümüşhane bölgesinin en eski manastırıdır aynı zamanda. Şiran-Tomara Şelalesi yolu üzerindeki Çakırkaya Kaya Kilisesi, kayalara oyulan formuyla kiliseler rotasının en ilginç yapılarından biridir.

Vank Kilisesi, Merkez İlçe

Cebeli Meryemana Manastırı, Torul

Aydınlar (Muzaras) Kilisesi

Krom Antik Kenti Yolundaki Harap Kilise

Cumüştuğ (Avlyana) Kilisesi, Torul

Zurnacı, Santa Harabeleri

Büyükçift Panagia Meryemana Manastırı, Torul

Sarıçek Köprüsü, Merkez İlçe

Tohumoglu Köprüsü, Merkez İlçe

Kanberli Köprüsü, Merkez İlçe

Meryemana Köprüsü, Torul

Büyük Çit 2 Köprüsü, Torul

Kopuz Köprüsü, Torul

Taşköprü, Merkez İlçe

g) Tarihi Taş Kemer Köprüler Rotası

Anadolu'yu sarmalayan ve sayıları bin dört yüzü aşan tarihi taş kemer köprülerden 40'a yakını Gümüşhane ilimizin sınırları içerisinde yer alıyor. Yılların yorgunluğuna karşın geçmişi geleceğe, bugünü yarına bağlamaya devam eden bu estetik yapılar, tarih boyunca medeniyetlerin gelişmesine ve birbirleriyle ilişkiye geçmesine aracılık ettiler. Özellikle tarihi İpek Yolu üzerindeki Anadolu Yarımadası; hanlar, kervansaraylar ve köprülerden oluşan geniş bir yol ağı sistemiyle yüzyıllar boyunca üzerinde yaşayan çeşitli kavimlerin ticari ve siyasi ilişkilerini sağladı.

Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı, kıyıyı veya vadiyi birbirine bağlayan köprüler, sadece işlevsellikleriyle değil mimari ve estetik görünüşleriyle de ilgi çekicidirler. Coşkun akan derelerin üzerinde bir yay gibi uzanan taş kemer köprüler; yatay, yuvarlak, sivri, tek gözlü ve çok gözlü gibi çeşitlere ayrılırlar. Taş köprülerin yükselen kemerli bir form kullanılarak inşa edilmesinin en önemli nedeni, yapının sel yüzünden taşan akarsuların altında kalmamasını sağlamaktır. Köprünün kilit taşı ise bu açıklıkta denge unsuru sağlayan en önemli etmendir.

İşte Gümüşhane sınırları içerisinde ziyaret edebileceğiniz söz konusu nadide yapıları Merkez ilçede Kanberli, Taşköprü, Olucak, Bazbent, Çiftgözlü, Eski Gümüşhane Yolu, Gümüşhane Taş, Hamam Deresi, Harşit Çayı, Hindere, Orman Yolu, Tohumoglu, Ulucami, Yamakoğlu Deresi 1-2; Kürtün ilçesinde Meryemana Kilise, Sarıbaba / Değirmen; Torul ilçesinde Meryemana, Bahçeli, Büyük Çit 1-2-3, Dedeli, Demirkapı Ermük, Dibekli, Gül-açar Esentepe 1-2, Gümüştuğ Balcalar, Gümüştuğ Dere, Gümüştuğ 1-2, Güvemli, İlecik, Kopuz 1-2-3, Torul 1-2, Uğurtaş, Bağava, Yıldız 1-2, Zigana İpek Yolu, Zigana Bekiroğulları ve Zigana köprüleri olarak sıralayabiliriz.

Büyük Çit I Köprüsü, Torul

Bazbent Köprüsü, Merkez İlçe

Olucak Köprüsü, Merkez İlçe

h) Türbeler Rotası

Türk devlet veya din adamlarının anıtsal mezarları olarak niteleyeceğimiz türbeler, şehrin dört bir köşesine dağılmış durumda. Merkez ilçeye 13 kilometre mesafedeki Tekke köyünde Çağırğanbaba, Süleymaniye Mahallesi'nde Mısır El-Ezher üniversitesi din bilgini Hacı Tahir Efendi, Pirahmet köyünde yer alan 1550 yapımı Karamanoğlu Pirahmet Bey ve Gümüşkaya köyündeki Musa Dede, Kelkit ilçesinde yöre halkı tarafından Haydaribaba olarak anılan Babakonağı Hayribaba, Kelkit ilçe merkezine 44 kilometre mesafedeki Çamur Köyü Kümbeti; Şiran ilçesi Seydibaba köyünde Ebe Hatun ve Seydibaba, Şiran ilçe merkezine 8 kilometre uzaklıktaki 1557 yılında inşa edilen Firdevs Hatun türbeleri rotamızın ana güzergahını oluşturuyor.

Firdevs Hatun Türbesi, Şiran

40

Pirahmet Bey Türbesi, Merke İlçe

KÜLTÜR TURLARI

Gümüşhane kentinde var olan sivil mimari örneklerini kapsayan rota, merkez ilçe ve ona bağlı Sarıçiçek köyünü tur ediyor. Bağdadi tarza uygun inşa edilen tarihi binalarda; oda kapıları ve tavamlarda geleneksel ahşap süsleme ile dış cephelerdeki bitkisel ve geometrik figürler ilgi çekicidir. İklim şartlarına özgü tasarımlanan yapıların çatıları dışa taşmalı ve hemen hepsinde balkon mevcuttur.

Eski Türk evlerini fotoğraflayabileceğiniz kent turu süresince İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün kullanımında olan İkiz Konak, restoran ve kafe olarak hizmet veren Özdenoğlu ve Balyemez konakları ile Şahbenderoğlu, Erdemir Akagün, Hasan Fehmi Ataç, Mehmet Aksoy evlerini gezebilirsiniz. İl merkezine 2 kilometre uzaklıktaki Süleymaniye Mahallesi'nde ise Zeki Kadirbeyoğlu Konağı, Ahmet Kaya, Ali Erkan, Fahri Gümüşeli gibi sivil mimari örneklerini fotoğraflayabilirsiniz. Ayrıca il merkezine 9 kilometre mesafedeki Yeşildere Köy Okulu mutlaka görülmesi gereken sivil mimari eserler arasındadır.

Merkez İlçe

İkiz Konak (Müze), Merkez İlçe

Süleymaniye Mahallesi

Yağmurdere

Süleymaniye Mahallesi

Yağmurdere

Yeşildere Köy Okulu

Süleymaniye Mahallesi

Yeşildere Köy Okulu

Merkez İlçe

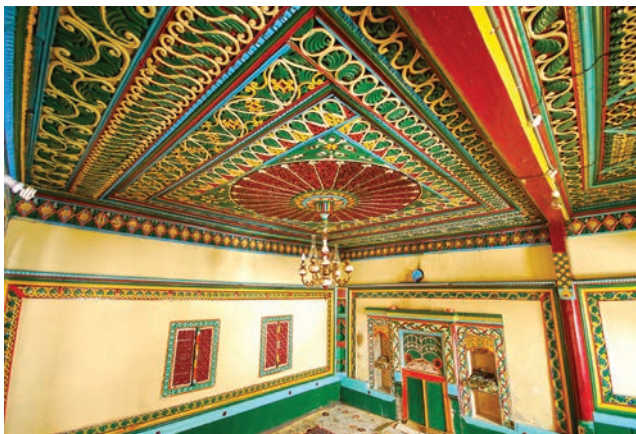
Yağmurdere

Zamanı olanlar ya da Santa Harabeleri için Yağmurdere rotasını kullanacak olanlar, Sarıççek Köy Odalarını kesinlikle ziyaret etmelidir.

Gümüşhane il merkezine 48 kilometre mesafedeki köyde bulunan bu ilginç odalar, 1873 yılında Hacı Ömer Ağa tarafından konukların ağırlanması için yaptırılmıştır. Türk mimarisinin erken örneklerinden olan odalarda, batılılaşma etkisinin yanı sıra klasik formlar kullanılmıştır. Birbirine çivisiz bir teknikle monte edilmiş ahşap işlemlerde, yapraklardan ibaret süsleme biçimleri stilize edilmiştir. Nakış gibi işlenen süslemelerin uyumu ve renklerin canlılığı, odaların iç mekânlarını cazip hale getiren en önemli faktörlerdir.

Sarıççek odalarının yapım hikayesi hayli ilginçtir. Aralarında 50 metre uzaklık bulunan aynı ölçülerdeki odalar için bir usta ile çırağı görevlendirilmiştir. Çalışmanın iç düzenleme aşamasına gelindiğinde çıрак, ustasından yardım ister. Usta, iş için aynı ücreti aldıklarını belirterek bilgi ve deneyimini paylaşmak istemez. Bunun üzerine usta ve çıрак ayrı çalışmaya karar vererek iki yıl boyunca odalarına çekilirler. Tüm ihtiyaçlarını çalıştıkları oda içlerinde giderip, dışarı çıkmazlar. Ustanın bu davranışından gururu incinen çıрак, oldukça hırslanır. İki yılın sonunda işler teslim edildiğinde çırağın yaptığı oda göz kamaştırıcı etki yaratırken, ustanın beğenilmez. Bunu gören usta, yenilgiyi kabul ederek mesleğini ve köyü terk eder.

a) Artabel Gölleri Tabiat Parkı

İlin doğal güzelliklerinin başında hiç kuşkusuz Artabel Gölleri Tabiat Parkı geliyor. Kendini insandan sakınan yüksek bir coğrafyada bulunan bu özgün alan; Gümüşhane ilinin en yüksek zirvesi Abdal Musa Tepesi, yalçın dorukların çevrelediği yalnız ve sessiz buzul gölleri, nadide bitkileri, eski göç yolları ve otantik yaylalarıyla büyüleyici bir park. Doğu Karadeniz sıradağlarının Gümüşhane silsilesindeki Gavur (Balaban) Dağları çanağında kalan Artabel, Torul ilçesi Gulaçar, Gümüştuğ ve Dağdibi köyleri ile Şiran ilçesi Akbulut sınırları içerisinde yer alıyor.

Türkiye'nin doğal güzellikleri listesine adını yazdıran tabiat parkı içinde tam 22 adet buzul göl mevcut. Doğu-batı doğrultusunda uzanan ve Gulaçar köyü Esentepe Mahallesi'nden ulaşılan Artabel çanağında Adalı (Büyük/Karanlık), Karanlık (Ahtabur), Küçük, İkizgöller (Karagöller-2 adet), Buzlu (Adalıgöl'ün üstünde ve ancak Temmuz ayından sonra buzların erimesiyle ortaya çıkıyor) gölleri yer alıyor. Gümüştuğ köyü Dulağa Yaylası'ndan yürünerek erişilebilen kuzeydoğu-güneybatı doğrultusundaki vadi çanağı, iki bölümden oluşuyor. Soldakinde Beşgöller (5 adet) sağdakinde ise Karagöller (3 adet) bulunuyor. Dağdibi köyü sınırlarındaki Acembol (Üçgöller-3 adet) Gölleri ise kuzeybatı - güneydoğu istikametindeki vadi içine konumlanıyor. Gölönü Yaylası'ndan yürüyerek kıyısına kadar varabileceğiniz bu göllerin kuzeybatısında ise Gölbaşı Gölü'nü görebilirsiniz. Yine Dağdibi sınırları içerisinde yer alan Yıldız Gölü ise, Abdal Musa Tepesi'nin batısındaki vadi yatağına konuşlanıyor. Tabiat

İkizgöller (Karagöller-1), Gulaçar

Karanlıkgöl (Ahtabur), Gulaçar

Adalıgöl (Büyük/Karanlık), Gulaçar

Kugukgöl, Gulağar

İkizgöller (Karagöller) 2, Gulağar

Suyungözü Gölü, Akbulak

Buzlu Göl, Gölbaşı / Vehbi YALÇIN

50

Beşgöller 5, Gümüştuğ

Yıldızgöl 2, Akbulak

Beşgöller 1, Gümüştuğ

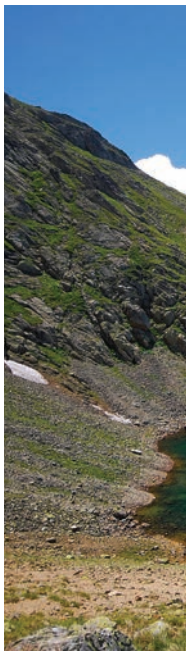

Beşgöller 3, Gümüştuğ

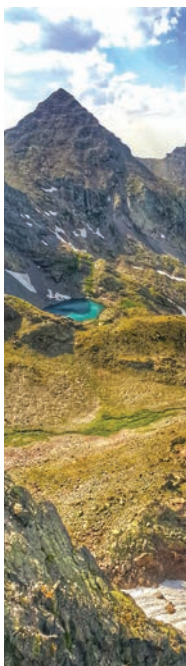

Acembol (Uçgöller) Gölü, Dağdibi

52

Dağdibi Yıldız Gölü

Parkı'nın güney sınırlarına yayılan Suyungözü ile Akbulak Yıldız 1 ve 2 buzul gölleri, kuzey-güney doğrultusundaki vadiye yerleşmiş durumdadır. Söz konusu göllere, Şiran ilçesi Akbulak köyü Hendüt Yaylası'ndan belirgin bir patika yardımıyla yürünebiliyor. Artabel Gölleri'nin alan açısından en büyük buzul gölü Adalığöl (ikinci sırada Beşgöller'in 4. gölü gelmektedir), en derini ise Karanlık (Ahtabur) Göl'dür. Ayrıca saha içerisinde yaz mevsiminde kuruyan veya alanı küçülen irili ufaklı gölcüklere rastlamak mümkündür.

Jeolojik ve jeomorfolojik kaynakları, peyzaj değerleri ile flora ve fauna zenginliği açısından 1998 yılında tabiat parkı ilan edilen Artabel Gölleri, 5859 hektarlık bir alana yayılıyor. Bu özgün coğrafyada 12 tanesi nadir tür olmak üzere 39 familya ve 103 cins ait toplam 141 bitki türü bulunuyor. 13 peyzaj değeri belirlenen parkın fauna zenginliği, 30 memeli ve 88 kuş türünden oluşuyor. Tabiat parkındaki 10 bitki türü 'yok olma' tehlikesiyle karşı karşıya. Yabankeçisi, çengel boynuzlu dağkeçisi, ayı, çakal, tilki, sansar, porsuk, kaya kartalı, küçük kerkenez, ürkeklik, sakallı akbaba, beyaz akbaba, kara leylek, yaz ördeği, küçük engerek yılanı alanın fauna zenginliğinde öne çıkan hayvan çeşitleri. Memeli hayvanların 6'sı, kuşların ise 81'i 'nesli tehlike altında' türleri içeren kırmızı listede yer alıyor.

ARTABEL GÖLLERİ TABİAT PARKI

Alucura
Yaylaları

Buzlugöl

Karanlıkgöl
(Ahtabur)

Adalıgöl

Suyungözü Gölü

İkizgöller
(Karagöller)

Küçükgöl

Akbulak
Yıldız Gölleri

Karagöl Y.

Hendüt Y.

Akbulak

Esentepe
(Artabel)

Gülaçar

Kürt Mezarı

Dağdibi

Gölbaşı
Gölü

Dağdibi
Yıldızgölü

Abdal Musa
Zirvesi

Acembol Gölleri
(Üçgöller)

Karagöller

Beşgöller

Yılanlı Y.

Gümüştuğ

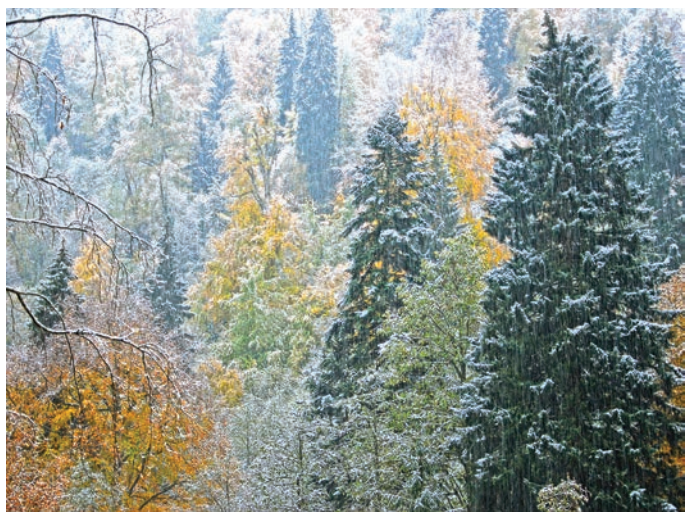
Dulağa Y.

b) Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı:

Gümüşhane ili Kürtün ilçesinde bulunan Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı, Avrupa'nın en uzun göknar ve ladinlerinin boy verdiği bir açık hava ağaç müzesi konumunda. Adından anlaşılacağı gibi sık ve geçit vermez ulu ağaç topluluğunun göğe doğru tırmandığı bölge, 1998 yılında tabiat alanı ilan edilmiş. Harşit Havzası'nın nemlendirdiği bir coğrafyaya yayılan Gücükdere Vadisi boyunca, labirenti andıran orman yollarından yükseldiğinizde anıt ağaçlarla karşılaşıyorsunuz. 1215 rakımdaki ilk platformda birinin boyu 61,5 metreye ulaşan iki Doğu Karadeniz Göknarı, kollarını dua eder gibi açmış mavi gökyüzüne uzanıyor. Deniz seviyesinden 1370 metre irtifadaki ikinci noktada ise 2 göknar ile boyları 49-58 metreye varan 3 Doğu Ladini yükseliyor. 552 santimetrelık çapıyla söz konusu ladinler uzmanlarca, Kafkaslar'ın en boylu ve çaplı ladinleri kabul ediliyor. Kürtün ilçesinden başlayan yaklaşık 20 kilometrelık orman yolu, Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı'nı bir baştan diğer başa kat ederek Çıkrık düzü Yaylası'na ulaşıyor. Eğer yaz aylarında yolculuk yapıyorsanız, turunuzu Güvende ve Kazıkbeli yaylalarına kadar uzatabilirsiniz.

Bu arada Şiran ilçe sınırlarındaki Kırıntı köyünde 4.80 metre boy ve 4.15 metre çevre genişliğiyle Kırıntı Evliya Ardıcı Tabiat Anıtı ile 30 metre boy ve 4.85 metre çevre genişliğine sahip Ali Ağa'nın Kavağı Tabiat Anıtı görülmeye değer doğal güzellikler arasındadır.

c) Karaca Mağarası

Gümüşhane kent merkezine 17 kilometre uzaklıktaki Torul ilçesi Cebeli köyü Karaca Mahallesi'nde bulunan mağara, Bozbent Dağı eteklerinde yer alıyor. Doğa ananın sanatçı titizliğiyle milyonlarca yıl işleyerek oluşturduğu bu başyapıt, sadece Gümüşhane'nin değil Türkiye Mağara Turizmi'nin de en önemli destinasyonlarından biri.

Karaca Mağarası 150 metre uzunluğunda ve özellikle damlatış oluşumları bakımından çok zengin. Islak koridorlar ve ahşap platformlarda ilerlerken bu loş serüveni sarkıtlar, dikitler, sütunlar, org desenli duvarlar, bayrak şekilleri, mağara çiçekleri, filkulakları, traverten havuzları ve mağara gülleri süslüyor. Yatay olarak ilerleyen mağara, elips şeklindeki beş salonun birleşmesinden meydana geliyor. Işıklandırma ve ahşap yürüyüş bantlarıyla turizme kazandırılan mağaranın 3 numaralı salonunda bir göl yer alıyor. Ortalama tavan yüksekliği 18 metre olan Karaca, yüksek oksijenli havasıyla astım hastalıklarına iyi gelmektedir.

Bu arada il merkezine 55 kilometre mesafede olan Köse ilçesi Salyazı beldesindeki Kırklar Mağarası'nın ziyaretine açık olduğunu belirtelim.

d) Kelebek Turu

Sınırları Avrupa Sibiryaya ve İran Turan fitocoğrafik bölgelerine yayılan Gümüşhane kentinin % 60'ı dağlarla kaplıdır. Yükseklikleri yer yer 3300 metreyi geçen bu dağ kütlelerinin oluşturduğu kot farkı, muazzam boyutlara ulaşmakta ve çok farklı yaşam alanlarının oluşmasına neden olmaktadır. Hem Karadeniz hem de karasal iklim şartlarına sahip olması ve Anadolu Diyagonalinin başlangıç noktasında yer alması gibi özellikler, Gümüşhane biyolojik çeşitliliğine olağanüstü bir zenginlik kazandırmıştır.

Bu çeşitliliğin önemli bir kısmını, bilinen 215 tür ile kelebekler oluşturmaktadır. Söz konusu 215 türün 7 tanesi endemik olup (örneğin Torul Çokgözlüsü/ *Plebeius torulensis*) kalanların büyük çoğunluğu Türkiye ölçeğinde nesli tehlike altında olan nadir türlerdir. Bu nadir türleri Tersun Dağı-Hendüt Dağı-Artabel Gölleri Tabiat Parkı rotasında gözlemlemek mümkündür. Bu turlara katılacak olanların yanlarına mutlaka bölgeyi bilen bir rehber almaları gerekmektedir. Doğal hayat döngüsüne özen göstermenizi ve kelebek türlerine herhangi bir zarar vermemenizi önemle hatırlatmak isteriz.

62

Vehbi YALÇIN

Tomara Şelalesi, Şiran / Vehbi YALÇIN

e) Şelaleler Turu

Şelaleler Turumuzun ana noktalarını Tomara, Tekke, Halgent, Çağlayandibi, Artabel ve Beşgöller şelaleleri oluşturuyor. Gümüşhane merkez ilçeden Halgent ve Tekke şelalelerine ulaşmak mümkündür, ancak yaz aylarında çağlayanların debisinin çok düşük olduğunu hatırlatalım. Tekke köyüne yaklaşık 5 kilometre uzaklıktaki aynı isimli şelaleye, peri bacaları oluşumları arasında ulaşıyor. Kayalar arasından süzülen Halgent Şelalesi, merkez ilçeye 1 kilometre mesafeye konumlanıyor. Artabel Gölleri Tabiat Parkı içindeki aynı isimli şelale, Gülaçar köyü Esentepe Mahallesi'nden Karagöl Yaylası'na giden yolun sonunda görülebilir. Gümüştuğ köyü Dulağa Yaylası'ndan yaklaşık 4 kilometrelik bir yürüyüşle ulaşılabilen Beşgöller Şelalesi, göller çanağından gelen suların, yüksek kayalar üzerinden süzülmesiyle oluşuyor. Yoğun orman dokusu içinde bulunan ve gün içinde güneş ışınlarının pek uğramadığı Çağlayandibi Şelalesi ise, Kürtün ilçesine 3 kilometre mesafededir. 2014 yılında Tabiat Parkı ilan edilen ve çevre düzenlemesi yapılan şelaleye, yol kenarından 100 metrelik bir yürüyüşle ulaşılabilir.

66 'Türkiye'nin En Güzel Şelaleleri' listesine ismini gururla yazdıran Tomara, kuşkusuz Gümüşhane şelaleler turunun yıldızıdır. Yörede 'kırk gözeler' olarak bilinen Tomara Şelalesi ilginç bir öyküyle birlikte anılıyor. Seydibaba köyü çobanı, her gün öğle saatlerinde sürüyü ıssız bir yere götürüp, orada abdest alarak namazını kılıyormuş. Durumdan hoşnutsuz olan köylüler, sürüyü susuz bırakıyor diye çobanı dava etmişler. Bir gün çobanı gizlice takip ettiklerinde, yine aynı yere gittiğini görmüşler. Köylünün izlediğinden habersiz değneğini yere vuran çoban, çıkan suyla hem abdest almış hem sürüyü sulamış. Bu arada köylülerin kendisini serettiğini fark edince, öfkelenip kavalını ve bıçağını iki ayrı yere fırlatmış. Böylelikle bu iki noktada Kırk Gözeler Kaynağı ve Tomara Şelalesi oluşmuş.

Gümüşhane'nin Şiran ilçesine bağlı Seydibaba köyü sınırlarındaki şelalenin genişliği 15, yüksekliği ise 25 metre. Bir tepenin eteklerindeki kayalık alanda farklı gözelerde kaynayan sular, biraz ileride bir set oluşturan kayaların üzerinden düşerek Tomara Şelalesi'ni meydana getiriyor. Şelale bu setten aşağılara doğru akarken genişleyerek etkileyici bir manzara yaratıyor. Gerek doğal ortamı gerekse dinlenme tesisleriyle tercih edilen bir mesire yeri şelale alanı.

Tomara Şelalesi

67

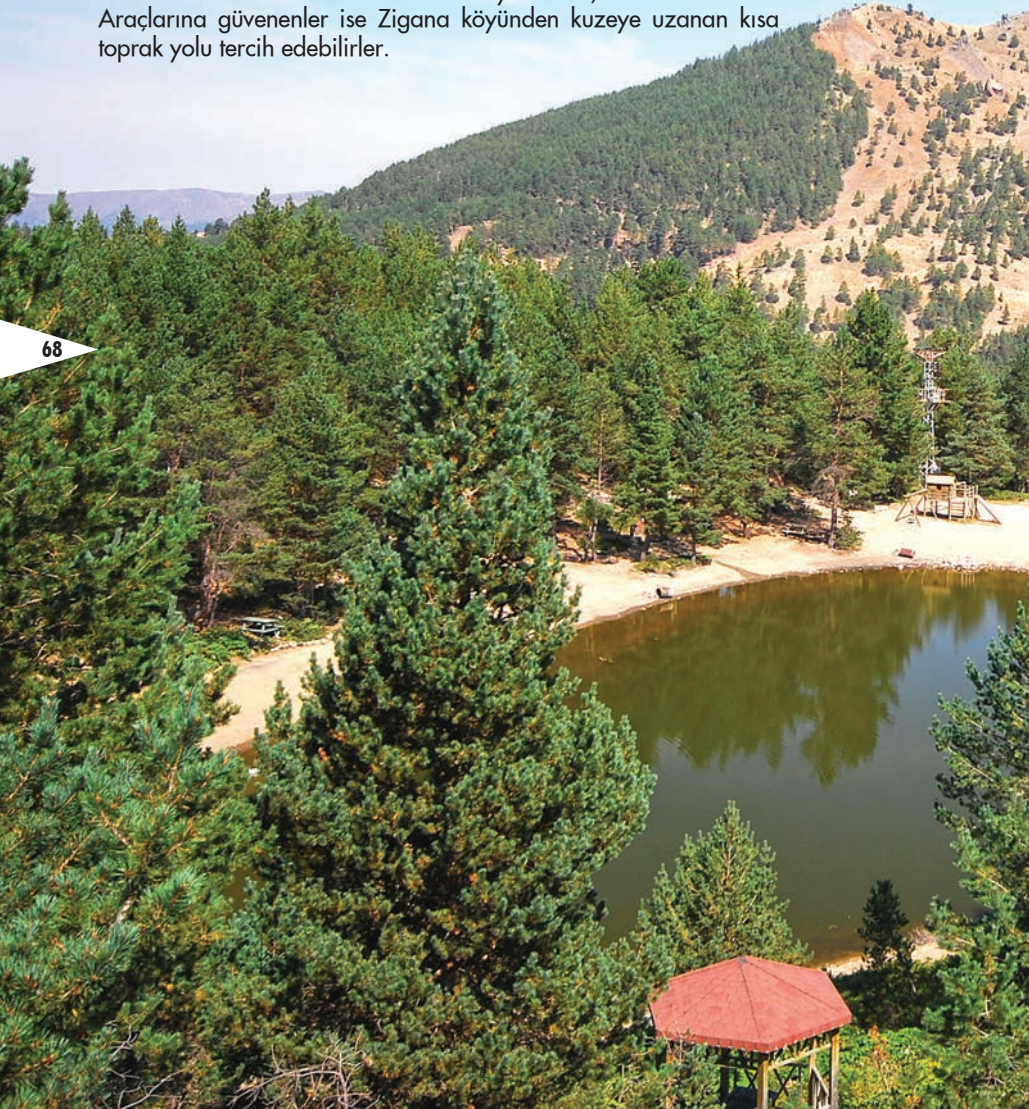
Beşgöller Şelalesi

Çağlayandibi Şelalesi

f) Limni Gölü Tabiat Parkı

Gedik ve Kaban tepelerinin batısındaki Büyükdüz Sırtı yamaçlarında yer alan Limni Gölü, bir set gölü. 2100 metre yüksekliğe konumlanan bu şirin göl, Torul ilçesi Zigana köyü Saranoy Yaylası sınırları içerisinde. Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü tarafından 2006 yılında A tipi mesire alanı, 2011 yılında ise Tabiat Parkı ilan edilen alan, zengin flora ve faunası ile dikkat çekiyor. Orman yeşilliğinin sarmaladığı bir ortamda bulunan göl kıyısına, doğa dokusuna uygun bir konaklama tesisi inşa edilmiş. Gümüşhane il merkezine 41 kilometre mesafedeki Limni Gölü'ne, Zigana Kış Turizm Merkezi üzerinden stabilize bir yolla ulaşmak mümkündür. Araçlarına güvenenler ise Zigana köyünden kuzeye uzanan kısa toprak yolu tercih edebilirler.

YÜRÜYÜŞ PARKURLARI

70

Bireyler ve toplumlar arasındaki etkileşim, her zaman hareket gerektirmiştir. Ancak bu hareket hiç bir zaman rastgele bir eylem şeklinde olmamış, daha hızlı ve daha kolay bağlantılara izin veren belirli yollar üzerinden gerçekleşmiştir. Bu nedenle yollar ve güzergahları, önemli malzemelerin ve bilgilerin bir yerden bir başka yere taşınması için gereklidirler. Türkiye, dünyada üzerinde en zengin eski yol ağı ve patika güzergahına sahip ülkeler arasındadır.

İnsanoğlu, Prehistorik Çağlar'dan günümüze Anadolu Yarımadası üzerinde çeşitli yol güzergahları kullanmış. M.Ö. 3. binyıl ortalarında Anadolu Platosu ile Yukarı Mezopotamya arasında ürünlerin, teknolojilerin ve fikirlerin değişimini sağlayan uzun mesafeli bir iletişim ağı tesis edilmişti. M.Ö. 2. binyıldan itibaren ortaya çıkan yazılı metinler; bu rotalar üzerindeki yerleşimlerin ve seyahatlerle ilgili detayların daha iyi anlaşılmasına olanak tanımıştır. Roma Yol Sistemi son yıllarda araştırmacıların odak noktası olmuştur. Daha sonra gelen Bizans ve Selçuklu dönemi yol ve yol güzergahları sistemi hala araştırılmaktadır.

Coğrafi konumu gereği Gümüşhane, insanlık tarihi açısından her daim tarihi bağlantı yolları üzerinde yer almıştır. Yüksek dağların arasından ve keskin inişli çıkışlı vadiler içinden uzanan bu yolların en önemilerini İpek Yolu, Roma Yolu, Onbinlerin (Anabasis) Yolu, Top (Rus) Yolu, Şehitlikler Yolu, Rum Yolu ve Eski Göç Yolları olarak sıralayabiliriz.

Bir zamanlar ipek, baharat, bal, cam, fildişi, kıymetli taşlar, kürk, tahıl ve yağ gibi ürünlerin kervanlarla Çin'den başlayıp Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve İran üzerinden taşınarak İstanbul vasıtasıyla Avrupa'ya ulaştırılmasında kullanılan tarihi rota, İpek Yolu olarak anılıyor. Günümüzde güzergâh konusunda çeşitli söylemler

olsa da, Çin, Pamir Platosu, Afganistan, İran, Gaziantep, Antakya Limanı ve İtalya ana rotanın omurgasını oluşturmaktadır. Devletlerarası ilişkilerin ve ticaretin gelişmesiyle ana rotaya zaman içerisinde yeni güzergâhlar eklenmiştir. Bunlardan biride Trabzon - Gümüşhane - Erzurum - Tebriz - Rey - Nişabur - Buhara - Semerkant - Kaşgar - Çin rotasıdır. Zigana geçidi aracılığıyla Trabzon limanına inen mallar, bu noktadan kalkan gemiler vasıtasıyla Venedik ve Ceneviz'e ulaştırılmıştır.

Prusya'nın Trabzon konsolosu Otto von Blau'nun belirttiğine göre, Trabzon - Gümüşhane hattında iki güzergâh bulunmaktadır. Trabzon - Zigana (Kalkanlı) - Torul (Ardasa) - Gümüşhane 'Kış Yolu' ile Maçka - Cevizlik - Hamsiköy (İstavri) köyü üzerinden geçerek çok zor bir coğrafyayı kat eden 'Yaz Yolu'. Zigana Dağı'nı aşan bu rota, geçmiş yıllarda ancak kervanların geçebileceği genişlikteydi. 1930 yıllarında İsviçreli Başmühendis William Rudolf Cramer önderliğinde genişletilen söz konusu rota, 2030 metre rakımda açılan Zigana Geçidi ile kısmen yolcuları rahatlatmış. O dönemde yaz ve kış yolları üzerinde yolcuların konaklaması ve ihtiyaçlarını karşılaması için Taşköprü, Kulat, Acısu, Gümüşki, Kuz, Barutçu, Seyfi (Acısu-Cami Boğazı), Cinli gibi pek çok han bulunmaktaydı. Bu arada yaz yolunun geçtiği Kulat (Kolât) ve Karakaban dağlarının, eşkıyaların baskın yapması nedeniyle kervan reislerinin korkulu rüyası olduğunu belirtelim. Trabzon-Tebriz İpek Yolu rotasının en rahat kısmı ise posta nakliyatının da yapıldığı Bayburt-Balahor-Sifon Vadisi-Sobran-Gümüşhane güzergahıydı. Günümüzde yeni açılan karayolu, Maçka-Torul arasında eski yola paralel gitmektedir. Bu arada Gümüşhane - Torul - Harşit - Tirebolu güzergahının da Karadeniz'e ulaşmak için yüzyıllardır alternatif rota

Cinlithanlar, Hanzarya Boğazı-Trabzon

olarak kullanıldığını hatırlatalım. Antik dönemde Anadolu'yu bir baştan diğer başa kuşatan Roma Yolu'nun ana güzergahlarından biri Gümüşhane il sınırlarından geçmekteydi. Roma yolu kuzey - güney doğrultusunda Trabzon - Gümüşhane - Satala Antik Kenti - Erzincan - Kemah - Fırat Nehri - Pülümür Geçidi - Malatya - Mezopotamya güzergahını izlemekteydi. Doğu-batı istikametinde ise Tebriz - Erzurum - Kop Geçidi - Bayburt - Köse-Satala Antik Kenti-Şiran-Alucra - Niksar - Amasya (Amaseia) - Vezirköprü (Neoklaudiopolis) - Taşköprü ((Pompeiopolis) - Gökçesu (Krati) - Bolu (Bithynion) - İstanbul hattını takip etmekteydi. Her iki rota da, ana kavşak noktasına konumlanan Satala Antik Kenti'ne uğramaktaydı. Tarihçi/asker Ksenophon'un (MÖ 430-355) "Onbinlerin Dönüşü - Anabasis" adlı yapıtında; 'Pers İmparatorluğu yöneticisi iki kardeşin yaptığı taht kavgasını ve savaş sonrası on bin kadar Yunanlı askerin dönüş' hikayesini anlatır. O dönemde tüm Anadolu'ya hakim olan Pers İmparatorluğu'nun Batı Anadolu kuvvetleri komutanı Kyros (Keyhüsrev); babası 2. Darius'un ölümünden sonra tahta çıkan kardeşi 2. Atrakserkes'e

karşı savaş açar. Yerli halktan topladığı yaklaşık 100.000 kişiye 13.000 Yunanlı hoblit (kalkanlı ve mızraklı piyade) ile İspartalı 700 paralı askeri katar. M.Ö. 401 yılında Manisa'nın Salihli ilçesinin yakınlarındaki Sardes Antik Kenti'nden doğuya doğru yola çıkar. Anadolu Platosu'nu aşarak Gülek Boğazı'ndan Kilikya'ya iner ve sonra Kuzey Suriye üzerinden Mezopotamya'ya ulaşır. Babil yakınlarındaki Konaksa'da, kardeşinin 1.200.000 asker ve 6000 süvariden oluşan Pers imparatorluk ordusuyla savaşa tutuşur. Kanlı çarpışma sonucu savaşı kaybeden Kyros, muharebe esnasında öldürülür. Ordusundan geriye kalan Ksenophon komutasındaki Yunanlı askerler, ağır kış şartlarından Doğu Anadolu'yu geçerek Karadeniz'e ulaşmak ve gemiler aracılığıyla ülkelere dönmek isterler. Yerel rehberler yardımıyla Gümüşhane üzerinden Zigana dağ silsilesini aşarken yüksek bir noktadan Karadeniz'i görünce 'Thalassa' (deniz) diye bağırarak sevinç çığlıkları atarlar (Günümüzde Thalassa kelimesi, batı dillerinde 'kötü günlerin sonu' anlamında deyim olarak kullanılmaktadır). Denizi ilk gördükleri bu mevkide her asker bir taş getirerek

bir nirengi noktası oluşturur ve Thekes Tepesi ismini verirler. Ardından Trabzon limanına varır ve kendilerini bekleyen gemilere binerek memleketlerine dönerler. Onbinlerin denizi ilk gördükleri bu bölge, bilim adamları arasında hala tartışma konusudur.

Tarihte 'Onbinlerin Dönüşü/Anabasis) olarak anılan bu efsanenin geçtiği güzergah üzerine çeşitli yorumlar yapılmaktadır. Doç. Dr. Süleyman Çiğdem'e göre, Onbinler, Gümüşhane sınırlarında Mandiri - Muzaras - Bazbent Dağı - Bazbent Mahallesi - Bazbent Köprüsü - Yağıldere - İrizma Deresi - Menzilhane - Öküz Yatağı - Kulat Hanları - Turna Gölleri - Karakaban - Meşeici - Naldöken - Maçka - Trabzon rotasını izlemişlerdir. Trabzon ili Maçka Kaymakamlığı'nın geçtiğimiz yıllarda hayata geçirdiği 'Anabasis Yolu' projesine göre ise parkur, Maçka - Yazlık (Livera) Köyü - Livera Kalesi - Düzler Mezrası - Aya Pavlos Boğazı - Rışk Yaylası - Saveriksa Yaylası - Kusal Yaylası - Kebi Yaylası - Mühirci Yaylası - Omela Yaylası - İsgobel Yaylası güzergahından oluşuyor. Rotayı oluşturanlara göre İsgobel yaylası; Anabasis'te bahsi geçen Onbinlerin denizi ilk gördükleri Thekes Tepesi mevkidir.

Yaptığımız araştırmalar göre söz konusu rotanın devamı büyük bir olasılıkla İsgobel Yaylası - Selboğazı Yaylası - Arnastal Yaylası - Sarıtaş Yaylası - Taşköprü Yaylası - Kurugöl Yaylası - Alaçayır Yaylası - Dölek Yaylası - Yitirmez - Arzular güzergahını takip etmektedir. Anayola erişen rota, Tohumoglu Köprüsü'nü geçerek Satala Antik Kenti'ne ulaşmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde mühimmat ve topların ulaştırıldığı güzergahlar, 'Top Yolu' ismiyle anılmaktaydı. Özellikle Osmanlı - İran ve Osmanlı - Rus savaşlarında hayatsal önemi taşıyan mühimmatın Erzurum ve Kars'a ulaştırılması için top yolu rotaları oluşturulmuştu. Ana ve mevsimlik hatlardan ayrılan söz konusu rotalar, dağlık yerlerde çoğunlukla sırt hatlarını takip ederdi. Ana eksende il sınırından diğer il sınırına nakledilen mühimmat, her köyde yerel halk tarafından teslim alınıp komşu köy sınırına kadar taşınırdı. Köylüler, Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan ve 'Mekkare' olarak anılan at, eşek, katır gibi araçlar yardımıyla toprakları naklederlerdi. Erzurum ve Kars bölgelerindeki top yollarına ulaşan tali hat; Trabzon - Maçka - Cevizlik - Krom Vadisi

Kabaktepe Şehitliği, Kürtün

- Yitirmez köyü - Bayburt - Kop Dağı üzerinden geçerdi.

Aynı şekilde bir dönem Doğu Anadolu Bölgesi'ni işgal eden Ruslar, Kars - Erzurum - Trabzon - Gümüşhane - Artvin - Rize yörelerinde yerel halkın 'Rus Yolu' olarak adlandırdığı yollar inşa etmişlerdi. Savaş sırasında orduların ve top arabalarının ulaşımını daha kolay sağlamak amacıyla planlanan bu yollar, genellikle vadi tabanlarında ve dağ sırtlarında yol almaktaydı. Günümüzde Gümüşhane sınırlarındaki en önemli 'Top/Rus Yolu' hattı Yitirmez köyü-Hanzarya Boğazı - Kulat Hanları ve Çakırgöl Dağı çevresindeki yaylalarda görülebilmektedir.

1916-18 yılları arasındaki Osmanlı - Rus savaşı döneminde Osmanlı İmparatorluğu 3. Ordu Komutanlığı'nın mevzilendiği Gümüşhane Dağları'nda bugün birçok şehitlik mevcuttur. 3. Ordu Karargahı'nın bulunduğu Giresun ili Alucra ilçesinin kuzeyine yayılan Gavur Dağları üzerinde, özellikle Artabel Gölleri Tabiat Parkı içindeki Karanlıköl (Ahtabur) sırtlarında şehit mezarları bulunmaktadır. Savaş döneminden kalan siperlerde rastlanan insan kafatası ve kemikleri, bunun en önemli kanıtıdır. Gerek Gavur gerekse Zigana dağlarında

mevzilere ve mezarlara rastlanmaktadır. İl sınırlarında bilinen en önemli şehitlikler Kürtün ilçe merkezine 28 kilometre uzaklıktaki Kabaktepe ile Merkez ilçe Dölek köyü sınırlarındaki Dölek Boğazı şehitlikleridir.

Tarih bölümünde Gümüşhane sınırları içerisinde pek çok kilisenin varlığından söz etmiştik. İşte bu önemli kilise ve manastırları birbirine bağlayan bölgedeki 'Rum Yolu' güzergahı, geçmişte özellikle keşişlerin ulaşım için kullandıkları bir rotaydı. Söz konusu 'Rum Yolu' güzergahının ana omurgasını Trabzon ili Maçka ilçesindeki Sümela Manastırı, Gümüşhane ili merkez ilçe Olucak köyündeki İmera Manastırı ((St. John Prodromus) Torul ilçesi Büyükcit köyü Meryemana Manastırı ve Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi Kayadibi Meryemana Manastırı arasındaki ulaşım ağı oluşturuyor. Bu güzergah kabaca Sümela - Kurtdere Yaylası - Cami Boğazı Yaylası - Hanzarya Boğazı - İmera Manastırı - Cehennem Vadisi - İkisü - Torul - Kirazlık - Tokçam - Yaşorman - Kangala Taşı - Suda Boğazı - Meryemana Manastırı - Gümüştuğ - Yılanlı Yaylası - Gölönü Yaylası - Kürt Mezarı - Yedigözülerinbaşı - Kangel - Akarca - Alucra - Şebinkarahisar Meryemana

Manastırı hattını izlemekteydi. Bu güzergahın Gümüşhane sınırlarındaki diğer alternatif rotası ise İkisü köyü sonrasında Övündü - Arılı - Kalecik - Dedeli - Köklü - Esentepe - Kızılkaya hattını takip ederek Kürt Mezarı mevkinde ana rotayla birleşmekteydi.

Tüm bu tarihi yolların yanı sıra köylerin, il ve ilçe merkezlerine gitmek için kullandıkları eski göç yolları, yaylalara çıkmak için yüzyıllardır adımlanan patikalar ve komşu il köyleriyle ticaret yapmak amacıyla katırlarla aşılan pek çok güzergah mevcuttur. Gümüşhane bölgesinde, rehber kitabımızın bu bölümüne sığdıramayacağımız kadar sayısız eski göç ve yayla yolu bulunmaktadır.

Örneğin kuzeydeki Olucak köylüleri Trabzon'a kuru/yaş meyve (armut, elma) götürüp karşılığında fasulye ve mısır alabilmek için Krom - Maden - Hanzarya - Cinli Hanlar - Larhan - Kınalı Köprü (Çoşandere) - Maçka - Kanlıpelit - Ayvasıl güzergahını tercih ederlermiş. Olucak köyüne doğudan gelen kervan yolu ise Bayburt - Sabrun - Arzular - Dölek (veya Yitirmez) - Kınalı Köprü - Çamlık Yaylası - Tenekeci Yaylası - Karataş güzergahı üzerinden ulaşırmış. Olucak sakinleri Trabzon'un Hamsiköy yerleşimine gidebilmek için ise Uğurtaş - Kulat Boğazı - Kulat Hanları rotasını tercih ederlermiş. İhtiyaçlarını karşılamak adına her hafta Gümüşhane merkezde kurulan pazara ise hayvan götürüp karşılığında buğday, un, çay, şeker alabilmek adına 6 saatlik Zubar - Tefil - Aktutan - Bektaşlı istikametinde katır yolculuğu yaparlarmış. Aynı zamanda Yomralıların ürettiği peynir, yağ gibi malzemelerin katırla nakliyesini yapan Olucak köylüleri, Hanzarya Boğazı - Cami Boğazı Yaylası - Kurtdere - Sarıtaş Yaylası - Gümüski - Santa - Yanbolu Vadisi yoluyla Yomra ilçesine inerlermiş. Olucak köyünün batısına konumlanan

Uğurtaş köyü, gerek yöre sakinlerinin gerekse şehir merkezindekilerin Trabzon'a geçişte kullandıkları bir kavşak noktasıymış. Uğurtaş bölgesindeki coğrafya koşullarının elverişliliği gereği, yüzyıllardan beri özellikle yaz aylarında tercih edilen alternatif rotaları şöyle sıralayabiliriz. Uğurtaş - Kulat Dağı - Ayaser - Eski Zigana Geçidi - Maçka - Trabzon, Uğurtaş - Kulat Dağı - Ayaser - Barmada - Bodamış Yaylası - Ferganlı - Hamsiköy - Maçka - Trabzon, Uğurtaş - Kulat Dağı - Turnagöl - Lapazan - Hoca Mezarı - Karakaban - Meşeici - Maçka - Trabzon, Uğurtaş - Kulat Dağı - Acısu - Larhan - Kınalı Köprü (Çoşandere) - Maçka - Trabzon ve Uğurtaş - Kulat Dağı - Cami Boğazı Yaylası - Altındere Vadisi (Sümela Manastırı) - Maçka - Trabzon güzergahları. Ayrıca Uğurtaş köylüleri Gümüşhane merkezdeki pazara gitmek için Bazbent Dağı - Mescitli veya Koroş - Haşera köyü - Hacıemin hattını kullanmaktaydılar.

İlin güney bölgesinde ise özellikle Gavur Dağı silsilesinin izin verdiği aşılarda sayesinde eski göç yolları Şiran ilçesine ve Giresun ili Alucra ilçesine ulaşırdı. Bu rotaların içerisinde en önemlisi Torul - Kirazlık - Tokçam - Yaşorman - Kangala Taşı - Suda Boğazı - Gümüştüğ - Geçit Deresi - Artebel - Galis - Kürt Mezarı - Akbulak (Norşon) - Şiran güzergahıydı. Gümüştüğ köylüleri öküz arabası dingili (mazi) götürüp karşılığında Şiran'dan ekin ve buğday alırlardı. Yine Torul sakinleri Alucra'ya yağ, çökelek ve peynir gibi temel gıda maddeleri götürüp karşılığında hayvan alabilmek için Yılanlı Yaylası - Kürt Mezarı - Yedigözelinbaşı - Akyatak Yaylası - Boyluca güzergahını kullanıyorlardı. Gümüştüğ'un doğusunda kalan Gülaçar Vadisi sakinleri ise yüksek Gavur Dağları'nı Kızılyar - Akera - Yedigözelinbaşı üzerinden aşarak

Alucra'ya, Galis üzerinden ise Şiran ilçesine ulaşırlardı.

Aynı bölgedeki bir diğer kervan yolu ise Demirkapı - Ellecik - Arpalık Kıranı (Karataş) - Olukman Yaylası - Pazardüzü-Güvez Karagöl - Öškine veya Pazardüzü Kürt Mezarı - Ağayatak - Çakmanus güzergahını izleyerek Giresun ilçelerine ulaşırdı. Kazıkbeli Yaylası'nın yerleşim olarak kullanılmadığı dönemlerde bölgenin en büyük alışveriş merkezi Pazardüzü mevkiydi.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında tüm bu tarihi güzergahları; haritalar üzerinde anlamsız noktalar olmak yerine, sosyal ve kültürel özellikleri bilinen mekanlar haline dönüşmeleri adına 'Gümüşhane Kültür Rotası' çalışmasını oluşturduk. İpek Yolu, Roma Yolu, Onbinlerin (Anabassis) Yolu, Top (Rus) Yolu, Şehitlikler Yolu, Rum Yolu ve Eski Göç Yolları gibi tarihi güzergahların Gümüşhane il sınırları içerisinde geçen bölümlerini kapsayan Kültür Yolumuz, 384 kilometre uzunluğa sahip. Tüm rotayı oluştururken elde ettiğimiz bir diğer önemli kıstas, turizm hareketliliği olan bölgelere öncelik tanımadı. Doğa ve tarihi değerlerin yayıldığı bu turizm potansiyeline sahip bölgeleri Zigana Kış Turizmi Merkezi, Santa Harabeleri, Krom Antik Kenti, Çakırçöl Kış Turizm Merkezi, Zigana Yaylaları, Gümüşhane Merkez, Süleymaniye Mahallesi, Karaca Mağarası, Artabel Gölleri Tabiat Parkı, Limni Gölü Tabiat Parkı, Altınpınar (Limni) Gölü, Kazıkbeli Yaylası, Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı vb. olarak sıralayabiliriz.

Günümüzde modern yol ağlarının ülke geneline yayılması nedeniyle antik yolların pek çoğu yok olmuş durumda. Eski göç yollarının bir kısmı ise hayvanlar ve insanlar tarafından kullanılmadığından, her geçen gün diken, çalı ve ağaçlar tarafından kapanıyor. Rota çalışması esnasında olabildiğince eski göç yol-

larına sadık kalmaya çalışırken bir yandan da halen işleyen ve görece iyi durumdaki patikaları kullanmaya çabaladık. Bölgedeki coğrafi şartları gözlemleyerek risk derecesi düşük ve doğaseverlere keyif verecek yürüyüş rotaları tespit ettik.

Hazırladığımız Gümüşhane Kültür Yolu rotası, il genelindeki pek çok turizm mekanına uğrayarak geniş bir daire çiziyor. İsteyenler tüm rotayı uzun soluklu bir aktivite olarak tamamlayabilecekleri gibi etap etap planlayabilirler. Kültür Yolu'nun ana eksenini; Zigana Kayak Merkezi - Tek Dükkan- Kulat Boğazı - Hanzarya Boğazı- Krom (Bulutayla) Antik Kenti - Alikinos (Düzce) - Sarıoğlu - İmera Manastırı-Olucak - Köklü (Nazırlı Mahallesi) - Baş (Tefil) Mahallesi - Aktutan - Zuvar - Kent Ormanı - Kızılköy - Piri - Gümüşhane - Süleymaniye Mahallesi - Gözeler (Tembada) Yaylası - Aygırgöl-Dipsizgöl - Aksu (Manastır) Yaylası- Eşek Meydanı - Midi Yaylası - Tersun Geçidi - Orman Bekçevi - Çevrepınar (Zimon) Yaylası - Evren (Söfker) Yaylası - Akbulak Hendüt Yaylası - Kürt Mezarları- Maden - Isırganlı Yaylası - Esentepe (Artabel) - Karagöl Yaylası - Artabel Gölleri - Gümüştuğ - Beşgöller - Abdal Musa Zirvesi - Yılanlı Yaylası - Acembol Gölleri - Gölönü Yaylası - Teknecik Yaylası - Cinlikaya-Kürt Mezarı - Karagöl - Kazıkbeli-Güvende Yaylası - Çıkrıküzü-Örümcek Ormanı - Çağlayandibi Şelalesi - Kürtün rotası oluşturuyor.

Ayrıca alternatif güzergahlarla zenginleştirilen rota, farklı bölgelere uzanarak Gümüşhane turizm vitrinini süsleyen belirli mekanlara uğruyor. Doğaseverler Karaca Mağarası için Zigana - Limni Gölü - Kordon Boğazı- Çiçekli Yaylası - Zagarya Harmanı- Badanos Ormanı - Karaca Mağarası parkurunu yürüyebilirler. Tarih meraklıları Zigana Kayak Merkezi - Tek Dükkan

- Kulat Boğazı - Hanzarya Boğazı- Cami Boğazı - Orta Yayla - Çakırgöl- Çatalbahar Yaylası - Kurugöl Yaylası - Taşköprü Yaylası - Santa Harabeleri güzergahını deneyebilirler. Gümüşhane üzerinden Sümela Manastırı'na ulaşmak isteyenlere önerimiz ise Cami Boğazı - İsgobel Yaylası - Sümela Manastırı etabını seçmeleri.

Gümüşhane Kültür Yolu aynı zamanda Artabel Gölleri Tabiat Parkı'nı keşfetmek isteyen macera düşkünlerine farklı seçenekler hazırladı. Gümüştuğ (Avliyana), Gülaçar (Nivene) veya Dağdibi (Fidigar) tarafından parka girenler geniş bir daire çizerek başlangıç noktasına dönebilecekleri gibi 'Trans Abdal Musa Zirvesi' rotasını yürüyebilirler.

Rota, yüksek bir coğrafyadan geçmesi ve sayısız tarihi mekana uğraması nedeniyle uluslararası işaretlerle belirlenmedi. Sadece Coğrafi Pozisyon Sistemi (GPS) verileri saptanarak haritaların oluşturulduğu yürüyüş rotalarının tüm

detaylarına www.burasigumushane.com sitesinden ulaşabilir, gumushanerotalari@gmail.com adresinden bilgi edinebilirsiniz. Kavşak noktalarında yönlendirme tabelalarının yer aldığı parkurları yürümek isteyenler, 'Bilgi ve Rehberlik' bölümündeki isimlerle iletişim kurmak suretiyle güzergah hakkında ayrıntılı bilgi alabilir ve rehber sağlayabilirler.

Rota çalışmaları esnasında bölgede kar öbeklerinin (kürtüklerinin) olması nedeniyle GPS verileri; bazı yerlerde ana patikanın biraz aşağı veya yukarisından geçmekte, 200-500 metre sonra ise mutlaka ana güzergaha geri dönmektedir. Böylesi durumla karşılaştığınızda şaşırırmamanızı ve GPS verilerine rağmen ana patika üzerinden yürümenizi tavsiye ederiz. Bu arada bölgedeki pek çok köy isimi hala eski adlarıyla anılmakta ve yol tarifi esnasında sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu nedenle parkurların anlatıldığı bölümlerde, köy ve yer isimlerinin eski ve yeni adlarını birlikte bulabileceksiniz.

Top Yolu, Artabel Golleri Tabiat Parkı

YÜRÜYÜŞÇÜLER İÇİN ÖNEMLİ UYARILAR

- Yürüyüş etkinliği sırasında yola yalnız çıkmayın. Yanınıza mutlaka çevreyi bilen bir rehber alın veya bölgedeki Gümüşhane Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü'nden (GÜDAK) yararlanın.
- Seçtiğiniz parkuru yürümeden önce performansınıza uygun olup olmadığını kontrol edin. Risk almayın, rotayı belirlerken mutlaka bölgeyi bilen kişilere danışın.
- Zigana bölgesi ve Artabel Gölleri Tabiat Parkı parkurları özellikle kış aylarında sadece profesyonel ve deneyimli doğaseverlere önerilir. Bu bölgelerde yüksek irtifadan dolayı yaz aylarında bile hava koşullarının değişken olabileceğini sakın unutmayın. Kış aylarında özellikle çığ riskine karşı dikkatli olun. Yaz aylarında aniden gelebilecek sis olasılığını mutlaka göz önünde bulundurun.
- Yağışlı aylarda tüm parkurların çamur olabileceğini hatırlatmak isteriz. Ormanlık alanların doğası gereği güneş görmeyen kısımlar özellikle sabah saatlerinde nemli olacaktır. Tozlu kullanabilirsiniz.
- Su açısından tüm güzergahlar, yeterinden fazla olanak sunmaktadır. Yürüyüşler sırasında çeşmeler, su kaynakları ve pınarlardan yararlanabilirsiniz.
- Zigana Dağları ve yaylaları, Artabel Gölleri Tabiat Parkı, Tersun Geçidi, Krom Vadisi bölgelerinde cep telefonu çekmeyebilir. Yola çıkmadan önce seyahatinizle ilgili detaylı araştırma yapın.
- Bitki, böcek, kelebek, sürüngen vb gibi canlıların toplanmasını 'biyolojik kaçakçılık' suçu olduğunu unutmayalım.
- Bölgede hayvancılığın yaygın olması nedeniyle özellikle sürülerin otlatıldığı alanlarda çoban köpeklerine karşı dikkatli olun.
- Bölgede ayı popülasyonu mevcuttur. Asla yalnız ve sessiz yürümeyin. Çantanıza bir çingirak takın. Yürürken periyodik aralıklarla düdük çalın veya ses çıkarın. Unutmayın ki bir ayı ile karşılaşmanın en tehlikeli yanı, aniden rastlaşmaktır. Ses çıkardığınız sürece büyük bir olasılıkla varlığınıza haberdar olan yaban hayvanı, muhtemelen sizi gözlemleyecek ancak yolunuza çıkmayacaktır. İssiz yerlerden geçerken özellikle su kaynaklarında ve yaban yemişlerinin bulunduğu alanlarda hızlı ve gürültülü yürüyün. Ola ki bir ayı ile karşılaşsanız, elden geldiğince sakın olun, asla paniğe kapılmayın. Ona kaçacak bir alan bırakarak ve gözlerine bakarak yavaş yavaş geri yürüyün.
- Yanınızda mutlaka çöp poşeti taşıyın ve kesinlikle bütün çöplerinizi geri götürün. Unutmayın ki, doğaya ne kadar saygılı olur ve onun ritmini bozmazsak, bize cömertçe sunduğu nimetler o denli çoğalacaktır.
- Kabuklar dışında herhangi bir yiyecek artığını doğaya bırakmayın. Yaban hayatın kendine özgü dinamiğini ve hayvanların alışkanlıklarını değiştirebileceğinizi göz önünde bulundurun.
- Gümüşhane ili tarihi mekanlar açısından son derece zengin bir bölgedir. Özellikle Krom Antik Kenti, Santa Harabeleri, Gümüştuğ Vadisi parkurlarında arkeolojik alanlara zarar vermemeye özen gösterin. İnsanlık mirası tarihi alanları korumak konusunda çevrenizdekileri uyarın.

YÜRÜYÜŞ ZORLUK DERECELERİ

Zorluk Derecesi (1) : Yürüyüş eğimi, çıkış ve yükselti çok azdır. Geniş patikalar. 2 saatlik bir etkinliği içerir. Yeni başlayanlar için uygundur.

Zorluk Derecesi (2) : Yürüyüş eğimi azdır. Toplamda 300 metreyi geçmeyen çıkışları içerir. Farkı süresidir. 3,5 saati geçmez. Hafif yürüyüşe katılmış herkese önerilir.

Zorluk Derecesi (3) : Yürüyüş eğimi artmaktadır. 500 metreyi geçmeyen çıkışlar söz konusudur. Daha dar patikalardan, bazen sık ormanlık alanlardan ve çarşak bölgelerden geçmek gerekebilir. Islak geçişler yoğunlaşmaktadır. Toplam yürüyüş 5 saat civarındadır. Yüksek kondisyonu ve yürüyüş deneyimi olan herkese uygundur.

Zorluk Derecesi (4) : Yürüyüş eğimi fazlaşmaya başlar. Çıkışlar 700 metreyi bulmaktadır. Patikalar iyice bozuktur, bazı yerlerde yoktur. Daha kayalık ve çarşak arazide yol alınmaktadır. Yürüyüşün süresi 6,5 saati bulur. Sportif ve kondisyonu iyi olan kişilere uygundur.

Zorluk Derecesi (5) : Yürüyüş eğimi artık zorlu ve fazladır. Çıkışlar 1000 metreyi de geçmeye başlar. Sert yapılı, kayalık ve patikasız alanlardan gidilmektedir. Ormanlık alanlar oldukça zorludur. Islak geçişler de mevcuttur. Rehberin deneyimli olması gerekir. Yürüyüş süresi 8 saate ulaşır. Teknik çıkışlar içermemesine rağmen, bu zorluk derecesi yüksek yürüyüş, sportif, tecrübeli ve kondisyonu iyi ve deneyimli yürüyüşçüler için uygundur.

Zorluk Derecesi (6) : Bol eğimli, çıkışları ve inişleri fazla olan, 1500 metreyi bulabilen, uzun süreli rota takibi gerektiren, zorlu arazi şartlarında ilerleyen yürüyüşlerdir. Kamp ve konaklama yapılabilir. 8 saat ve üzeri sürelerdedir. Deneyim, dikkat, kondisyon, bilgi ve disiplin gerektirir.

Beşgöller 4, Gümüştuş-Artabel Gölleti Tabiat Parkı

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 1**

**Zigana Kayak Merkezi-Kuzu Gölleleri-Alas
Yaylası-Tek Dükkan (10 km)**

Büyüleyici güzellikteki dağların sarmaladığı Gümüşhane yaylaları, özellikle ilkbahar aylarıyla birlikte çiçekleniyor. Önerdiğimiz rota, Gümüşhane'nin en önemli turizm değerlerinden biri olan Zigana Kış Turizm Merkezi'nden başlayarak Tek Dükkan mevkiğine ulaşıyor. Rotanın başlangıç noktası olan 2100 metre rakımdaki Kalkanlı (Zigana) Yaylası'ndan doğuya uzanan toprak yola giriliyor. Çok tatlı bir eğimle yükselen güzergah, kısa bir süre sonra patikaya dönüşüyor. Ardından güne dönerak Zigana Kayak Merkezi-Cami Boğazı

arasında bağlantı sağlayan yayla grup yoluna erişiliyor. Yolun sağ tarafına serpişen minik Kuşu Gölleleri geçildikten sonra Alas Yaylası sapağına ulaşılıyor. Tırmanmayı sürdürerek harika bir manzara sunan rota, 2603 metrelik Çevirmegözü Tepesi'nin güneyinden geçiyor. Güney yönünde ise Altalar Vadisi'ni seyredebileceğiniz rota, Bodamış Yaylası'nın güneyinden ilerleyerek Tek Dükkan mevkiğinde sona eriyor. Bölge her mevsim sis altında (özellikle öğleden sonra) olabilir, dikkat.

Zigana
Kayak Merkezi

Tek Dükkan

Limni Gölü

Zorluk Derecesi 2 PARKUR 2

Tek Dükkan-Ayeser Yaylası- Kulat (Kolat)
Boğazı (9 km)

İnsanı alışılmamış görüntülerle ihyâ eden söz konusu rota, Gümüşhane - Trabzon sınırını çizen Ziganâ Dağları sırtlarından batı-doğu doğrultusunda devam ediyor. Rotanın en önemli özelliği manzara noktalarının yanı sıra eski Top Yolu güzergahını kat etmesi. Önce Isırganlı Yaylası sapığı geçiliyor, ardından 2600 metrelik Kulat (Kolat) Dağı'nın kuzeyinde sürüyor yürüyüş etkinliği. Sirt boyunca ilerleyen güzergah bazen güney tarafta Gümüşhane, kimi zaman da kuzey yönde Trabzon yayla ve dağlarından görüntüler sunuyor. Ayeser Yaylası ayrımı geçildikten sonra Osmanoglu Yaylası sapığına erişiliyor. Şimdi bu noktadan itibaren sağa dönerek, güney istikametinde yürümek

durumundasınız. 2589 metrelik Ayeser Tepesi yamaçlarına tırmanan toprak yolda parkuru kısaltmak adına küçük patikaları kullanabilirsiniz. Eğer açık bir havada yürüyorsanız güney tarafta Uğurtaş Vadisi'ni tüm ayrıntılarıyla fotoğraf- layabilirsiniz. Ayeser Tepesi doruklarında tekrar doğuya dönen rota, Cemalbey Sırtı üzerinden ilerlerken Top Yolu üzerindeki eski mevzilerin yakınından geçiyor. Son etapta Nişan Tepe'nin (2660) güneyinden geçip Kulat Boğazı (Hfanları) mevkesine ulaşıyor. Rota üzerinde bulunan nice kervanların uğrak noktası bu eski hanlar, bölge insanı tarafından yüzyıllardan beri özellikle yaz aylarında kullanılıyor.

Ziganâ Dağları'nda Yayla Yolları

Tek Dükkan

Kulat Boğazi

2643m
2465m
2413m

Yükseklik

9 km

Mesafe

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 3**

Kulat Boğazı-Hanzarya (Pınar) Boğazı
(8 km)

Gümüşhane-Trabzon arasındaki en önemli geçiş noktalarından biri olan Kulat Boğazı, Ayaser ile Kilisekiran tepeleri arasında eski hanların bulunduğu bir aşitta yer alıyor. Gümüşhane şehrinin kuzeyindeki köylerin Maçka'ya inmek için yüzyıllardan beri kullandığı aşıt, 2462 metrelik Kilisekiran Tepesi'nin batısına konumlanıyor. Önerdiğimiz rota, eski top yolunun izlerini takip ederek Hanzarya Boğazı'na erişecektir. Rotanın başlangıcında doğuya doğru uzanan toprak yola girerek yükselmeye başlıyorsunuz. Büyükdüz Tepesi'nin kuzey yamaçlarına vardığınızda, Hanzarya ve Cami boğazlarının baktığı Çoşandere

(Larhan) Vadisi görüş alanınıza girecektir. Solunuzda kalan vadi yamaçlarındaki yerleşimler, Aşağı ve Yukarısoğanerem yaylarıdır. Geniş bir yay çizerek tekrar yükselmeye başlayan parkur, Kulat Dağları Murat Tepesi'nin kuzey eteklerinden geçmektedir. Tepe noktasına ulaştığınızda vadi içindeki Cinlihanlar ile Usluoğlu ve Derinirmak yaylalarını fotoğraflayabilirsiniz. Şimdi toprak yoldan ayrılarak çayırılık içinde belli belirsiz devam eden eski top yoluna girin. Kavalak Sırtı boyunca ilerleyen otlarla kaplı bu yol sizi, Hanzarya (Pınar) Boğazı'na getirecektir. Bu mevkideki hanlar, ilkbahar sonundan ekim ayına dek açıktır.

Kulat Boğazi

Hanzarya Boğazi

2579m

2405m

2405m

8 km

Yükseklik

Mesafe

Zorluk Derecesi 2 PARKUR 4

Kulat Boğazı-Uğurtaşı (İstavri) (9 km)

Önemli bir kavşak noktasına konumlanan Kulat Hanları bölgesinden başlayan yürüyüş rotamız, Uğurtaşı köylülerinin Karakaban ve Alesu üzerinden Maçka'ya ulaşmak için kullandıkları katır yolunu izliyor. Ne yazık ki uzun süredir kullanılmaması ve kış aylarında dere yatağının yükselmesi sonucu, patikanın çoğu bölümü yok olmuş durumdadır. İlk etapta Kulat Hanları-Uğurtaşı arasında ulaşımı sağlayan toprak yolda yürümeye başlayacaksınız. Yaklaşık 600 metre sonra eski katır yoluna girebilirsiniz. Kısa bir süre sonra tekrar toprak yolla buluşan parkur, bir köprünün yanından Uğurtaşı Deresi yatağına inecektir. GPS verileri, bir süre dere yatağının sağından devam etmektedir, ancak isteyenler köprüden sonra sol taraftaki patikaları kullanabilirler. Küçük bir beton bendin bulunduğu bölgeden derenin soluna geçen rota, bu noktadan itibaren Uğurtaşı köyüne su götürmek için kullanılan su borusu hattını takip etmektedir. Giderek yükselen ve müthiş bir vadi görşelliğı sunun güzergah, bazı bölümlerde toprak kayması sonucu yer yer tahrip olmuştur. Su kanalı, ormanlık alana girdikten bir sonra vadi tabanı giderek genişlemeye başlayacaktır. Son bölümde yayla yolunu kavuşan patika, toprak yoldan karşıya geçerek 9. kilometrede Uğurtaşı köyüne ulaşacaktır. Köy içerisinde özgün dokusunu hala korumuş olan bir şapel bulunduğunu hatırlatalım.

Uğurtaşı Vadisi

Kulat Boğazı

Uğurtaşı

Yükseklik
2449m
2449m

9 km

1928m

Mesafe

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 5**

**Hanzarya Boğazı-Cami Boğazı-
Çakırgöl (10 km)**

Gümüşhane yaylalarından geçerken farklı şive, renkli şenlikler ve değişik lezzetlerle tanışacağımız önereceğimiz rota, antik dönemden beri kullanılan Hanzarya ve Cami Boğazı gibi iki önemli aşittan geçiyor. Hfaritalarda Pınar Boğazı olarak da anılan Hanzarya Boğazı'ndaki hanlardan başlayan rota, Cami Boğazı'na kadar toprak yolu takip ediyor. Madeninbaşı (2942), Camica (2826) ve Murat (2821) tepeleri gibi yüksek dağların batısından geçen güzergah, kuzey yönünde ilerliyor. Sol tarafınızda Maçka'ya inen Çoşandere Vadisi'nin başlangıç noktasını ve Derinirmak, Usluoğlu, Cinlihanlar gibi Trabzon yaylalarını görebilirsiniz. Bir süre sonra sağa yani doğuya yönelen rota, Taşkesen ile Murat tepeleri arasındaki boğaza konumlanan ve eskiden kervanların günümüzde ise yaylacıların kullandığı Cami Boğazı mevkisine erişiyor.

Denizden yaklaşık 2100 metre yükseklikte bulunan Cami Boğazı Yaylası, Gümüşhane-Trabzon yaylaları bağlantı hattı üzerindeki önemli bir kavşak noktasında yer alıyor. Sultanmurat Camisi'nin bulunduğu yaylanın kuzeyinde, Trabzon'un Taşkesen, Kasapoğlu ve Mezarlık yaylaları

bulunuyor. Her yıl binlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen şenliklerin yapıldığı yayladan, Çakırgöl Turizm Merkezi tabelasının bulunduğu toprak yola yönelin. Doğu istikametindeki yürüyüş, 1 kilometre sonra sağa uzanan bir traktör yoluna dönüşüyor. Bir mezarlığı geçtikten sonra Orta Yayla'nın Marandoğlu Mahallesi'ne ulaşacaksınız. Şimdi köprüden geçerek toprak yolu izlemeye başlayın. Rota tatlı bir eğimle yükselirken, sol tarafınızda Gırlavu ve Karahava yayla evleri görüş alanınıza girecektir. Önünüzde çıkan kavşak noktasından tabelanın yardımıyla sağa dönerek yükselişinizi sürdürün. Geniş bir vadi panoraması eşliğinde devam eden yoleculuk, bir dere yatağını geçerek güney yönünde tekrar yükselmeye başlayacaktır. 10. kilometrenin sonunda 3082 metrelik Deveboynu Dağı'nın kuzey eteklerine konumlanan Çakırgöl buzul gölüne ulaşacaksınız. İrili ufaklı pek çok gölün yer aldığı bölgede kamp yapabilirsiniz. Turizm merkezi ilan edilmesinin ardından kıyısına kadar gelen yol nedeniyle ulaşımın kolaylaşması, ne yazık ki doğa harikasının bilingsiz insanlar tarafından kirletilmesine neden olmaktadır.

Çakırgöl

Cami Boğazi

Çakırgölü

Hanzarya Boğazi

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 6**

**Çakırgöl-Çatalbahar Yaylası-Kurugöl
Yaylası-Taşköprü (12 km)**

Zihninizdeki fotoğraf albümünde yerini alacak garip mimari tarzdaki modern yazlık binaların görselliklerle bezeli rota, Çakırgöl ve Deveboynu tepelerinin kuzeyindeki yaylaları geçerek Taşköprü Yaylası'na ulaşıyor. Eski göç yollarının izini süreceğiniz güzergah, Çakırgöl'ün doğusundan başlayarak kuzeye doğru ilerliyor. Karların erimesiyle oluşan minik dere ve gölcüklerin arasından geçtikten sonra Karabina Yaylası'ndan gelen ince patikaya kavuşacaksınız. Kuzey yönünde yol alan patika, bir süre sırt boyu ilerleyecektir. Karşılaşacağınız küçük kayalıkları geçtikten sonra, Karahava Yaylası'na uzanan patikadan ayrılarak sağa dönün. İnise geçen rota kısa bir süre sonra, batı-doğu doğrultusunda devam eden başka bir patikayla birleşecektir. Yamaç boyu paralel ilerleyen bu patika sırtı önce toprak bir yola getirecek ve sonrasında Altındere Vadisi'ni yaratan (Sümela Manastırı) Meryemana Deresi'nden karşı yakaya geçmek durumunda kalacaksınız. Dereye paralel uzanan yayla grup yolundan karşıya geçerek, Çatalbahar (Çatalpuar) Yaylası'na giriş yapabilirsiniz. Geleneksel yayla evlerinin yanı sıra

bulunduğu yayladaki çeşme başında kısa bir mola verebilirsiniz. Daha sonra yayla çıkışındaki elektrik direklerine paralel ilerleyen patikayı izlemeye başlayın. Gedığın Tepe'nin güneyinden geçen patika, kış aylarında ciddi bir buzul balkon yapan bölgeden ilerleyerek doğuya doğru yol alacaktır. Kurugöl Yaylası'nın üstünden geçen bu patika, eskiden kervanların geçtiği eski bir göç yoludur. Otlarla kaplı geniş patika, yumuşak bir eğimle İnise geçerek, Kanlıkaya ve Kırtılın tepelerinden gelen dere yatağının sağını takip edecektir. Son bölümde dereden karşıya geçmek ve Taşköprü-Kurugöl yaylaları arasında ulaşımı sağlayan grup yoluna çıkmak zorundasınız. Sağınızda yola paralel akan derenin yarenliğindeki yürüyüş, Eğrisu Yaylası'nı geçip Serin ile Çiçekli tepeler arasına kurulan Taşköprü Yaylası'na ulaşacaktır. Eski hanların bulunduğu tarihi kervan yolu üzerindeki yaylada, günümüzde konaklamak için otel, pansiyon ve lokantalar bulunmaktadır.

Çakırgöl-Taşköprü arasındaki Gedığın Tepe sırtları

Taşköprü Y.

Çatalbahar Y.

Çakırgölü

Yükseklik
2562m
2554m

12 km

2147m

Mesafe

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 7**

**Taşköprü-Gölet-Santa Harabeleri
(10 km)**

Yürüyüşün sonunda şişi fazlasıyla cezp edecek tarihi Santa Harabeleri'ne ulaşacağınız bu rota, Taşköprü'den çıkarak kuzey istikametinde ilerliyor. Toprak yolda yaklaşık 300 metre yürüdükten sonra tarihi kemer köprüden karşıya geçerek, çayırliklar arasında uzanan patikayı izlemeye başlıyorsunuz. Yanbolu Deresi'nin sağından (doğusundan) ilerleyen rota, Çiçekli Tepe ile Ziyaret Dağı (2680) arasındaki vadiden geçiyor. Birazdan patika, traktör yoluna dönüşecek ve şişi Taşköprü Baraj Gölü'ne ulaştıracaktır.

Karşı yakadaki evler, İrmakbaşı Yaylası'na aittir. Siz, etkileyici manzarayı fotoğraflayarak gölün sağ tarafından yürüyüşünüzü sürdürün. Baraj gövdesine vardığımızda toprak yol düz devam ederken, baraj gölünden çıkan Yanbolu Deresi derin bir vadiye akacaktır. Çukurkayalar mevkiini geçtikten sonra, uzaklarda Santa bölgesinin ilk

mahallesi olan Pıstoflu yerleşimini göreceksiniz. Toprak yol aşağıya doğru kıvrılarak dere yatağına inerken, siz kuzey yönündeki traktör yoluna girin. Elektrik direklerinin dikilebilmesi için açılan bu yol, kısa bir süre sonra İsgorden Yaylası'na ulaşımı sağlayan patikaya dönüşecektir. Artık sarıçam ve laadin ağaçlarının hakim olduğu orman sınırına girdiniz. Kuzey yönünde yürüyüşünüzü sürdürün. Kayahıkların arasından akan dereyi geçtikten sonra, batıya yani Yanbolu Deresi vadisine doğru inin. Vadi tabanına eriştiğinizde mevsimine göre suyun debisini kontrol ederek karşı yakaya geçmek zorundasınız. Dereden geçtikten sonra sağa yani kuzeye ilerleyen patikaya giderseniz, Pıstoflu Mahallesi'ne vararak Santa Harabeleri'ne ulaşabilirsiniz. Taş evleri ve kiliseleri ile hayal sınırlarını zorlayan Santa bölgesinde, birbirinden güzel 6 mahalle daha bulunduğunu hatırlatalım.

Santa
Harabeleri

Taşköprü

Zorluk Derecesi 2 PARKUR 8

Hanzarya (Pınar) Boğazı-Krom Antik Kenti (Bulutayla) (5 km)

Büyüleyici güzellikteki dağların sarmaladığı Gümüşhane yaylaları, özellikle çiçek koklamanın, kırlara koşmanın zamanı olan ilkbahar mevsiminde konuklarını bekliyor. Önemli bir kavşak noktasına konumlanan ve haritalarda Pınar Boğazı olarak geçen Hanzarya Boğazı'ndan başlayan rota, pek çok kilise ve şapelin yer aldığı Krom (Bulutayla /Şamanlı) yerleşimine ulaşıyor. Maden Yaylası yakınlarındaki eski hanların olduğu bölgeden yürümeye başlayanlar, ana yolun hemen altındaki eski traktör yoluna girmek durumundalar. Elektrik direk hattını takip eden tali yol, bir süre sonra doğudan gelen başka bir toprak yola katılacaktır. Altınızda yeni ismi Bulutayla olan Krom yerleşiminin yer aldığı vadiyi seyrederek batı istikametine yürüyüşünüzü sürdürün. Eski Kıranköy mevkiğine eriştiğinizde, sola yani güneye inen eski patikayı göreceksiniz. Yer yer taş döşeli, bazı bölümlerinde istinat duvarlarının hala durduğu antik yol, sizi büyük bir kiliseye götürecektir. Kısa bir molanın ardından tekrar yürümeye başladığımızda, batıya giden patikanın peşine düşün. Dereyi geçtikten sonra bir mahalleye varacağız. Taş işçiliğine hayran kalacağımız bir başka kiliseyi ziyaret ettikten sonra, yeniden güneye yönelin. Toprak yoldan ayrılan antik yol sizi, önce yıkık bir kiliseye ardından küçük bir şapele götürdükten sonra Krom yerleşimine eriştirecektir. Eski binaları, dini yapıları, kalesi ve virane haline dönmüş değirmeniyle bir antik kent görünümündeki bölgede, tüm tarihi eserleri ziyaret etmenizi öneririz. Sit alanını keşfettikten sonra kiliseden bozma cami yanındaki kahvede yorgunluk çayı içebilirsiniz.

Krom Antik Kentine uzanan taş döşeli yol

Hanzarya
Boğazı

Krom Antik
Kentİ

2405m
2405m
Yükseklik

5 km

1853m

Mesafe

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 9**

**Krom Antik Kenti (Bulutayla)-
Alikinos-Sarioğlu-İmera Manastırı-
Olucak (7 km)**

Önereceğimiz rotayı iki şekilde yürütmek mümkün. Krom yerleşiminden dere yatağına inen antik patikanın peşine düşenler, Yaylacık Deresi vadisindeki yıkık kilisenin ardından Sarioğlu Kilisesi'ne ulaşacaklar, Krom'dan doğuya devam eden toprak yolu izleyenler ise Alikinos yerleşimindeki aynı isimli kiliseyi ziyaret ettikten sonra toprak yol ve patika karışımı bir güzergahtan Sarioğlu yerleşimine erişeceklerdir. Her iki parkur bu noktada birleştikten sonra keşişlerin kullandığı antik patika üzerinden önce İmera Manastırı'na daha sonra da Olucak köyüne varacaktır. Sarioğlu sonrası Gökçe ve Sivri tepeler yamaçlarından geçen güzergah, sol tarafı kayalık sağ tarafı ise uçurum olan bir patikayı izlemektedir. Çok fazla kullanılmadığı için yer yer bozulan bu antik rotayı kesinlikle tek başınıza denememenizi tavsiye ederiz. Rotanın sonunda Gümüşhane ilinin günümüze sağlam kalmış tarihi değerlerinden biri olan İmera Manastırı'nı ve köy içindeki taş evleri ziyaret etmenizi öneririz.

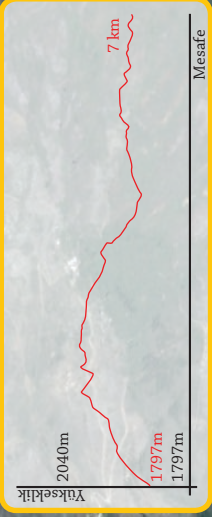
Aktutan-Tefil arasındaki eski taş yolu

Krom Antik
Kenti

Sarıoğlu

Olucak
(İmra Manastırı)

Zorluk Derecesi 3 **PARKUR 10**

Olucak (İmera) - Köklü (Nazırlı) Mahallesi - Baş (Tefil) Mahallesi - Bektaşlı Mahallesi - Aktutan (Hayeske) (12 km)

Kilisesi ve eski evleriyle bir turizm değeri olan Olucak (İmera) köyünden başlayan bu güzergah, Gümüşhane merkeze gitmek için kullanılan eski göç yollarını izliyor. Çok belirgin olan patikayı telefon direk hattının paralelini takip ederek, yitirmeden yürüyebileceğinizi belirtelim. Öncelikle yerleşim içinden geçerek Olucak Çayı'na inmeli ve tarihi kemer köprüden karşıya geçmek durumundasınız. Olucak Deresi'nin küçük kollarından biri olan Göz Deresi'nden itibaren göç yolu, güney istikametinde dik bir şekilde Köklü Mahallesi'ne doğru yükselmeye başlıyor. Köklü yerleşiminden sonra minik virajlarla eğimi yumuşatan patika, terk edilmiş bir mezarın yanından geçiyor. Solunuzdaki Göz Deresi'nin sırlıtsı eşliğinde yükselen rota, Koroş Dağı ile Hıdırnebi Tepesi arasındaki 2150 metre rakımdaki aşta varıyor. Arkanızda sabah çıktığımız Olucak köyü ile Deveboynu zirvesi, önünüzde ise Abdal Musa ve Kuru tepelerine kadar uzanan geniş bir manzarayı seyredebilirsiniz. Eski göç yolu bu noktadan itibaren yaklaşık 1,5 kilometre kadar toprak yolu izlemektedir.

Yayla yolunun sağa doğru keskin bir viraj yaptığı noktada eski patikayı yeniden bulacaksınız. Tarlalık Sırtı'nın solundan inişe geçen eski pazar yolu, telefon direk hattı boyunca devam etmektedir. Bir çeşmeyi geçtikten sonra yayla yoluyla yeniden buluşan rota, bu noktada Baş (Tefil) Mahallesi'ne erişmektedir. Yerleşim girişindeki çeşmede soluklandıktan sonra, eski mezarlığa doğru yürüyün. Uzun otlardan dolayı kısa bir süre kaybolan patika, bir dereden karşıya geçerek Tufaninkaya ve Kurtuluş tepeleri arasından bayır aşağı inecektir. Tahta bir köprüden geçerek Aktutan köyü Bektaşlı Mahallesi girişinde toprak yola kavuşan parkur, 300 metre sonra yeniden patikaya dönüşecektir. Etrafı yemyeşil otlarla kaplı minik bir gölcüğü geçtikten sonra sırasıyla Temirli, Orta ve Esentepe mahallelerini kat eden rota, Aktutan köy merkezinde asfalta erişecektir.

Bektaşlı Mahallesi eski köprü

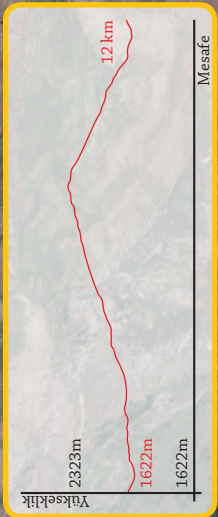

Olucak

Kökü Mahallesi
(Nazırlı)

Baş Mahalle
(Tefil)

Aktutan

Zorluk Derecesi 3 **PARKUR 11**

Aktutan (Hayeske) - Zuvan Sırtı - Kent Ormanı - Kızılköy - Pirili - Gümüşhane (9 km)

Bölgedeki köylerin Gümüşhane'ye inmek için kullandıkları eski patikanın girişini bulmak için, Aktutan köyü çıkışındaki mezarlığa ulaşmanız gerekiyor. Eskiden katır ve eşeklerle aşılan tarihi patika, bu noktadan itibaren yükselmeye başlıyor. Genelde orman içinde ilerleyen patika, ara sıra küçük çayırıklardan geçerek yavaş yavaş yükseliyor. Önünüzü kesen toprak bir yola itibar etmeyin ve karşıya doğru devam eden patikayı izleyerek Zuvan Sırtı'na ulaşın. Bu noktadaki doğal kayalık seyir terasından Aktutan ve Yeşildere köylerinin yer aldığı vadiyi seyredebilirsiniz. Tekrar yürüyüşe devam ettiğinizde kısa bir inişin ardından Çamlıca (Omele) yerleşimine varacaksınız. Sola dönerek taş duvarların yanından tekrar yükselmeye başlayan patikaya yönelin. Bir süre sonra önünüzü yeni açılan bir orman yolu kesecektir. Dik bir şekilde yükselip iki kez yolla kesişen eski patika, sonunda orman

yolunu dönüştürerek Kent Ormanı'na ulaşacaktır. Kalecik ile Kuşakkaya tepeleri arasına yayılan ormanlık alandaki seyir teraslarından Harşit Vadisi ve Gümüşhane Kent Merkezi manzarasını fotoğraflayabilirsiniz.

Eski göç yolu, bu bölümde yeniden inişe geçerek önce Kızılköy yerleşimine ulaşıyor. Köy çıkışındaki çeşme karşısından (sağa dönerek) yeniden patikaya dönmüşen parkur bu bölümde, Gümüşhane merkezde doğru yokuş aşağı inişi içermektedir. Bir süre sonra traktör yoluyla kesişen güzergah, rastlayacağınız üç yol mevkisinden sağa dönerek yeniden patika üzerinde ilerliyor. Son dönemlerde az kullanılmasından dolayı diken ve çalı basan taş duvarlar arasındaki patika, tarlalara paralel devam edecektir. Son etapta bir kez daha traktör yoluna dönuştükten sonra bir cami ve çeşme yanından geçerek Gümüşhane merkez ilçeye Pirili Mahallesi'ne erişeceksiniz

Aktutan-Gümüşhane arasında eski pazar yolu •

Aktutan

Kent Ormanı

Gümüşhane

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 12

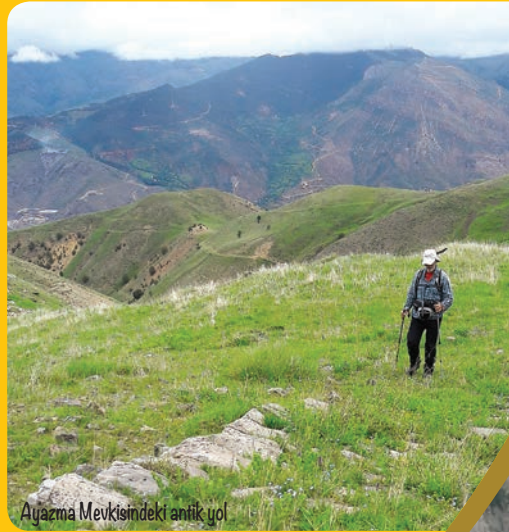
**Süleymaniye Mahallesi - Gözler (Tem-
bada) Yaylası - Gümüşhane Güzeller
Mahallesi (11 km)**

Sanki geçmiş yüzyıllarda asılı kalmış zamanın durduğu tarihi bir dekoru anımsatan Süleymaniye Mahallesi, Gümüşhane merkezine 2 kilometre uzaklıkta bulunuyor. Kilise, cami ve sivil mimari örneklerini gezebileceğiniz bu özel mekandan başlayan rotamız, geniş bir yay çizerek Gümüşhane Güzeller Mahallesi'ne erişiyor.

Önereceğimiz rotanın ilk bölümü sürekli yokuş yukarı çıkış içerdiğinden yorucu bir etap. Süleymaniye Camisi'nin önünden başlayan parkur, tarihi yapıların önünden geçip yerleşimin güneyindeki dere yatağının solundan yükseliyor. Yellikirse ile Yelliburun tepeleri arasındaki vadi yatağından ilerleyen patika, düzlük bir alana erişecek. Bu noktada gördüğünüz su deposunun karşısındaki küçük vadi yatağına yönelmeniz gerekiyor. Ama öncelikle çeşme başında kısa bir süre soluklanabilirsiniz. Sonra batıya doğru yönelen patika, dere yatağını geçerek dik bir şekilde tırmanışa geçecektir. Sirt noktasına eriştiğinde Süleymaniye Mahallesi'nden gelen bir başka patikayla birleşen güzergah, tekrar güneye (sola) dönerek yükselmeyi sürdürecektir. Artık Aygırözü'nden gelen Sarı Dere havzasının bereketlendirdiği vadi boyunca tırmanıyorsunuz. Nispeten bir düz alana ulaştığınızda patika ikiye ayrılacaktır. Soldaki Koyunoğlu Yaylası'na gitmektedir. Siz sağa dönerek geniş bir çayırıktan güneybatı istikametinde yürüyüşünüze devam edin. Tepede gördüğünüz tek kavak ağacı, kerteriz noktamız olacaktır.

Tepe noktasına eriştiğinizde solunuzda iki minik göl göreceksiniz. Kuşların sulak alan olarak kullandığı bu noktada patika, taş döşeli antik bir yola dönüşecektir. Hemen solunuzdaki kavak ağacının altında ise tarihi bir çeşme (Ayazma) bulunmaktadır. Eski yol yer yer taş döşeli olarak Aygırözü'nün solundan Dörtkonak (Edre) Kalesi'ne kadar devam etmektedir. Sularınızı tazeleyip dinlendiğiniz Ayazma'dan sağa yani batıya giden patikayı takip etmeniz gerekmektedir. Kısa bir süre sonra çayırık alandaki mevsimlik gölün yanından geçip sirt noktasına varacaksınız. Solunuzda gördüğünüz

heybetli kayalık Yangınbaşı Tepesi'dir. Şimdi aşağıda beliren çam ormanlarına doğru yürümeye başlayın. Birbiri ardına sıralanan üç çeşme yanından geçerek genç bir orman alanına giren patika, sizi Gözler Yaylası'na ulaştıracaktır. Rotanın bundan sonraki bölümü, yayla içinden geçen Turna Deresi yatağını takip etmektedir. Önce yayla çıkışındaki çeşme yanından derenin sağını izleyin. 200 metre sonra kadar dereden karşıya geçin. Eğer sağa ayrılan patikada yürümeye devam ederseniz, farklı bir güzergahtan başlangıç noktanız olan Süleymaniye Mahallesi'ne geri dönebilirsiniz. Birazdan asfalt yolun altında yükselen tek evin önüne erişeceksiniz. Otlar arasında kıvrılarak yeniden ormana dalan patika, yürüyüşün bu bölümünde sizin rehberliğini yapacaktır. Gümüşhane merkezinden yaylaya çıkmak için kullanılan eski göç yolu, iki kez dereden karşıya geçtikten sonra sizi Dank Kilisesi'ne ulaştıracaktır. Parkurun bundan sonraki bölümü, 1,5 kilometre kadar asfalt yolu takip etmektedir. Keskin bir virajın ardından, önünüze çıkan elektrik direğinden sola yönelerek eski göç yolunu tekrar bulun. Geniş bir tarlalık alanı kat eden parkur, bir sirt noktasından inişe geçecek ve aşağıda çatılarını gördüğünüz Güzeller Mahallesi'ne inecektir. Rotanın sonunda yer alan ve restoran/kafe olarak hizmet veren Balyemez Konağı, dinlenmeniz için en yakın mekandır.

Ayazma Mevkisindeki antik yol

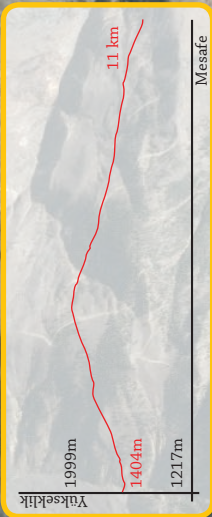

Güzeller
Mahallesi

Süleymaniye
Mahallesi

Gözeler Y.

Aygırgölü

Zorluk Derecesi 4 PARKUR 13

**Gözeler (Tembada) Yaylası-Aygırgölü-
Bulanıkgöl-Dipsizgöl-Aksu (Manastır)
Yaylası (15 km)**

108

Gümüşhane merkeze 8 kilometre uzaklıktaki Gözeler (Tembada) Yaylası'ndan başlayan rota, 700 metrelik bir tırmanış sonrası Aksu Yaylası'na erişiyor. Biri buzul üç göle uğrayan ve sıra dışı manzaralar içeren parkur, Gümüşhane rotaları içindeki en güzel güzergahlardan biri. Yürüyüşün ilk bölümünde güney istikametindeki Yangınbaşı Tepesi sırtına çıkmak gerekiyor. Kuzeydoğu tarafında Gümüşhane manzarası ihtiva eden tırmanış, yol boyu dizilen üç çeşme ardından Aygırgölü'ne varıyor. Panoramik görüntüsü nedeniyle ayrılmak istemeyeceğiniz gölde bir süre mola verebilirsiniz. Daha sonra güneydoğu yönündeki kayalığın altından geçen patikanın peşine düşerek yükselmenizi sürdürün. Artık kullanılmayan iki mezaraya uğrayan rota, Terek Tepe'nin kuzeyine konumlanan Koyunoğlu yaylasına erişiyor. Sularınızı tazeledikten sonra yaylanın üstündeki patikayı izleyerek Terek Tepe'nin doğusundan kısa bir süre yükselin. Uzun otlar arasında belli belirsiz izini süreceğiniz patika, sizi Bulanıkgöl'ün yanına getirecek. Yaz

aylarında kuruyan gölün üstünden geçerek batı istikametinde bir süre daha yükselmeye devam edin. Önünüze çıkan traktör yolu, kuzeydeki Dörtkonak Yaylası'ndan gelmektedir. Siz güneye uzanan yolu takip etmelisiniz. Birazdan sağ tarafınızda (batı) Dipsizgöl ve uzaklarda Yaydemir Yaylası görüş alanınıza girecek. Güneybatı yönündeki karlı dorukların Abdal Musa Zirvesi ve Artabel Gölleri Tabiat Parkı olduğunu hatırlatalım.

Traktör yolunu bir süre sonra terk edip aşağıda gördüğünüz tek kulübe ve çeşmeye yönelin. Suyunuzu tazeledikten sonra küçük bir rampa çıkacaksınız. Ardından güney istikametinde yürüyerek kayalık bir görüntü sergileyen Kuru Tepesi'nin doğusundan tırmanışa geçin. Eriştüğünüz sırttan baktığınızda, aşağıda bir vadi göreceksiniz. Pirinçlik ve Aymeme tepeleri arasındaki vadiye inin. Geniş bir yay çizen parkur, bu sefer doğuya dönerek başka bir vadiye girecek. Terk edilmiş harap yayla evlerinin yanından geçerek vadi sonuna doğru yürüyün. Önünüzü kesen net patikadan sağa yani güneye dönerek orman içinden kısa bir süre tırmanın. Yayla Tepe'nin doğusundan geçen rota, bir sırta konumlanan ve engin bir manzaraya sahip Aksu (Manastır) Yaylası'nda sona erecektir.

Dipsizgöl Platosu

Gözeler Y.

Aygırgölü

Koyunoğlu Y.

Dipsizgöl

Bulanıkgöl

Aksu Y.

2424m

Yükseklik

2245m

15 km

2183m

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 14

Aksu (Manastır) Yaylası - Eşek
Meydanı - Midi Yaylası (12 km)

110

Gümüşhane yürüyüş rotaları içerisinde manzarası en güzel parkurlardan biri olan güzergah, şehir merkezinin güneyindeki sırtlardan geçiyor. Güzergah boyunca elektrik enerji nakil hattını izleyen toprak yolu veya yer yer kaybolursa da söz konusu yola paralel ilerleyen eski patikanın kılavuzluğunda rahatlıkla yürüyebilirsiniz. Aksu Yaylası'ndan başlayan etkinlik, toprak yolu takip ederek Eşek Meydanı'na ulaşıyor. Aynı zamanda şenlik alanı olan geniş çayırlığın sonunda eski bir patikaya giren rota, Ziyaret ve Kaputaş tepelerini geçtikten sonra Akşukıran Sirtı'nda yol alacaktır. Neredeyse 360 derecelik bir açıyla müthiş fotoğraf kareleri yakalayacağımız güzergah boyunca, her tepe ve sırt noktasına eriştiğinizde farklı manzaralarla karşılaşacaksınız. Bu arada altınızda çam, meşe, kayın, gürge ağaçlarından oluşan yoğun bir orman dokusunun, aşağıdaki yamaçları yeşile boyadığına tanık olacaksınız.

Denizden yaklaşık 2100-2400 metreler arasındaki irtifada yol alan güneybatı doğrultusundaki rota, Ayliyas ile Gogola tepeleri arasındaki zirveye yönelecek. Dileyenler sağ tarafa ayrılan fakat bazı noktalarda kaybolan yatay patikayı takip edebilirler. Zirve noktasından sonra elektrik direklerine paralel uzanan toprak yolda yürüyebileceğiniz gibi yamaç boyu devam eden patikaları seçebilirsiniz. 2469 metrelik Çatal Tepe'nin batısından geçen güzergah, bir düzlüğe eriştiğinde tekrar patikaya dönüşecek. Bir vadi yamacında yan geçiş yapacağımız rotanın bu bölümünde, Karamustafa köyünden gelen toprak yol önünüzü kesecektir. Yola itibar etmeyin ve karşıya geçerek yılankavi biçimde ilerleyen patikada yürüyüşünüzü sürdürün. Otlarla bezenmiş patika sizi, Karamustafa yerleşiminin Midi Yaylası'na götürecektir. Dağlardan gelen kaynak sularının aktığı çeşmede çadır kurabilir ya da önceden organize ettiğiniz araçla Gümüşhane merkeze dönebilirsiniz.

Gavur Dağları

Zorluk Derecesi 2 PARKUR 15

Midi Yaylası-Tersun Geçidi (9 km)

112

Midi Yaylası'ndan başlayan güzergah ilk etapta elektrik hattını takip ederek hayli bozuk bir toprak yol üzerinde ilerliyor. Tezenobası, Karlıkovak, Midi, Yelliburun ve Elmalı tepelerinin batısından geçen rota, kuzey-güney istikametinde devam edecektir. Sağınızda yani batı tarafınızda, hayli uzakta Karamustafa köyünün kırmızı çatılı evlerini görebilirsiniz. İzlediğiniz toprak yol bir süre sonra daralacak ve traktör yoluna dönüşerek inişe geçecektir. Bulunduğunuz mevkiden, aşağıdaki vadiye yayılan altın madenini ve arıtma göletini seyredebilirsiniz. Şimdi virajlarla yokuş aşağıya inen traktör yolunda yürüyorsunuz. Yaklaşık 600 metre sonra bitecek olan bozuk toprak yol, eski göç yoluna dönüşecektir. Artık orman içi bir alanda ilerleyerek yamaç boyu yan geçiş şeklinde yürüyüşünüzü sürdüreceksiniz. Geniş bir düzlüğe erişecek olan patika, rastladığımız bir çeşme yanından geçerek solunuzda bulunan toprak bir araç yoluna kavuşacaktır. Batı yönünde ilerleyen parkur, Kızıltaş Tepesi'nin doğu yamaçlarına konumlanan eski bir orman bekçi kulübesine vardığında mola verebilirsiniz. Yeniden yola koyulduğunuzda orman yolu sızı, 2158 metre yüksekliğindeki Gorden Tepe'nin kuzeybatısında yükselen başka bir orman bekçi evine ulaştıracaktır. Artık Gümüşhane-Şiran arasında ulaşımı sağlayan karayolunun geçtiği Tersun Geçidi'ne ulaştığınız demektir.

Yelliburun Sırtları

Midi Y.

Tersun
Gecidi

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 16

Tersun Geçidi - Çevrepınar (Zimon)
Yaylası - Evren (Sofker) Yaylası (12 km)

Tersun Geçidi, Gümüşhane-Şiran arasındaki ulaşım ağının en önemli noktası konumunda. Bu bölgede yer alan ve günümüzde terk edilmiş durumdaki Orman Bekçi Kulübesinden başlayan rota, anayolu geçerek çok kullanılmayan bir orman yoluna giriyor. Hırdigel Tepesi'nin güney eteklerindeki yürüyüş, güneybatı yönünde ilerlemektedir. Önünüze çıkan kavşak noktalarında, GPS verilerine başvurarak ana yolu takip edebilirsiniz. Orman yolu, sırt noktasını izleyerek bir parça yükselecektir. Eğip Tepesi'nin ardından 2292 metrelik Çıplak Tepe doruğuna ulaşan rota, batı istikametinde yol almaktadır. Zirve noktasına eriştiğinizde, sola yani güneye yönelen patikaya girmek durumundasınız. Önce kısa bir iniş daha sonra yokuş yukarı tırmanan rota, Erdemli Boğazı'nı aşacaktır. Tepeye ulaşınca tekrar batı istikametine (sağa) yönelen rota, sırt boyu müthiş bir manzara eşliğinde Çevrepınar (Zimon) Yaylası'na erişmektedir. 25 binlik haritalarda bu bölge, Karışık Yayla adıyla anılmaktadır.

Terk edilmiş yayladaki çeşme başında kısa bir mola verdikten sonra batı yönünde uzanan eski patikaya girin. Eskiden satmak için pazara götürülen hayvanların taşındığı bu eski göç yolu, Altıparmak (2634) ile Boyunduruk tepeleri arasındaki aşittan geçecektir. Geçit noktasına ulaştığınızda Kelkit Çayı Hıvazası ve Şiran ilçesi tüm ayrıntılarıyla ayaklarınızın altına serilecektir. Aşağıda görülen sert vadi, Telme Yaylası'na inmektedir. Siz kuzeybatıya (sağa) dönerek bu kez Boyunduruk ile Halkalı tepeleri ortasındaki aşta yönelin. Aşağıda göreceğinizi ve sırt boyu uzanan toprak yol, rotanın bundan sonraki güzergahını oluşturacaktır. Şimdi çayırların arasındaki patika yardımıyla yola doğru yürüyün. Gavar Dağı silsilesini oluşturan Yazıpınarı, Orta, Sivri, Çatal ve Comboğal tepeleri arasından geçen toprak yol, olağanüstü bir manzara sunacaktır konuklarına. Kuzeyde Zigana Dağları, güneyde Kelkit Hıvazası batıda ise Abdal Musa Zirvesi silsilesini fotoğraflayabilirsiniz. Rotanın bu bölümünde Rus Savaşı esnasında kazılmış siperlere rastlayacağınızı hatırlatalım. Tatlı bir eğimle inişe geçen yol, bir kavşak noktasına ulaşacaktır. Sağdaki yol, Orman Yangın Kulübesine ve Şehitlik mevkisine gitmektedir. Siz sola dönerek Evren Yaylası şenlik alanındaki çeşme başında etkinliğinizi sonlandırabilirsiniz. Önceden ayarlayacağınız bir araç siz alabilir ya da teçhizatlı yürüyörsanız kamp kurabilirsiniz.

Tersun Geçidi'nden Abdal Musa Zirvesi

Tersun Geçidi

Çevrepinar Y.

Evren Y.

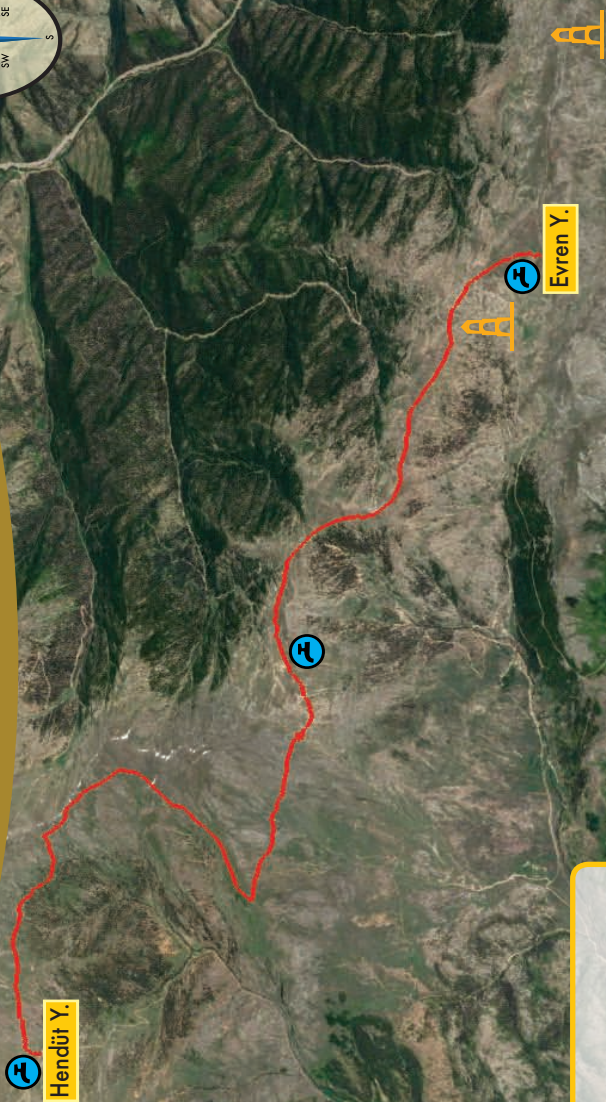
Zorluk Derecesi 3 PARKUR 17

Evren Yaylası-Hendüt Yaylası (13 km)

Evren köyünün kullanımındaki yayladan başlayan etkinlik, 20. yüzyılın başındaki Rus savaşında şehit düşen bazı askerlerin mezarından geçerek Hendüt Yaylası'na ulaşacaktır. Rotanın yarıya yakın bölümü tepeleri birbirine bağlayan sırtlardan devam eden bozuk bir traktör yoludur. Yaylanın çıkışındaki çeşme başından start alan yürüyüş, kuzey yönünde ilerleyerek karşıda gördüğünüz Orman Yangın Kulübesi'ne erişecektir. Hemen arkasından Mezarlık Tepesi'nin güneyine konumlanan ve haritada 'Garipler Mezarlığı' olarak anılan şehitliğe ulaşacaksınız. Ardından istikametiniz kuzeybatıya yönelecek ve Tuğluoba Tepesi'ne doğru yol alacaksınız. Sırt boyu ilerlediği için açık bir alanı kat eden rota, her kilometrede size farklı bir manzara sunacaktır. Kuzeyde Gülaçar (Nivene) köyü ve Zıgana Dağları, güneyde ise Şiran İlçesi köyleri ve Kelkit Ovası'ndan oluşan engin bir panorama eşliğinde yürüyeceksiniz. Elma Tepesi için kuzey, Gölceğiz Tepesi için ise batıya dönen parkur, daha sonra Büyükkarakaban Dağı'nın güneyinden geçmektedir. Bu esnada solunuzda yani güneyinizdeki vadi çanağında Günyüzü ve Erenkaya yaylaları ile daha aşağıda Koruluk Göleti'ni fotoğraflayabilirsiniz. Ardından Büyükkarakaban ile Yelliburun Sırtı arasında eski patikaya giren rota, bir süre sonra yeniden kuzeye dönecektir. Şimdi 2439 metrelik Ziyaret Tepe yamaçlarından yürümektesiniz. Karşınızda ulu gövdesiyle 2769 metre yüksekliğindeki Hendüt Dağı bulunmaktadır. Geniş bir yay çizerek önce sırt noktasına erişecek ve patika kavşağıyla karşılaşacaksınız. Sağa giden belirgin izlek, Çamurlu Yaylası'na ulaşım için kullanılmaktadır. Siz sola yani batıya yönelmek ve Hendüt Dağı'nın güney eteklerinden geçen patikayı izlemek zorundasınız. Etkinliğiniz, Akbulak (Morşon) köylülerinin kullandığı ve haritalarda Göl yanı olarak geçen Hendüt Yaylası'nda sona erecektir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü Arşivi

Zorluk Derecesi 3 **PARKUR 18**

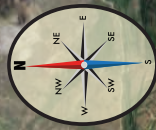
**Hendüt Yaylası - Kürt Mezarları -
Karadağ Madeni - Isırganlı Yayla -
Esentepe (Artabel) (13 km)**

Şiran ilçesinin en büyük köylerinden biri olan Akbulak (Morşon), Torul-Şiran arasındaki eski göç yolunun üzerinde yer alıyor. Köyden Karadağ Tepesi'nin (3092) güneyine açılan toprak yol hem Şiran/Akbulak Yıldız gölleri ile Suyungözü Gölü'nün yakınlara ulaşıyor. Yolun bittiği noktadan başlayan patika, sırtı aşarak Artabel Gölleri'ne inmektedir. Ancak belirgin bir patika bulunmaması ve coğrafyanın çok sert olmasından dolayı, bu bölümü sadece çok deneyimli doğaseverlerin yürüyebileceğini belirtelim.

Bişim önereceğimiz rota, eskiden Torul ile Şiran arasında kullanılan tarihi katır yolu. Hendüt Yaylası'ndan başlayan yürüyüşün ilk etabında isteyenler dere yatağını ya da toprak yolu takip edebilirler. Hendüt Tepesi'nin (2769) batısına konumlanan aşit noktasındaki Kürt Mezarları mevkinde her iki rota da birleşecektir. Biraşdan patikanın ikiye ayrıldığı aşit noktasına erişecek ve önünüze serilen vadi yatağında, Karadut (Galıs) Yaylası evlerini görüş alanınıza girecektir. Sağa ayrılan ve dere yatağına doğru inen patika, yaylaya gitmektedir. Sığ, sol tarafta Karadağ yamaçlarına paralel uzanan patikayı tercih etmelisiniz. Hıaziran sonuna kadar kar kütlelerinin önünüzü kesebileceğini ve yürüyüşün zorlu bir etaba dönüşebileceğini hatırlatmak isteriz. Kuzeydoğu doğrultusunda devam eden rota, yayla üzerindeki maden cürufllarına eriştiğinde traktör yoluna kavuşacaktır. Bu noktada kuzeybatıya yönelen traktör yolunu takip ederek, Isırganlı ile Cılaş tepeleri arasındaki geçidi aşmak ve inişe geçmek durumundasınız. Yöre halkının 'Kelif' ismini verdiği derme çatma yayla evlerinin bulunduğu Isırganlı (Koraşia, Soğuksu) Yaylası'nda tekrar patikaya dönüşen güzergah, Büyükorman Deresi'ni geçerek Biladiyos Sırtı boyunca ilerleyecektir. Sağımızdaki vadi giderek derinleşirken siz orman sınırına erişeceksiniz. Kayalık bir burna vardığımızda ise altınızda Gülaçar (Mivene) köyü Esentepe (Artabel) Mahallesi'nin çatılarını görebilirsiniz. Ağaçların gölgelendirdiği alandan inen patika yollarını, Karagöl Deresi üzerindeki tahta köprüyü geçtikten sonra toprak yola çıkarak yerleşime ulaştıracaktır. Bölgede konaklamak isteyenler yaklaşık 1 kilometre aşağıdaki Artabel Tatil Köyü Bungalov Tesisleri'nden yararlanabilirler.

Vehbi YALÇIN

**Esentepe
(Artabel)**

Hendüt Y.

2541m
Yükseklik

2228m

13 km

1909m

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 19

Esentepe (Artabel) - Aksu Yaylası -
Geçit Yaylası - Gümüştuğ (Avliyana)
(13 km)

Yüzyıllardır Torul-Şiran arasında kullanılan eski yollardan biri olan rota, 2350-2450 metreler arasındaki iki geçidi aşıyor. Artabel Gölü Tabiat Parkı sınırlarından başlayan parkurun başlangıcı, hatırı sayılır bir rampa içeriyor. Yerleşim yerinden kuzeye doğru mermer ocaklarına çıkan patika, bizi düzlük bir alana ulaştırıyor. Önümüzü kesen toprak yoldan karşıya geçerek patikanın kılavuzluğunda yükselmeye başlıyoruz. Çıplakkıran ile Kavaklı tepeleri arasındaki vadi içinden yükselen güzergah, Zigoir Deresi'nden geçerek kuzeydoğuya yöneliyor. Geldiğiniz aşittan kuzeyde Zigana dağları, güneyde ise Tersun Geçidi'ne kadar uzanan muhteşem bir manzarayı seyredebilirsiniz. Bu noktadan itibaren tekrar kuzeye yönelen patika, Manodor Tepesi'nin kayalık yamaçlarından ilerliyor. Pek çok izleğin kafanızı karıştırılabileceği parkurda, ana patikayı

dikkatle takip etmenizi öneririz.

Aksu Yaylası'nın üzerindeki kayalık tepeye vardığımızda, kuzeye devam eden ana patikada yürüyüşünüzü sürdürün. Manador ile Devedüzü tepeleri arasındaki düzlüğe eriştiğinizde sol tarafınızda mezarlar fark edeceksiniz. Artık ikinci aşta ulaşmışsınız demektir. Eğer hava açıksa bulunduğunuz yerden Abdal Musa Tepesi'nin zirvesini görebilirsiniz. Şimdi geçite kadar gelen toprak yolun sağında göreceğiniz patikaya girerek Geçit Yaylası'na inin. GPS verileri bazen patika bazense toprak yolu kullanarak iniş devam edecektir. İsteyenler toprak yolu, dileyenlerin ise bu yola paralel seyreden dere kenarındaki patikaları izleyebilirler. Rota, önce Geçit Deresi üzerindeki tahta bir köprüyü, ardından Gümüştuğ Deresi üzerindeki tarihi kemer köprüyü geçecektir. İki tarafı taş döşeli patikaya dönüşen güzergah, sol taraftaki yıkık bir kiliseyi geçtikten sonra Gümüştuğ köyüne varacaktır.

Geçit Deresi Köprüsü

Gümüşhüğü

Aksu Y.

Esentepe
(Artabel)

Yükseliklik

2460m

1928m

1793m

13 km

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 20

Hendüt Yaylası - Akbulak Yıldız Gölleri
- Suyungözü Gölü - Artabel Küçüköl
- Karagöl Yaylası (13 km)

Hendüt Yaylası çıkışlı bu rotayı 3 ayrı parkur şeklinde planlayabilirsiniz. İsteyenler Akbulak tarafındaki gölleri gezip, aşittan Artabel Gölleri Vadisini seyrediv başlangıç noktasına dönebilirler. İkinci seçenek ise yolun sonuna kadar araçla gidip aşiti aşarak Artabel Gölleri'ni ziyaret edip geri dönmektir. Bizim önereceğimiz rota, Artabel Gölleri Tabiat Parkı sınırlarındaki Akbulak göllerini gördükten sonra Karagöl Yaylası'na aşmaktır. Zorlu iki çıkışı olan rota, Hendüt Yaylası'nın üstündeki Kazmaçayırı mevkisinden başlamaktadır. Bu noktadan toprak yoldan ayrılarak kuzeybatı yönünde ilerleyen patikaya girin. Kekreboğazı Dere yatağına indiğinizde akarsudan karşıya geçerek yükselmeye başlayın. Birazdan erişeceğiniz patika kavşağından güneybatı istikametine dönerek tırmanışınızı sürdürün. Harmanlık Tepesi'nin (2907) kuzeyindeki çanağa vardığınızda Akbulak Yıldız Gölleri'ni görebileceksiniz. İki farklı sete yayılan göller, aynı zamanda güzel bir kamp alanıdır. Molanın ardından geri dönerek Kekreboğazı Deresi'ne inin. Karşıya geçtikten sonra kuzey istikametinde tırmanın. Solda göreceğiniz Büyükgöz Deresi, bu bölümde rehberliğinizi yaparak sizi Cankurtaran Tepesi'nin güney eteklerindeki Suyungöz Gölü'nün kıyısına getirecektir.

Yeniden yola koyulduğunuzda, doğu yönünde eski top yolunu takip ederek toprak yola kavuşun. Virajlarla tırmanan yolun bitiminde patikaya girerek aşita kadar yokuş yukarı yürüyün. Cankurtaran ile Karadağ tepeleri arasındaki aşita eriştiğinizde, aşağıdaki çanağa yayılan Artabel Gölleri Vadisi'ni görebilirsiniz. Sert zeminde dikkatli bir şekilde sağa yönelerek belli belirsiz patika yardımıyla önce Küçüköl'e inip daha sonra dere yatağını takip ederek Karagöl Yaylası'na ulaşabilirsiniz. Birkaç çadırın kurulduğu yayla, Gülaçar köyü Esentepe'den gelen yola sadece 10 dakikalık mesafededir.

Hendüt Yaylası Kazmaçayırı Mevki

Karagöl Y.

Suyungözü
Gölü

Akbulak
Yıldız Gölleri

Hendüt Y.

2663m
Yükseklik

2663m

2454m

13 km

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 21

Karagöl Yaylası - Artabel Gölleri -
Karagöl Yaylası (9 km)

Söz konusu rota, üç bin metreyi aşan zirvelerin kuşattığı geniş bir çanağa yayılan Artabel Gölleri Tabiat Parkı'nın kalbine yolculuğu kapsıyor. Esentepe Mahallesi'nden tabiat parkına uzanan toprak yolun sonundan başlayan rota, batıya hareketlenen patika üzerinde ilerliyor. Yarım saatlik bir yürüyüş sonunda kamp alanı olarak kullanılan düzlüğe erişiyorsunuz. Önünüze çıkan küçük tepeleri aşarak, 3305 metrelik dev cüssesiyle etkileyici bir görüntü veren Artabelinbaşı Tepesi'nin doğu yamaçına konuşlanan Adalıgöl'e (Karanlık/Büyükgöl) varılıyor. Daha sonra güneye yönelen güzergah, yaz aylarında kuruyan bir gölün yanından geçerek eski top yoluna ulaşıyor. Şimdi tekrar batı yönüne dönerek yükselmek durumundasınız. Birazdan Cankurtaran Tepesi'nin kuzey yamaçlarındaki çanağa yayılan ve yöre halkının 'İkizgöller' adını verdiği Karagöller bölgesindesiniz. Kuzeye doğru arka arkaya dizilen iki gölü (üçüncü göl kayda alınmayacak kadar miniktir) fotoğrafladıktan sonra ana rotaya geri dönmeniz gerekiyor.

Doğu-batı doğrultusundaki eski top yoluna erişince, bu kez aynı noktadan kuzeye yükselen patikaya girerek 200 metre tırmanacaksınız. Tepe noktasında, Arıdabil Boğazı'nın doğusundaki kayalıkların altına konumlanan Karanlık (Altıtabur) Gölü'nün etkileyici görüntüsüyle karşılaşacaksınız. Tabiat Parkının en derin gölü olan bu buzul gölde, uzun bir mola verebilirsiniz. Dinlendikten sonra bir kez daha eski top yoluna geri dönmeniz ve geldiğiniz yolu bu kez yokuş aşağıya yürümeniz gerekmektedir. Solunuzdaki düzlükte yaz aylarında kuruyan küçük göller bulunmaktadır. Altınızda gördüğümüz Küçükgöl, aktiviteniz esnasında görebileceğiniz son buzul gölüdür. Göl kenarında soluklandıktan sonra önce kuzeye yönelerek kamp alanına ulaşın. Bu noktadan sonra sabah adımladığınız patikaya girerek başlangıç noktasına geri dönebilirsiniz.

Karagöl Y.

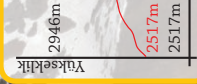

Küçükgöl

İkizgöller
(Karagöller)

Adalıgöl

Karanlıkgöl

Zorluk Derecesi 4 PARKUR 22

Dulağa Yaylası - Beşgöller - Dulağa
Yaylası (15 km)

Artabel Gölleri Tabiat Parkı'nın Gümüştüğü (Aylıyana) köyü sınırlarında kalan Beşgöller, Abdal Musa ile Sofrataşınbaşı tepeleri arasındaki dar bir vadi yatağında yer alıyor. Her sette bir buzul gölün bulunduğu çanağa en kolay ulaşım, Gümüştüğü köyü Dulağa Yaylası'ndaki patikadan sağlanıyor. 700 metrelik bir tırmanış içeren görece sert rotayı, deneyimli yürüyüşçülere önermekteyiz. Rotayı ilk kez deneyeceksiniz, yanınıza bölgeyi bilen yerel bir rehber almanızda fayda var. Karadeniz'in olmazsa olması sis olgusu, güneşli bir havada bile anışın ortaya çıkarak yolunuzu kaybetmenize neden olabilir; dikkat!

Otantik görüntüsünden bir şey kaybetmeyen Dulağa Yaylası'ndan başlayan patika, dere yatağı boyunca güneybatı istikametine ilerliyor. Hıvalanlıkaya Tepesi geçildikten sonra Derğözü mevkinde vadi ikiye ayrılıyor. Sağdaki Abdal Musa Tepesi'nin eteklerindeki Karagöller bölgesine ulaşıyor. Sığ sol tarafa yönelerek, derenin kenarından yükselişinizi sürdürüyorsunuz. Birazdan önünüze aşılmaz gibi görünen bir kaya bloğu çıkacaktır. Dikkatli bir şekilde, kayalığın sağ tarafındaki patikayı izlemelisiniz. Göllerden gelen şelalenin altından geçen rota, ilk düzlüğe eriştiğinde birinci gölle karşılaşacaksınız. Artık her sette farklı bir göl göreceğiniz yürüyüşünüzü, vadinin sonuna kadar sürdürebilirsiniz. Ulaştığınız 4. göl, tabiat parkının en büyük ikinci buzul gölüdür. Eğer hava açıksa ve kendinize güveniyorsanız son gölün sağ tarafındaki aşittan Karagöller vadisine geçebilir ve Dulağa Yaylası'na geri dönebilirsiniz. Kendini zorlamak istemeyenler ise son gölü gördükten sonra aynı güzergahı kullanarak geri dönebilirler.

Beşgöller Vadisi

Dulağa Y.

Yılanlı Y.

1. Göl

2. Göl

3. Göl

4. Göl

5. Göl

3006m
Yükseklik

2187m

2187m

15 km

Mesafe

Zorluk Derecesi 5 **PARKUR 23**

**Yılanlı Yaylası - Abdal Musa Zirvesi
- Adalıgöl - Karagöl Yaylası (14 km)**

Gümüşhane ilinin en yüksek noktası olan Abdal Musa Zirvesi (3331) tırmanışı ve Artabel Gölleri Tabiat Parkı Trans rotası, zorluk derecesi yüksek olan bir etkinlik. Önerilen bu rotayı asla yalnız denemeyin ve yanınıza mutlaka bölgeyi bilen bir rehber alın.

Rota ilk bölümde, Yılanlı Yaylası'ndan başlayıp aynı isimli sırtı aşarak Kuşuğözü Deresi Vadisi'ne iniyor. Daha sonra vadi yatağından güneybatıya yönelen güzergah, bir düzlüğe eriştiğinde kısa mola verebilirsiniz. Şimdi solunuzda yükselen Cambuğul Tepesi'ni kerteriz alarak tırmanışınıza devam edin. Bir boğazı geçtikten sonra güneye dönen rotanın bu bölümünde, müthiş bir manzara sizi beklemektedir. Altınızda Alcembol Gölleri, ufuk çizgisinde Alucra ve Kürtün yaylaları engin bir doğa fotoğrafı sunacaktır.

Çarşak bir zeminde ilerleyerek Gümüşhane kentinin çatısını oluşturan zirveye erişebilirsiniz. Eğri bir havada etkinliğinizi gerçekleştirdiyseñiz buzul göllerle birlikte Zigana, Çimenli ve Munzur dağlarını içeren soluk kesici bir panoramaya hazırlıklı olmalısınız. Zirve defterini imzaladıktan sonra inişe geçtiğinizde güney doğrultusunda yürüyüşünüzü sürdürerek Üçgözeler çanağının yamaçlarında ilerleyeceksiniz. Önünüze çıkan tepeyi aştığınızda bu kez Karagöller Vadisi'ne geçiş yapmışsınız demektir. Yağ başına kadar buzlutan göllerin üstünden geçerek Beşgöller ile Artabel Gölleri'ni birbirinden ayıran sırt noktasına ulaşacaksınız. Kuzey tarafınızda kalan Beşgöller fotoğrafı aldıktan sonra rota, sert bir inişe geçecektir. Çarşak bölgesinde dikkati elden bırakmayarak, Adalıgöl'ün doğusuna doğru yürüyüşünüzü sürdürün. İndiğiniz düzlükteki Artabel kamp alanını geçerek Karagöl Yaylası'nda etkinliğiniz sona erecektir.

Abdal Musa Zirvesi

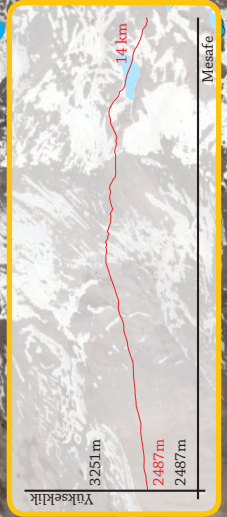

Yılanlı Y.

Dulağa Y.

Karagöl Y.

Abdal Musa
Zirvesi

Zorluk Derecesi 4 PARKUR 24

Yılanlı Yaylası - Acembol Gölleri
- Gölbaşı Gölü - Gölönü Yaylası -
Teknecik Yaylası (14 km)

Gavur Dağları'nın doruklarında yürüyeceğiniz bu güzergah, Artabel Gölleri Tabiat Parkı'nın batı bölgesindeki buzul gölleri ziyaret ediyor. Etkinlik Gümüştuğ Köyü Yılanlı Yaylası'ndan başlıyor. İlk etapta yayla evlerinin arkasında güneybatı yönünde uzanan patikaya girilerek sırta çıkılıyor. Bu noktada ikiye ayrılan patika kavşağından sağa dönülerek Kızılgözü Deresi Vadisi'ne geçiliyor ve güneybatı istikametinde yürüyüşe devam ediyor. Yılanlı Tepesi'nin (2959) güney yamaçlarında süren etkinlik, yumuşak bir eğimle tırmanırken dere yatağı seviyesine erişiliyor. Vadinin sonunda tüm heybetiyle Cambuğul Tepesi yükselmektedir. Şimdi taş babaların belirlediği patikayı izleyerek, bir kademe tırmanacak ve geniş bir düzlüğe ulaşacaksınız. Kısa bir soluklanma molası verebilirsiniz. İnce bir derenin aktığı ve eskiden yayla olarak kullanılan otlarla kaplı alanın sonunda, açacağınız geçit görünmektedir. Aşıtın ortasında yükselen ve özellikle karlı/sisli havalarda doğaseverlere yardımcı olan 'baba'

(Kızılderililerin İnaşah adını verdiği taşların üst üste dizilmesiyle oluşturulan işaret), yönünüzü belirlemek için referans noktamızdır.

Şimdi vadinin sağ tarafına kerteriz alarak yamaç boyu yükselin. Aşıta eriştiğinizde Acembol Vadisi'ni ve Gavur Dağları'nın batı üyelerini görebilirsiniz. Öncelikle güneye doğru sırt boyu yürüyerek Cambuğul Tepesi'nin batı eteklerinde parıltıdayan Acembol göllerini fotoğraflamanızı öneririz. Sonra sert ve dik bir boğazdan inişe geçerek iki gölden oluşan Acembol Gölleri'nin kıyısına ulaşabilirsiniz. Bu bölümün zorluk derecesi oldukça fazladır, eğer göze alamıyorsanız sırtın sağ tarafına hareketlenin. Görece yumuşak patika yardımıyla ama daha uzun bir güzergahtan vadiye inebilirsiniz.

Göller düzlüğünde mola verdikten sonra, son gölün yanındaki patikaya girin. Önce batıya daha sonra güneybatıya yönelen rota, Gölbaşı Gölü'ne erişecektir. Buzul gölü fotoğrafladıktan sonra bir sırt üzerinden inişe geçerek Gölönü Yaylası'na varabilirsiniz. Bu noktada kavuştuğunuz araç yolunu kullanarak Dağdibi köyü sınırlarındaki Teknecik Yaylası'nda etkinliğinizi bitirebilirsiniz.

Yılanlı Yaylası, Torul

Dağdibi

Yılanlı Y.

Gölönü Y.

Tekneçik Y.

Gölbaşı Gölü

Acıbol
Gölleri

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 25

Teknecik Yaylası - Kürt Mezarı
- Karagöl (17 km)

Dağdibi (Fidigor) köyünün kullandığı Teknecik Yaylası'ndan start alan yürüyüş rotamız eski kervan patikaları ve toprak yayla yollarının peşine düşerek Kürtün ilçesi sınırlarındaki Karagöl'e ulaşıyor. Rotanın bir bölümünün Giresun ili Alucra ilçe sınırlarında ilerlediğini belirtelim. Yürüyüş aktivitesinin ilk etabında dere yatağına paralel seyreden toprak yola girerek güneybatı istikametinde yükseleceksiniz. Cinlikaya Tepesi sırtlarına tırmanan rota, Gümüşhane-Giresun il sınırını çizen Gavur Dağları doruklarında keskin bir dönüş yaparak kuzeye yöneliyor. Solunuzda Alucra yaylaları manzarası eşliğindeki yürüyüş, bu noktadan itibaren Demirkapı bölgesinden gelen eski kervan yolunu izleyecektir. Kürt Mezarı mevkişi geçildikten sonra Ortadağ'ın batısında ilerleyen rota, kuzeybatı istikametinde iniş şeklinde devam edecektir. Kısa bir süre sonra bozuk bir toprak yola kavuşan güzergah; İnlerinbaşı, Aınbar ve Erimez tepelerinin doruklarında sürecektir. Yaklaşık 6 kilometre aynı hatta yürüdükten sonra, Topuktepe zirvesindeki kavşak noktasına ulaşacaksınız. Sağınızdan gelen yol, Yaylalı köyüne gitmektedir. Kuzey tarafınızda Derindere, güneyinizde ise Kapaklıyatak yaylaları yer almaktadır. Siz kuzeybatı doğrultusunda yürüyerek Sarıyar Tepesi'nin yamaçlarında ilerlemeyi sürdürün. Toprak yol kuzeye dönerek kısa bir yokuşu tırmanacaktır. Birazdan batı tarafınızda (sağ), Acemboli Tepesi'nin kuytuluklarında parıldayan Karagöl'ü göreceksiniz. Patika yardımıyla göl kıyısına inerek çadır kurabilir, ya da önceden organize ettiğiniz araçla 8 kilometre mesafedeki Kazıkbeli Yaylası'na ulaşabilirsiniz.

Karagöl, Kazıkbeli Yaylası Kürtün

Karagöl

Yaylalı

Ekinçiler

Gölbaşı Gölü

Kürt Mezarı

Tekneçik Y.

Yükseklik
2795m
2723m

17 km

2397m

Mesafe

Zorluk Derecesi 2 PARKUR 26

Karagöl-Kazıkbeli Yaylası (8 km)

Acemboli Tepesi'nin kuzey yamaçlarındaki Karagöl, gün boyu yüzeyinde güneş ışınlarıyla oynayan yansımalar yaratıyor. Anadolu'daki benzerleri gibi yalçın dağ zirvelerine yakın pek çok buzul göle yakıştırılan Karagöl ismini alan göl, 2630 metre yüksekliğe konumlanıyor. Karagöl - Kazıkbeli Yaylası parkuru, genel olarak yaylalar arasında ulaşımı sağlayan toprak yolu takip ediyor. Sirt boyu ilerleyen rota, Çarpı Dağı'nın doğusundan geçerek Çingenkaya Tepesi'nin kuzeyindeki Yedigözü Pınarları mevkisine erişiyor. Aynı zamanda Abso ve Yılanlı yaylalarından gelen yollarla kesişen bu kavşak noktasından kuzeye doğru yürüyüşümüzü sürdürüyoruz. Daha sonra Türkmenbaşı Yaylası'na uğrayan güzergah, Kazıkbelibaşı Tepesi'nin (2648) doğusundan geçerek Kazıkbeli Yaylası'na iniyor. Yaz aylarındaki şenliğiyle ünlü yaylada otel ve alışveriş olanağı bulunmaktadır.

136

Acembol Gölleri Platosu

Kazıkbeli

Yaylalı

Karagöl

Yükseltilik
2717m
2717m

8 km

2314m

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 27

Kazıkbeli Yaylası-Güvende Yaylası
(19 km)

138

Kazıkbeli Yaylası ile Güvende Yaylası arasında bağlantıyı sağlayan toprak yolu izleyen bu rota, orman sınırının başladığı yeşil bir alanda sona eriyor. Yayla çıkışındaki mezarlık yanından başlayan yürüyüş, kısa iniş çıkışlarla sırt boyu ilerliyor. Gölceğiz Obası geçildikten sonra kuzeydoğu istikametinde yürünerek Çekümce Yaylası üzerinden Gavur Yaylası'na ulaşıyor. Olağanüstü manzaralar içeren rota boyunca, eğer sise yakalanmazsanız hafızalarınızdan silinmeyecek fotoğraf kareleri yakalayacağınızı hatırlatalım. Daha sonra Balıkbaşı, Çakmakkaya, Kapıkaya ve Güvercin tepe yamaçlarında yol alan güzergah, son bölümde bir boğazı aşarak Güvende Yaylası'na ulaşıyor. Yerleşim içindeki salaş kahvehanelerden birinde, odun ateşinde demlenen çay eşliğinde yorgunluğunuzu atabilirsiniz.

Kızılköy Çeşme, Merkez İlçe

Güvende Y.

Kazıkbeli Y.

Zorluk Derecesi 2 **PARKUR 28**

Güvende Yaylası-Kabaktepe Şehitliği
(7 km)

Önereceğimiz rotanın tamamı toprak yayla yollarından oluşmaktadır. Osmanlı - Rus Savaşı esnasında şehit düşen askerler anısına inşa edilen Kabaktepe Şehitliği'ne ulaşan parkur, sırt boyu devam etmektedir. Bu rotada yürüyenler, açık bir havada müthiş manzaralar eşliğinde aktivite gerçekleştireceklerdir. Rota'nın ilk etabında Güvende Yaylası'ndan doğu istikametinde uzanan yayla yoluna giriyoruz. Dağyolu, Kabayalak, Çilekitaş ve Tekmezar tepeleri yamaçlarından geçen güzergah, Sulakdüzü Bel'i'ne ulaşıyor. Kısa bir süre kavşak noktasından sola ayrılan rota, 2308 metre yüksekliğindeki Kabak Tepesi'ne konumlanan şehitlikte sona eriyor. Tel örgülerle çevrili şehitliğin hemen üzerindeki doruk noktasında eski mevzileri görebilirsiniz,

Kuzugözü Vadisi, Torul

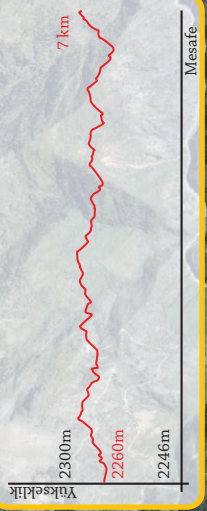

Kürtün

Örümcek Ormanı

Kabaktepe Şehitliği

Güvende Y.

Zorluk Derecesi 3 **PARKUR 29**

**Güvende Yaylası - Çıkrıkdüzü -
Örümcek Ormanı - Çağlayandibi
Şelalesi (16 km)**

Gümüşhane doğa turizminin en önemli parçalarından biri olan Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı'nı bir baştan diğer başa kat eden güzergah, doğanın güneş ışınlarına geçit vermediği yemyeşil tünel içinde hoş bir serüven. Rotanın tamamı toprak yol, isteyenler Çıkrıkdüzü'ne kadar yamaçlardaki belirgin patikaları kullanabilirler. Güvende Yaylası'ndan başlayan yürüyüş, kuzeye yönelerek Alınca Yaylası üzerinden Çıkrıkdüzü Yaylası'na ulaşıyor. Bu noktadan sonra doğuya dönerek tamamen orman dokusu içine giren parkur, Bakacak Tepe eteklerinden yavaş yavaş inişe geçiyor. Örümcek Deresi'nin rehberliğinde devasa ağaçlar altında ilerleyen güzergah, renkli manzaralar eşliğinde devam ediyor. Ladin, göknar, kayın egemenliğindeki bitki örtüsü arasında döne kıvrıla uzanan yol, anıt ağaçlar arasından geçiyor. Gökyüzüne uzanan anıt ağaçlar önünde hatıra fotoğrafı çekirtmeyi unutmayın sakın. Aşağı kesimlerde Güçükdere olarak anılan akarsuyun kahl sağına kahl soluna geçen rota, Yeşilköy Küçükköyceğiz Mahallesi'ne erişiyor. Döndüğünüz keskin bir virajın ardından sürpriz bir şekilde Çağlayandibi Şelalesi'yle karşılaşıyorsunuz. Çevre düzenlemesi yapılan bu güzel şelale, rotanın son noktasını oluşturuyor. Güvende Yaylası-Yeşilköy arasındaki toprak yolun gelecek yıllarda asfalta dönüşmesinin planlandığını anımsatalım.

Örümcek Ormanı, Kurtün

Kürtün

Çağlayandibi
Şelalesi

Örümcek Ormanı

Çıkrıküzü Y.

Güvende Y.

Yükseklik
2258m
2253m

16 km

853m

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 30

Limni Gölü-Karaca Mağarası (14 km)

Rengarenk bitkilerin, çağiltılı derelerin eşliğindeki bu yolculuk, denizden 2005 metre yükseklikten başlayarak 1516 metre rakımdaki Karaca Mağarası'nda sona eriyor. Limni Gölü'nden yola koyulanların, öncelikle Çiçekli Yayla tabelasının yer aldığı doğu yönündeki toprak yayla yolunu izlemeleri gerekiyor. Saranoy Yayla düzlüğü geçildikten sonra yumuşak bir tırmanış başlıyor. Parkurun bu 5 kilometrelik etabı, Kanlıboğaz sonrası güneye dönüyor. Kordon Geddiği mevki- sine erişen rota, toprak yoldan ayrılarak belirgin bir patikaya giriyor. Cebeli köylülerinin Zigana yaylalarındaki pazara ulaşmak için kullandıkları bu eski göç yolu, yamaç boyu güneydoğu istikametinde ilerliyor. Gebeç Boğazı'na eriştiğinizde güneybatıdaki ufuk çizgisinde Gavur Dağları ve

Artabel Gölleri Tabiat Parkı, kuzeydoğu tarafında ise Çakıröl Dağı manzarası görüş alanınıza girecektir. Keyifli yolculuk, Badanos ormanları seviyesine inerek toprak bir yola kavuşacaktır. Yerel halkın Zagarya Hıranı ismini verdiği bu alanda, 500 metre kadar yürüdükten sonra soldaki patikaya girmek durumundasınız. Artık uzun ve ince sarıçam ağaçlarının gölgelendirdiği serin bir ortamda yol alacaksınız. Soğukpuar çeşmesinde sularınızı tazeledikten yürümeye devam edin. Bir süre sonra altınızda yeni açılan bir yol göreceksiniz. Bu noktadan itibaren kısa bir süre yükselen rota, Karaca Mahallesi ve Cehennem Vadisi manzarası sunacaktır konuklarına. Yeni açılan yol nedeniyle çok sık kullanılmayan patika, bu bölümde yer yer kaybolacağı için güzergahı dikkatli bir şekilde takip etmenizi öneririz. Güneydoğu yönünde ilerleyen parkur, son bölümde yola inerek, Gümüşhane'nin en önemli turizm destinasyonlarından biri olan Karaca Mağarası'na ulaşacaktır.

Gebeç Boğazı, Torul

Zigana Kayak
Merkezi

Limni Gölü

Atalar

Karaca Mağarası

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 31

Esentepe (Artabel) - Yalınkavak
(Sorogna) Yaylası (13 km)

Artabel Gölleri sınırlarından başlayan önereceğimiz rotanın ilk etabı, Parkur 19 bölümündeki anlatılan aynı güzergahı izliyor. Manodor Tepesi'nin kayalık yamaçlarına ulaşıldığında patika, batıya dönecek ve ini e gececektir. Terk edilmiş bir görüntü  i en Akso Yaylası'sına ulaşı ınızda  e me başında mola verebilirsiniz. Tekrar yola koyuldu unuzda kuzeydoğu istikametinde tırmanan belirgin patikanın peşine d   n. Yıldız Dağı doruklarına tırmanan rota, tepe noktasında dağın kuzeyine geçerek yamaç boyu düz bir hatta ilerleyecektir. Bu noktada solunuzda kalan yemyeşil G m  t   (Avliyana) Vadisi, y r y   n ze eşlik edecektir. U aklada ise etkinli inizin sona erece i Yalınkavak Yaylası'nın geleneksel ahşap evlerini göreceksiniz. Kevrankale ve Susuz tepelerinin sırtlarından geçerek geniş bir yay  i en güzergah, yeni açılan bozuk bir toprak yola katılacaktır. Yaklaşık 800 metre sonra ise sola ayrılan patikaya girerek dokusu bozulmamış ender yaylalardan biri olan Yalınkavak'a ulaşılabiliyoruz.

146

Manodor Tepesi'nden Gavur Dağları

Yalınkavak Y.
(Soroyna)

Aksu Y.

Gümüşüş

Gülaçar

Esentepe
(Artabel)

Yükseklik

2440m

1916m

1916m

13 km

Mesafe

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 32

Yalınkavak (Soroyna) Yaylası -
Altınpınar (Limni) Gölü (12 km)

Önereceğimiz rota, ister toprak yolda ister bu yola paralel seyreden çayırırlıklara yürüyebileceğiniz bol manzaralı bir güzergah. Yalınkavak Yaylası'ndan başlayan rota yükselmeye başlayarak kuzeye doğru Alitaşı Tepesi'nin doruklarına çıkıyor. Bu noktadan hem Gümüştüğ hem de Büyükdere vadilerini seyredebilirsiniz. Şimdi sağa yani doğuya yönelen toprak yolu izlemeye başlayın. Solunuzda Güvemli (Haviyana), sağınızda ise Yalınkavak (Soroyna) köylerini görebilirsiniz. Ardından Karakaban, Firahti, Hemende, İrişkin, Demirtaşı tepelerinin yamaçlarından geçen güzergah, son bölümde virajlar yardımıyla Canboğul ile Ağrit tepeleri arasındaki Altınpınar (Limni) Gölü'ne iniyor. Aynı zamanda bir kamp alanı olan göl çevresinde iki çeşme bulunmaktadır.

Esentepe-Aksu Yaylası Patikası

Alınpınar

Alınpınar
(Limni) Gölü

Yalınkavak Y.
(Sorayna)

Zorluk Derecesi 3 PARKUR 33

Çatalbahar Yaylası - İsgöbel Yaylası
(14 km)

150

Trabzon ili Maçka İlçesi Kaymakamlığı'nın geçtiğimiz yıllarda hayata geçirdiği 'Anabasis Yolu' rotasının Gümüşhane ayağını oluşturan bu etap, Çatalbahar Yaylası'ndan başlıyor. İlk etapta Çakırgöl'den gelen sularla beslenen Meryemana Deresi'ne paralel uzanan toprak yolda yürüyorsunuz. Ardından Karahava Yaylası'ndaki kavşak noktasından sağa dönerek, 2597 metrelik Sıçanyurdu Tepesi eteklerinde yükseleceksiniz. Kısa bir süre sol tarafta göreceğiniz otlarla kaplı tali yola girerek kuzeydoğu istikametinde yürüyeceksiniz. Tepe noktasında Arınastal Yaylası görüş alanınıza girdiğinde kuzeye giden toprak yolda ilerlemek durumundasınız. Artık Meryemana Deresi'nin aktığı Altındere Vadisi'nin doğu yamaçlarında yol alıyorsunuz. Çayırılık ve kayalarla kaplı çıplak tepelerde yola alan güzergah, önce Sağlık Tepe (2448), ardından Kalecik Tepe'nin (1410) batı eteklerinden geçiyor. Akberan ve Sağlık yaylalarını geçtikten sonra Karlık Tepe'nin (2281) yamaçlarındaki üç yol ağzına erişiyorsunuz. Sağdaki yol Selboğazi, soldaki ise Üçevler yaylalarına gitmektedir. Siz düz devam ederek bir cami ve kahvenin bulunduğu İsgöbel Yaylası'nı hedefleyin. Anabasis rotası bu mevkide iki farklı güzergahı takip etmektedir. İsteyenler sırttaki patikaları izleyerek yaylalar üzerinden Maçka ilçesine inebilirler. Soldaki parkur ise sürekli iniş içeren bir yürüyüşle sizi, Sümela Manastırı'na götürecektir.

Vehbi YALÇIN

Santa Harabeleri

İsgöbel Y.

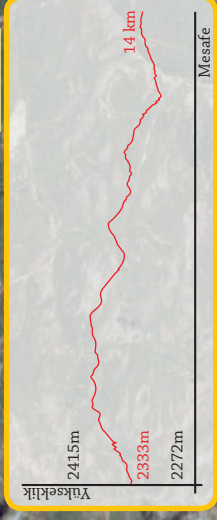
Sümela Manastırı

Çatalbahar Y.

Çakırgöl

Cami Boğazı

Taşköprü

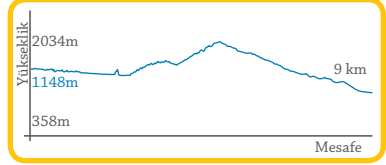
BİSİKLET ROTALARI

Gümüşhane kentinin yüksek tepelerle çevrili olması, özellikle dağ bisikleti sevenlere bol iniş/çıkışlı rotalar sunuyor. Performansa dayalı ve çok iyi kondisyon isteyen bu rotalar, yaklaşık 1000-15000 metre irtifa çıkışı içeriyor. Kentin en düz bölümü Kelkit-Şiran arasındaki Kelkit Çayı Havzası. Şehir merkezinden Kelkit ve Şiran ilçelerine ulaşmak için Tersun ve Toraman rampalarını tırmanmak gerekiyor. Dağ bisikleti için böylesine hazır bir potansiyelin bulunduğu bölgede, ilçe ve köy yolları ile yaylalar arasındaki toprak yolların kullanıldığı rotalar belirledik. İhtiyacınız olan bir dağ veya şehir bisikleti edinerek bol yokuşlu bu parkurlarda pedal basmak.

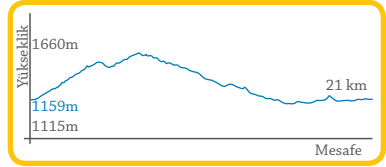
Parkur 1: Gümüşhane-Mezra-Karşıyaka-Gümüşhane (9 km)

Şehir merkezindeki bisiklet severlerin deneyebileceği bu kısa ama zorlu rota, 1153 metreden başlayarak ilk etapta Gümüşhane-Bayburt karayolunu takip ediyor. Yeni Hfasteane ayırımından güneybatıya yönelen parkur, Mezra Sapağı'na dek yorucu bir yokuş tırmanmaya başlıyor. 1479 metreye erişen güzergah, son bölümde inişe geçerek Karşıyaka Tabiat Parkı üzerinden başlangıç noktasına dönüyor. Rotanın Hfasteane-Mezra Sapağı-Şehir Merkezi arası toprak, geri kalan bölümü asfalt yol.

Parkur 2: Gümüşhane-Yeşilyurt-Gümüşhane (21 km)

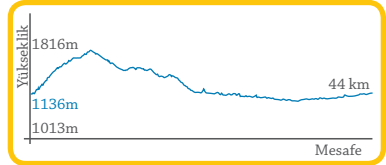
Yeşilyurt Vadisi'ni kat eden rota, Kent Ormanı kavşak noktasında müthiş bir Gümüşhane fotoğrafı sunuyor. İlk etapta, deniz seviyesinden 1153 metre rakımdaki şehir merkezinden başlayarak Trabzon yoluna çıkılıyor. Daha sonra tünellerden geçerek Yeşilyurt ayırımından kuzeydoğuya yöneliyor. Artık tatlı bir eğimle yokuş yukarı pedal basma vakti. Aktutan köyü ayırımından sonra yokuş giderek dikleşiyor. 1644 metreye tırmanırken epey ter dökeceğinizi hatırlatalım. Doruk noktasına eriştiğinizde Gümüşhane yerleşimini tüm ayrıntılarıyla seyredebilirsiniz. Son etapta pedal çevirmeden döne kıvrıla uzanan virajlı yolu izleyerek il merkezine inebilirsiniz. Rotanın tamamı asfalt köy yolunu kapsamaktadır.

153

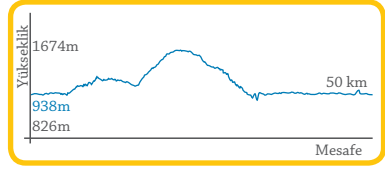
Parkur 3: Gümüşhane-Süleymaniye Mahallesi-Gözeler-Gümüşkaya-Gümüşhane (44 km)

Neredeyse tamamı asfalt güzergahı içeren parkur, 1153 rakımdaki Gümüşhane merkezinden başlıyor. Bir süre Gümüşhane-Trabzon karayolunu takip eden rotanın bu bölümü yoğun trafik açısından görece riskli. Şiran ayırımından sonra güneye yönelen rotanın en sağlam yokuşu, Dibekli-Gözeler arasındaki 1795 metreye tırmanan rampa. Eğer Canca Kalesi'ni görmek istiyorsanız, Vank Kilisesi ayırımından sonra ekstra bir 100 metre daha tırmanmak zorundasınız. Son bölümde Süleymaniye Mahallesi'nden itibaren pedal kullanmanıza gerek kalmadan başlangıç noktasına ulaşabilirsiniz.

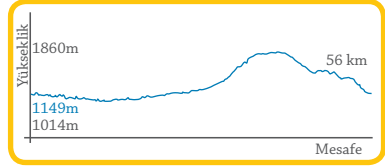
Parkur 4: Torul Baraj Gölü Ring (50 km)

Torul Baraj Gölü çevresini dolanan parkurumuz, nefes kesici manzaralarla bezeli. Her mevsim farklı bir güzelliğe bürünen Gümüşhane ormanlarının kuşattığı göl sahilini izleyen rota, yamaçlara konuşlanan köylerden geçiyor. 1050 metreden 1682 metredeki tepelere çıkan parkurun zorluk seviyesi oldukça fazla. Özellikle Aksüt köyü sonrası dik bir rampa çıkılıyor. Topçam köyü ayırımından sonra orman içine giren rota, Kırazlık köyüne dek inişe geçiyor. Güzergahın Aksüt-Kırazlık arası toprak, geri kalanı asfalt yol.

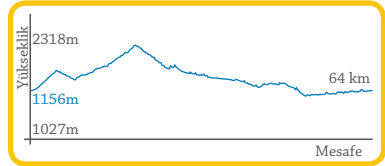
Parkur 5: Gümüşhane - Süleymaniye Mahallesi - Dörtkonak - Hasköy - Gümüşhane (56 km)

Şehir merkezinden start alan rota, bir turizm merkezi olan Süleymaniye Mahallesi'ne tırmanıyor. Buradaki tarihi eserleri fotoğrafladıktan sonra tekrar yola koyulabilirsiniz. İsteyenler Vank Kilisesi ayırımında Canca Kalesi tabelasını izleyerek, olağanüstü güzellikteki Harşit Çayı Vadisi ve Gümüşhane yerleşimi manzarasını seyredebilirler. Tekrar ana rotaya döndüğümüzde, hatırı sayılır bir yokuşu tırmanmak zorunda olduğunuzu belirtelim. 1844 metreye kadar tırmanan yokuş, Hasköy köyünde sona erecek. Bu mevkiden itibaren Şiran yoluna kadar yokuş aşağı ineceğinizi hatırlatalım. Son bölümde Trabzon-Gümüşhane karayoluna çıkarak, turunuzu tamamlatabilirsiniz.

Parkur 6: Gümüşhane-Ikisu-Olucak-Tefil-Aktutan-Gümüşhane (64 km)

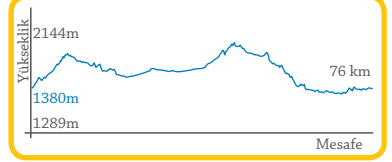
İlin en güzel coğrafyalarından biri olan Cehennem Vadisi ile tarihi mekanların yer aldığı Olucak köyünden geçen rota, günübirlik bir etkinlik. Ancak Olucak-Tefil ile Aktutan-Kent Ormanı arasında yorucu iki yokuş mevcut. 2000 ve 1600 metrelere tırmanacağımız bu iki rampa dışında keyifli bir yolculuk olduğunu söyleyebiliriz. Gümüşhane-Trabzon karayolu üzerindeki Karaca Mağarası ayırımından kuzeybatıya yönelerek tarihi vadiye giriliyor. Kilise ve taş kemer köprülerin süslediği yolculuğun Olucak-Aktutan arası toprak, geri kalan kısmı asfalt köy yollarını kapsıyor.

Parkur 7: Pirahmet-Köse-Pirahmet (76 km)

Gümüşhane-Bayburt yolu üzerindeki Pirahmet köyünden başlayan güzergah, ilk bölümde Kelkit asfaltını izliyor. Kırıklı köyünde vadinin ikiye ayrıldığı noktada, Köse ilçesi yolu takip edilerek güneybatı istikametinde pedal basılıyor. 2000 metrelere tırmanan bu bölüm, rotanın en zorlu etaplarından.

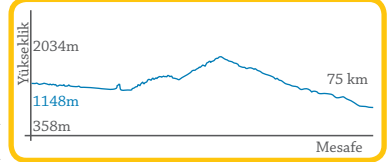
Daha sonra Köse Baraj Gölü kıyısından Köse ilçe merkezine ulaşıyor. Molanın ardından tekrar pedal çevirdiğinizde, önce Bayburt yolu üzerinde doğuya ilerliyorsunuz. Kırklar Mağarası'nın bulunduğu Salyaşı beldesinden kuzeye yönelen rota, en yüksek noktası olan 2114 rakıma tırmanıyor. Artık rampa aşağı inişe geçme vakti. Yenice köyü üzerinden önce Gümüşhane-Bayburt yoluna ulaşp daha sonra başlangıç noktasına erişiyorsunuz.

Parkur 8: Gümüşhane-Torul-Zigana Geçidi-Maçka (75 km)

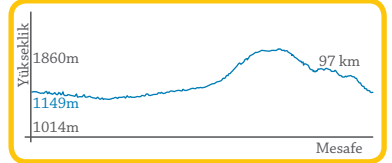
Kondisyonu iyi olan bisikletçilere tavsiye edeceğimiz parkur, 1153 metreden 2200 metrelere tırmanıyor. Torul çıkışında, Trabzon karayolundan ayrılarak eski yola girmeniz gerekiyor.

Artık orman örtüsünün süslediği bir ortamda pedal basarak Zigana köyüne erişiyorsunuz. Sonbahar mevsiminde renk cümbüşüne dönüşen rota, döne kıvrıla yükselen eski yoldan Zigana Kış Turizm Merkezi'ne ulaşıyor. Uzun bir mola vereceğiniz bu mevkide, güney yönünde uzanan Gavur Dağları manzarası eşliğinde bir yorgunluk çayı içebilirsiniz. Daha sonra Zigana Tüneli'ne inen güzergah, yeni yola paralel seyreden eski asfaltı izleyerek Değirmen Vadisi boyunca Maçka'ya kadar iniş geçiyor.

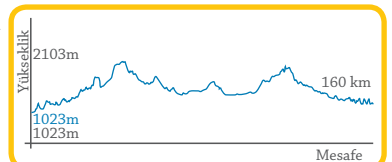
Parkur 9: Gümüşhane - Dibekli - Hasköy - Gülaçar - Tersun Geçidi - Karamustafa - Gümüşhane (97 km)

Geniş bir 'sekiz' çizen bu rotanın ilk ve son etabı, 'Parkur 5' güzergahıyla aynı yolu izliyor. Hasköy köyüne erişenlerin, sağdaki Gülaçar yolunu seçerek Tersun Geçidi'ne tırmanmaları gerekiyor. Aşıta varınca orman deposu önünden eski yola girerek farklı bir yoldan Hasköy yerleşimine geri döneceksiniz. Son bölümde ise Dörtkonak tabelasının yönlendirmesiyle, Süleymaniye Mahallesi güzergahı üzerinden Gümüşhane'ye varabilirsiniz.

Parkur 10: Gümüşhane-Kelkit-Şiran-Gümüşhane (160 km)

Tamamı asfalt yolları izleyen söz konusu rotayı, iki günlük bir etkinlik şeklinde planlayabilirsiniz. Toraman ve Tersun geçitleri, rotanın rampalarını oluşturmaktadır. Kelkit-Şiran arasında düz bir hatta ilerleyeceğinizi hatırlatalım. Konaklama için Kelkit veya Şiran ilçelerinden birini seçebilirsiniz.

JİP SAFARI PARKURLARI

Macera severlere önereceğimiz jip safari rotaları, toprak yayla ve orman bağlantı yolları kullanılarak hazırlanmıştır. Gümüşhane sınırlarına erken kar yağmasını göz önünde bulundurarak, kış aylarında ve aşırı yağmurlu günlerde bu parkurları kullanmanızı ya da önleminizi almanızı tavsiye ederiz.

Parkur1: Karaca Mağarası-Zigana Kış Turizm Merkezi-Krom Antik Kenti-Olucak-Gümüşhane (70 km)

Gümüşhane il turizm vitrinindeki en önemli mekanlara uğrayan rota, yayla ve köy yollarını takip ediyor. Öncelikle Karaca Mağarası gezilip Limni Gölü'ne doğru yola çıkılıyor. Limni'den Zigana Kış Turizm Merkezi'ne geçildikten sonra yayla yollarına giriliyor. Alas Yaylası, Tek Dükkan mevki, Kulat Hanları üzerinden Krom Vadisi'ne iniliyor. Daha sonra Olucak köyüne uğrayan rota, Koroş Dağı'na tırmanarak Aktutan köyüne erişiyor. Son bölümde asfalt yola girilerek Kent Ormanı güzergahından Gümüşhane merkeze ulaşıyor.

Parkur 2: Kürtün-Erikbeli Yaylası-Kadırga Yaylası-Zigana Kış Turizm Merkezi-Karaca Mağarası (73 km)

Şenlikleriyle ünlü Erikbeli ve Kadırga yaylaları turizm merkezlerine uğrayan rota, daha sonra Zigana Tüneli üzerinden bir toprak yol aracılığıyla Zigana Kış Turizm Merkezi'ne varıyor. Son bölümde ise Limni Gölü güzergahını izleyerek Karaca Mağarası'na ulaşıyor.

Parkur 3: Torul-Gümüştuğ-Kopuz-Torul (75 km)

Torul sınırları içerisindeki Çit ve Demirkapı vadilerini bir baştan diğer başa kat eden rota, aynı zamanda tarih turu kıvamında yolculuk içeriyor. Güzergah üzerindeki pek çok kilise, cami ve taş kemer köprü; tarih ve doğa tutkunlarını bekliyor.

Parkur 4: Kürtün-Kazıkbeli Yaylası-Özkürtün (81 km)

Harşit Havzası üzerine kurulan Kürtün ilçesinden başlayan rota, Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı'nı geçerek Gavur Dağları yamaçlarındaki yaylalara uğruyor. Çıkrıküzü, Güvende, yaylaları ardından Kazıkbeli'ne ulaşıyor. Daha sonra Yılanlı Yaylası geçerek Yaylalı köyüne erişiliyor. Bu noktadan itibaren asfalt köy yolları kullanarak, Demirkapı köyü üzerinden Özkürtün beldesine varılıyor.

Parkur 5: Zigana Kış Turizm Merkezi-Çakırgöl Kış Turizm Merkezi-Santa Harabeleri-Taşköprü-Arzular-Gümüşhane (121 km)

Zigana Dağı silsilesi üzerindeki birçok yayla üzerinden geçen rotamız, önce Çakırgöl Turizm Merkezi daha sonra ise Santa Harabeleri'ni ziyaret ediyor. Son bölümde Taşköprü Yaylası ve geçmiş zamandan fırlamış görüntüsüyle Yağmurdere köyüne uğrayarak Gümüşhane il merkezinde sona eriyor. Yüksek rakımda seyreden rotayı aşarken, sık sık sis ve yağmurla karşılaşacağınızı hatırlatalım.

KIŞ TURİZMİ

Bölgenin yüksek dağlarla çevrili olmasının yanı sıra karın erken düşmesi, kenti kış sporları açısından avantajlı konuma getirmektedir. İl genelinde 3 adet kış turizm merkezi mevcuttur.

Bölgenin en ünlü kayak merkezi, Gümüşhane ili Torul ilçesi Zigana Köyü sınırları içerisinde yer alan Zigana Kış Turizm Merkezi'dir. Gümüşhane il merkezine 46 kilometre mesafedeki alana, Zigana Tüneli çıkışından sağa ayrılan 5 kilometrelik bir yolla ulaşılmaktadır. Trabzon Havaalanına yaklaşık 60 kilometre mesafede yer almasından dolayı ülkemizdeki Erciyes ve Palandöken'le birlikte en kolay ulaşılabilen 3 kayak merkezinden biridir. 1991 yılında turizm merkezi ilan edilen alanda, 1 konaklama tesisi bulunmaktadır.

Aralık-Nisan ayları dönemindeki kayak sezonu boyunca kar kalınlığı yaklaşık 100-150 santimetre civarındadır. Kayak merkezinde uzunluğu 661 metre ve kişi/saat kapasitesi 843 kişilik bir adet teleski ile bir adet babylift tesisi bulunmaktadır. Ortalama eğimin % 20'ye ulaştığı pist, hem profesyoneller hem de yeni başlayanlar için uygundur. Yükseklik skalası 1900-2500 metre arasında değişen bölge, ormanlar

158

ve alpin çayırılıklarla kuşatılmıştır. Kayak merkezinin güneyine konumlanan Gavrur Dağları, açık havalarda müthiş bir görsellik sergiler.

Zigana Dağları üzerindeki bir başka Kış Sporları Merkezi olan Çakırgöl, il merkezine yaklaşık 55 kilometre mesafededir. Kış aylarında ulaşımı bir hayli zor olan merkeze Gümüşhane-Ikisu-Olucak yoluyla ulaşmak mümkündür. 2005 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca turizm merkezi ilan edilen alanda 7 mekanik tesis ve 11 kayak pistinin yapılması planlanmaktadır.

2010 yılında Kış Turizm Merkezi ilan edilen Süleymaniye Mahallesi bölgesinde ise projenin uygulama çalışması devam etmektedir.

DİĞER AKTİVİTELER

Gümüşhane bölgesinin dağlık olmasının yanı sıra birçok baraj gölünün bulunması, macera tutkunlarına pek çok aktivite olanağı sunuyor. İsteyenler mağaracılık, kaya tırmanışı, yamaç paraşütü, rafting, binicilik, foto safari ve su sporları aktivitelerini planlayabilirler.

Özellikle Torul, Kürtün ve Köse Baraj Gölleri gibi büyük su havzaları, su sporları için elverişli ortam sunuyor. Bu göllerde yelken, sörf, göl kanosu, deniz bisikleti gibi etkinliklere katılabilirsiniz. Kürtün Baraj Gölü'nde her sene su sporları şenliği düzenlendiğini belirtelim. Ayrıca pek çok derede amatör olta balıkçılığı yapılabilir. Ancak özellikle nesli tükenmekte olan kırmızı benekli alabalık başta olmak üzere tüm balıkların yumurtlama dönemlerinde balıkçılık faaliyeti yasaklarına uymanızı tavsiye ederiz.

Fotoğraf tutkunları, her mevsim farklı kareler sunan Artabel Gölleri Tabiat Parkı ile özellikle sonbahar aylarında bir renk cümbüşüne dönüşen Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı'nı tercih edebilirler. Yüksek yamaçlara yayılan alpin çayırlıklar içerisindeki Gümüşhane yaylaları, özellikle Haziran ayında çiçeklenmektedir.

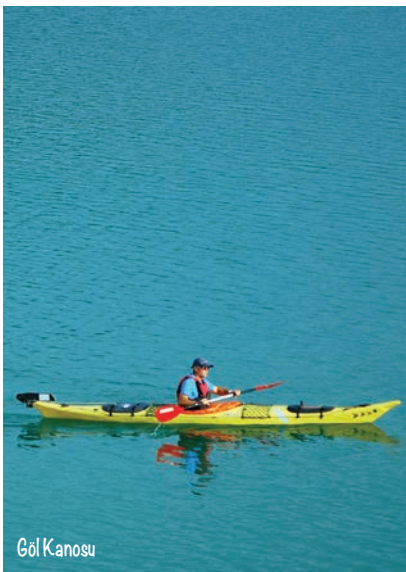
160

Şehir genelinde Artabel Gölleri, Beşgöller, Acembol Gölleri, Akbulak Yıldız Gölleri, Çakırgöl, Dipsizgöl, Aygırgölü, Limni Gölü ve Altınpınar Gölü ile Tekke Kuzagıl, Soğuksu, Karşıyaka, Yukarı Kuluca mesire alanları kamping için uygun sahalardır. Ayrıca Dulağa, Yılanlı, Hendüt, Taşköprü gibi bazı yaylalarda kamp yapabileceğinizi hatırlatalım.

Kaya Tırmanışı/Vehbi YALÇIN

Göl Kanosu

Örümcek Ormanı'nda Foto Safari

YEREL LEZZETLER

Karadeniz ile İç Anadolu bölgeleri arasında bir geçiş noktasına konumlanan Gümüşhane’de, hem Karadeniz hem de Doğu Anadolu mutfak kültürünün izlerini bulabilirsiniz. Ayrıca farklı etnik grupların varlığı, il özelindeki mutfak lezzetini çeşitlendiren diğer etmenler arasında. Son dönemlerde Gümüşhane özellikle pestil ve cevizli sucuk (köme) ile anılmaktadır. Eskiden köylerde odun ateşinde dev kazanlarda kaynatılan meyve şıraları, daha sonra yere serilerek geleneksel yöntemlerle pestil ve cevizli sucuğa dönüşüyordu. Ne yazık ki günümüzde köylerin boşalmasıyla birlikte bu sektör fabrikasyona dönüştü. İl genelinde yaklaşık 30’a yakın pestil fabrikası bulunduğunu belirtelim.

Gümüşhane’de tadabileceğiniz belli başlı yemek ve tatlıların başında borani, gendime, gavut, karalahana çorbası, etli güveç sarması, fasulye bulgurlusu, haşıl, kolot, kuymak (tuğala), lemiz, siron, yalancı yoğurtlu dolma, burma tatlısı, fışkıl, kanzili börek, kuşburnu şöleni gelmektedir. Yöresel tatlılara meraklı olanlar bölgeden pestil, köme ile tulum ve çil peyniri satın alabilirler. İklimsel özelliğinden dolayı pek çok meyvenin yetiştiği Gümüşhane; misket elması, Hacıhamza armudu, ceviz, kiraz, vişne, erik, kayısı ve fındık meyveleriyle ünlüdür.

162

Kazıkbeli Yaylası Pazarı

Kürtün Ekmegi

Yayla Peyniri

Pestil Yapımı

Pestil ve Köme

EL SANATLARI

Yöresel el sanatlarından söz ederken özellikle Kelkit ve Şiran halı/kilimlerine ayrı bir paragraf açmak gerekir. Kelkit bölgesinde Zili kilimleri, heybe, seccade, yastık, yolluk, nazarlık; Şiran yöresinde ise kökboyasıyla renklendirilen Ala kilim çeşitlerini bulabilirsiniz. Bu arada Kürtün ilçesinde son dönemlerde ipek halıcılığının yaygınlaştığını belirtelim.

Torul ilçe sınırlarında orman ürünlerinin bol olması, yöre halkının yayık, kova, külek, sofa, kaşık, oklava gibi ağaç işlerine yönelmesinin en önemli nedenidir. Ayrıca il genelinde balta, nacak, menteşe, anahtar, çan başta olmak üzere demir işleri örneklerine sıkça rastlanabilir.

Merkez ilçeye bağlı Dölek köyünde, yüzyıllardan beri süre gelen toprak güveç (gudu) yapımı devam etmektedir. Yaylalardan getirilen siyah, kırmızı, sarı ve beyaz renkli toprak, çamur kıvamına getirilir. Daha sonra yağlı topraktan üretilen çamur, tahta kalıpların üzerinde elle yoğrularak biçimlendirilir. Bir süre güneşte kurutulmaya bırakılır. Ardından bıçakla tabanı kesilir. Gogoş adı verilen tahta alet yardımıyla son şekli verilir ve kulpları takılır. En son aşamada ise tandır ocaklarında fırınlanır. Karışık çamurdan elde edilen güveç kaliteli ve dayanıklı, pişirilen yemek ise lezzetli olur.

Yıldız Kağı, Torul

Güveç Yapımı, Dölek-Merkez İlçe

Şiran Dokumaları

Elişi Yöresel Çanta

Kelkit Halısı

NE NEREDE

Merkez İlçe: Kale (Akçakale, Canca, Keçi, Kov, Krom), **Gözetleme Kulesi** (Olucak) **Cami** (Cami-i Sağır, Kaleköy, Süleymaniye Mahallesi Ulu ve Küçük, Güzeller), **Kilise** (Cebeli Meryemana, Hagios İonnas Kaya, İmera (St. John Prodromus), Metropolitan, Hagios Stephanos, Surp Karabet Ermeni, Hagia Sophia, Timos Stavros, Hagios Theodoros, Vank, İksu Kaya, Alikinos, Bulutyayla (Şamanlı), Çayıroğlu, Gavalak, Kayaaltı, Loria, Mağara, Mancandanos, Nanak, Ortayayla, Sarıoğlu, Zemberek, Livena, Likos, Santa Binatlı (İlyas Peygamber), Santa Çakallı, İşhanlı, Piştoflu St. Christoper, Terzili St. Theodor, Zurnacılı 1-2), **Türbe** (Çağırnababa, Hacı Tahir Efendi, Pirahmet, Musa Dede), **Hamam** (Dere, Paşa, Kavaklık, Çaput, Süleymaniye), **Çeşme** (Cami-i Sağır, Daltaban, Güzeller Mir Ahmet Raşid, Özdenoğlu, Santa Piştoflu, Santa Terzili ve Ulucami), **Köprü** (Kanberli, Olucak, Taşköprü, Bazbent, Çiftgözler, Eski Gümüşhane Yolu, Gümüşhane Taş, Hamam Deresi, Harşit Çayı, Hindere, Tohumoğlu, Ulucami, Yamakoğlu Deresi 1-2), **Sivil Mimari** (Zeki Kadirbeyoğlu, Şehbenderoğlu, Özdenoğlu, Balyemez Konakları; Ali Erkan, Erdemir Akgün, Fahri Gümüşeli, Hasan Fehmi Ataç, Mehmet Aksoy ve Rafet Çubukçu evleri, Sarıçiçek Odaları), **Göl** (Çakırgöl, Dipsiz, Bulanık, Aygır, Yağmurdere, Taşköprü, Aktutan, Yaydemir, Aşağıalıcı), **Şelale** (Tekke, Halgent), **Mağara** (Karaca), **Yayla** (Taşköprü, Bulut, Sarıtaş, Maden, Alaçayır, Dölek, Balahor) **Turizm Merkezi** (Çakırgöl ve Süleymaniye Mahallesi Kış Sporları Turizm Merkezi), **Tabiat Parkı** (Karşıyaka Tabiat Parkı)

164

Kelkit İlçesi: Tarihi Mekan (Satala Antik kenti), **Kale** (Babakonğı Geremez), **Kaya Mezarı** (Özen) **Cami** (Köycük Eski, Örenşar, Özbeyli), **Türbe** (Babakonağı Hayribaba, Çamur Köyü Kümbeti), **Göl** (Akbaba, Çamur, Sadak, Örenbel, Söğütlü Emek), **Yayla** (Çimenli, Çiçekli, Cemallı, Kuzuçimeni), **Tabiat Alanı** (Camallı ve Mahmatlı Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları)

Kelkit Yaylaları

165

Köse: Göller (Köse, Akbaba, Yuvacık, Salyazı), **Mağara** (Kırklar), **Yayla** (Yaylım, Şurut), **Tabiat Parkı** (Köse Tabiat Parkı)

Köse Baraj Gölü

Kürtün İlçesi: Gözetleme Kulesi (Süme), **Kilise** (Yaylım Meryemana 1-2-3-4), **Cami** (Söğüteli), **Çeşme** (Yaylım Orta Mahalle 1-2, Sarıbaba, Ayşe Şanlı), **Köprü** (Meryemana Kilise, Sarıbaba/Değirmen), **Şelale** (Çağlayandibi) **Göl** (Kürtün, Gökçebel, Karagöl, Gölönü) **Yayla** (Kazıkbeli, Güvende, Çıkrıkdüzü, Yılanlı, Gölönü, Erikbeli, Kazmankaya, Kadırğa, Münürlü, Şehmerlik), **Turizm Merkezi** (Erikbeli Turizm Merkezi), **Tabiat Alanı** (Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı, Çağlayandibi Şelalesi Tabiat Parkı)

Kadırğa Yaylası, Kürtün

166

Şiran İlçesi: Kale (İntaşı/Balıkhisar), **Gözetleme Kulesi** (Gökçeler), **Kaya Mezarı** (Araköy, Kadıçayırı), **Kilise** (Çakırkaya Kaya), **Cami** (Araköy, Seydibaba, Telme), **Türbe** (Ebe Hatun, Firdevs Hatun, Seydibaba), **Çeşme** (Ericek, Gökçeler, Telme), **Şelale** (Tomara) **Göl** (Suyungözü, Akbulak Yıldız 1-2, Koruluk, Telme, Yukarı Kuluca, Yeşilbük, Yeniköy), **Yayla** (Hendüt, Evren, Kırıntı, Beydere, Erenkaya, Telme), **Tabiat Alanları** (Artabel Gölleri ve Tomara Şelalesi Tabiat Parkları, Yukarı Kuluca ve Örenkale Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, Kırantı Evliya Ardıcı ve Ali Ağa'nın Kavağı Tabiat Anıtları)

Şiran Merkez

Torul İlçesi: Kale (Kodil, Kopuz, Övündü, Torul, Yalınkavak), **Gözetleme Kulesi** (Altınpınar, Cebeli, Demirkapı Ermük, Gümüştuğ, Kalecik), **Kilise** (Büyükçit Meryemana (Panagia Theotokos), Büyük Çit Emirler (Papavere), Atalar Aydınlar, Cebeli, Cebeli Köpçüler 1-2, Cebeli Çengelli, Cebeli Loria, Cebeli Meryemana, Demirkapı Ermük, Demirkapı Hıdırellez, Demirkapı Kayadibi, Demirkapı Zobah, Dibekli Ekmekçi, Gorgodos, Gülaçar, Gülaçar Çamlievler, Gümüştuğ Balcılar, Gümüştuğ Baş Mahalle St. Demetrios, Gümüştuğ Dere, Güvemli Vartlı, Güvemli Veredon, Güvemli Düzler, Güzeloluk, Kopuz, Kardüzü, Kuşlu, Uğurtaş 1-2, Uğurtaş Menzilhane, Yayıcı, Yıldız Çamdibi, Yıldız Çolgun), **Camii** (Arpalı, Atalar, Bahçelik, Büyük Çit, Cebeli, Demirkapı, Gülaçar Esentepe, Gülaçar Köklü, Güvemli Baş Mahalle, Güzeloluk, Kocadal Dörene, Kocadal Erdemler, Uğurtaş, Yalınkavak, Yıldız, Zigana), **Çeşme** (Arpalı, Aşağı Arılı, Büyük Çit 1-2-3-4-5-6, Cebeli 1-2-3-4-5, Dibekli Ekmekçi, Gülaçar Esentepe, Gümüştuğ Dere, Güzeloluk, Güzeloluk Göğüs Mahallesi, Işık Bayana, Kopuz 1-2, Uğurtaş 1-2-3, Uğurtaş İstavri, Yukarı Arılı), **Köprü** (Bahçelik Çavuşalı, Çit Deresi 1-2-3, Dedeli, Demirkapı Ermük, Dibekli, Gülaçar Esentepe 1-2, Gülaçar Balcılar, Gümüştuğ Orta Mahalle 1-2, Gümüştuğ Dere Mahalle, Güvemli, Güvemli Orta Mahalle, İlecik, Kopuz 1-2-3, Torul 1-2, Uğurtaş 1-2, Bagava, Yıldız 1-2, Meryemana 1-2, Zigana İpek Yolu ve Zigana Bekiroğulları), **Şelale** (Artabel, Beşgöller), **Göl** (Torul, Limni, Altınpınar, Adalı, Küçük, Buzlu, İkiz, Karanlık, Beşgöller, Karagöller, Acembol, Gölbaşı, Dağdibi Yıldız), **Yayla** (Teknecik, Olukman, Kürtmezarı, Gölönü, Yılanlı, Dulağa, Karagöl, Çamurlu, Galis), **Turizm Merkezi** (Zigana Kış Turizm Merkezi), **Tabiat Alanı** (Artabel Gölleri ve Limni Gölü Tabiat Parkları),

Torul Baraj Gölü

ŞENLİKLER

Kuşburnu-Pestil Kültür ve Turizm Festivali
Gümüşhane Santa Şenlikleri
Gümüşhane Taşköprü Kültür ve Yayla Şenliği
Gümüşhane Kelkit Şenliği
Kelkit Çimen Yayla Şenliği
Kelkit Köse Dağı Şenliği
Köse Kabaktepe Yayla Şenliği
Kürtün Kadirga Yayla Şenliği
Kürtün Kazıkbeli Yayla Şenliği
Kürtün Alacapazar Şenliği
Kürtün Uluslararası Oryantiring ve Macera Yarışı
Kürtün Güvende Yayla Şenliği
Kürtün Harmanlık Köyü Şenliği
Kürtün Akyayla Şenliği
Şiran Telme Yayla Şenliği
Şiran Araköy Yayla Şenliği
Şiran Yeşilbük Yayla Şenliği
Şiran Ozanca Yayla Şenliği
Şiran Bahçeli Yayla Şenliği
Şiran Yukarı Kuluca Yayla Şenliği
Şiran Boğazyayla Şenlikleri
Şiran Kırıntı Yayla Şenliği
Şiran İnözü Yayla Şenliği
Şiran Seydibaba Yayla Şenliği
Şiran Yeniköy Yayla Şenliği
Gümüşhane Kürtün Baraj Gölü Su Sporları
Kürtün Konamlı Yayla Şenliği
Şiran Selimiye Yayla Şenliği
Şiran Dumanlı Yayla Şenliği

Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Temmuz
Ağustos
Ağustos
Ağustos
Ağustos

ULAŞIM

Gümüşhane İstanbul'a 1.108, Ankara'ya 788, Trabzon'a 101, Bayburt'a 78, Erzincan'a 145, Giresun'a 235, Samsun'a ise 382 kilometre mesafededir.

Gümüşhane ilçelerinin merkeze olan uzaklıkları;

Kelkit	71 km
Köse	46 km
Kürtün	55 km
Şiran	101 km
Torul	20 km

Otogar kent merkezinin içindedir. En yakın havaalanı olan Trabzon, şehir merkezine 101 kilometre uzaklıktadır. Çeşitli firmalar her gün İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya'ya karşılıklı uçak seferleri düzenlemekteler. Hava yolunu kullanmak isteyenler için ayrıca Erzincan (148 km) ve Erzurum havalimanları (210 km) seçenekleri mevcuttur.

KONAKLAMA

Gümüşhane ili her bütçeye hitap eden çok sayıda konaklama tesisine sahiptir. Kentte turizm geliştikçe kaliteli ve yıldızlı otellerin sayısı artmaktadır. Şehir merkezi dışında yaylalar, Artabel Gölleri Tabiat Parkı Gülaçar köyü ve Limni Gölü Tabiat Parkı'nda pansiyon, bungolov bulmak mümkündür. Zigana Kayak Merkezi'nde ise 4 mevsim hizmet veren bir otel mevcuttur. Bilgi için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün internet sitesinde (www.gumushanekulturturizm.gov.tr) "Turizm/Konaklama Tesisleri" bölümüne bakabilirsiniz.

ÖNEMLİ TELEFONLAR

Polis	155
Jandarma	156
Acil Servis	112
Orman Yangın	177
Turizm Polisi	(0456) 2131467
Valilik	(0456) 2131579
İl Kültür ve Turizm	(0456) 2133473
Karaca Mağarası	(0456) 6265070
Kent Müzesi	(0456) 2135966

170

BİLGİ ve YEREL REHBERLİK

Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü: 0 (456) 2132207
gumushane@ormansu.gov.tr

GPS koordinatları ve bilgi : www.burasigumushane.com
gumushanerotalari@gmail.com

AFAD : 0 (456) 213 0122

Engin DOĞRU : 0535 2037770

Ersin DEMİREL : 0535 2199326
www.ersindemirel.blogspot.com

Mustafa AKBULUT : 0532 6164061

(GÜDAK-Gümüşhane Dağcılık ve

Doğa Sporları Kulübü)

Recep ERGİN : 0505 8193397

Vehbi YALÇIN : 0537 3241030

KAYNAKÇA

1. Orta Çağ'dan Günümüze Gümüşhane 1, Doç. Dr. Süleyman ÇİĞDEM-Gümüşhane Valiliği, 2012
2. Orta Çağ'dan Günümüze Gümüşhane 2, Prof. Dr. Haldun ÖZKAN/Prof. Dr. Hüseyin YURTTAŞ-Gümüşhane Valiliği, 2012
3. Gümüşhane Gezi Rehberi, Gümüşhane Valiliği-2012
4. Eski Gümüşhane/Süleymaniye Mahallesi, Gümüşhane Valiliği-2010
5. Karadeniz Kappadokia'sı (Pontus), Prof. Dr. Bilge UMAR, İnkilap Yayınları-2000
6. 'Avrupalı Seyyahların Tasvirinde Gümüşhane', Necmettin ALKAN
7. "Alman Seyyahların Hatıratlarında Gümüşhane ve Çevresi", KTÜ Ulusal Karadeniz Tarihi Sempozyumu, Cilt 1-Trabzon 2007
8. Trabzon-Erzurum Anayolunun Mevsimlik Güzergâhları (Yaz ve Kış Yolları) Selahattin TOZLU, ÜEF. Tarih Araştırma Merkezi, Anadolu'da Tarihî Yollar ve Şehirler Semineri (21 Mayıs 2001), İstanbul 2002
9. Eski Gümüşhane (Süleymaniye Mah.) Sit Alanı İçin Kentsel ve Yapısal Koruma Önerileri, Yusuf Burak DOLU (Yüksek Lisans Tezi)-2010

Vehbi YALÇIN

TEŞEKKÜRLER

İl Özel İdaresi

Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü

Celalettin ŞEYHOĞLU

(İl Özel İdaresi)

Bekir ÇUBUKÇU

(Torul Gümüştuğ Muhtarı)

(GÜDAK)

(Gümüşhane Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü)

İbrahim HANCI

(Şiran Akbulak Muhtarı)

Kemal TÜRKER

(Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü)

Yusuf ÖZKAN

(Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü)

Yüksel DEMİR

(Artabel Tatil Köyü)

